

ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК

Бр. 4.

XVII.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

УКАЗИ ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНИХ ПОСЛОВА

Указом Њег. Велич. Краља од 17. марта о. г. постављен је за ванредног секретара друге класе, а да прима плату из плате референта за основну наставу, *Владислав Тителбах*, професор треће беогр. гимназије.

НАРОДНИ МУЗЕЈ

Указом Њег. Велич. Краља од 11. марта ове год. постављен је, по потреби службе, за помоћника чувара Нар. Музеја *Милоје М. Васић*, професор друге беогр. гимназије.

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

Указом Њег. Велич. Краља од 19. марта о. г. решено је, да се архимандрит *Фирмилијан* разреши од дужности ректора Богословије.

Указом Њег. Велич. Краља од 17. марта о. г. постављени су за *супленте*:

у другој београдској гимназији: *Павле С. Павловић*, предавач исте гимназије;

у трећој беогр. гимназији: *Димитрије Ј. Ангула*, предавач исте гимназије;

у ваљевској гимназији: *Михаило Борђевић* и *Илија Букановић*, предавачи истог завода;

у врањској гимназији: *Сава Максић*, предавач у истој школи;

у крагујевачкој гимназији: *Владимир Радојевић*, предавач у истој гимназији;

у крушевачкој гимназији: *Срећко Милетић* и *Живојин Бурђевић*, предавачи у истој школи;

у нишкој гимназији: *Стеван П. Нешић*, предавач исте гимназије;

у пиротској гимназији: *Васа Т. Даниловић*, предавач исте гимназије;

у пожаревачкој гимназији: *Мирко Пејић*, *Александар Крстић* и *Лука Зрнић*, предавачи у истој школи;

у чачанској гимназији: *Милан Томић*, предавач исте гимназије;

у шабачкој гимназији: *Велимир Вукићевић*, предавач исте гимназије;

у београдској реалци: *Максим Триковић*, предавач исте школе;

у Учитељској Школи: *Боривоје Ј. Поповић*, предавач у истој школи;

у алексиначкој н. гимназији: *Павле Ј. Мајзнер*, предавач исте н. гимназије;

у јагодњинској н. гимназији: *Михаило С. Јовановић*, предавач у истој школи; и

у параћинској н. гимназији: *Јован Борђевић*, предавач у истом заводу.

ЦРКВЕНЕ ВЛАСТИ

Указом Њег. Велич. Краља постављени су:

у духовном суду епархије београдске: за секретара прве класе *Сава Поповић*, секретар друге класе у истом суду, 11. марта о. г.;

у духовном суду епархије жичке: за писара друге класе *Ђакон Сретен Букић*, писар треће класе истог суда, 11. марта о. г.;

у духовном суду епархије нишке: за писара друге класе *Димитрије П. Анђелковић*, писар треће класе у истом суду, 11. марта о. г.;

у духовном суду епархије тимочке: за почасног члана тога суда *Јосиф Живковић*, парох звездански. 19. марта о. г., а у исто време је разрешен од те дужности *Милан Пантелић*, свештеник у Зајечару.

УКАЗ МИНИСТАРСКОГ САВЕТА

ГЛАВНИ ПРОСВЕТНИ САВЕТ

По највишем овлашћењу Њег. Велич. Краља *Александра I.*, од 19. марта о. г., Министарски Савет, указом од 1. априла о. г., поставио је: за редовног члана Глав. Просв. Савета *Димитрија Довијаника*, директора и професора III београд. гимназије, досад. ванредног члана Савета, уважавајући

подмирењу ове потребе у нас у Србији.¹⁾ А колико је томе помагала „семинарија“, види се и из овога, што се скоро четрдесет година од установљења ни један предмет педагошке садржине није у њој предавао. Тек 1863 године, кад је она добила у главном своје данашње уређење, уведени су у њу предмети: „Психологија с Физиологијом, Логика и Учитељски Метод“, па је последњи опет дуго био празно слово на хартији.

Да би се доскочило овој невољи у неспремности наставника позивани су и с оне стране Саве и Дунава учитељи на предавања, где су поучавани како да предају у школи. Ова предавања држали су им директори и школски надзорници. У наредби за ова предавања у Србији (1838) изриком се вели, да ће се ово чинити „докле се и педагогическе школе за изображавање будућих учитеља у нас у Србији не заведу.“ Па и у закону о устројењу главног фонда школског од 15 Септ. 1856 год. у члану 1. вели се: „из овог фонда издржаваће се све основне школе и економическа школа у Топчидеру, као и завести се имајућа педагогическа школа, у којој ће се васпитавати и изображавати учитељи основних школа.“

Али се још дуго морало чекати на то, и учитељски кадар попуњаван је и умножаван најразличнијим елементима.

II

Чиниоци који су је извели

Године 1865 послан је у Немачку први питомац државни за Педагогију. Тада је био министар просвете Цукић. У Срба преко Саве и Дунава беше веома изашао на глас са својих предлога за реформу народне просвете Др. Ђ. Натошевић. Цукић позове Натошевића у Србију и стави му у дужност да прегледа школе у њој и да каже шта би ваљало предругојачити и поправити. Натошевић обиђе велики број школа и поднесе тако неповољан суд о њима, да је многе и увредио. „Оштрина овога суда, вели Милићевић, могла је повредити многу осетљивост али свакојак долазак овога човека и његова оштра критика била је од велике користи српској школи.“²⁾ Ово је било 1867. А одмах идуће године 1868³⁾ дође за министра просвете Црнобарац, који састави комисију, која је имала да проучи извештај Натошевићев и предлози извесне реформе. Али топчидерска катастрофа 29 Маја обуставила је за неко време сву радњу на народној просвети. Натошевић је иступио из државне службе и отишао из Србије, а за министра просвете дође Димитрије Матић. Он састави другу школску комисију много

¹⁾ Занимљиво је, да је све до новог закона нашега о основним школама и регулисања плата учитељских веома мало кандидата учитељских из ове школе прелазило овамо нама у Србију. Положај учитељски у Аустро-Угарској, значи, био је много бољи.

²⁾ Ист. Пед. стр. 540.

³⁾ Ове је године проглашена и слобода новог правописа.

већу, која се бавила питањима из свеколике школске области и радила је годину и по дана.¹⁾

Матић је свом душом био одан школи. Особито се заузимао, да се и у Србији установи учитељска школа. „Она је, вели Милићевић, била његова „драга жеља.“ У томе су му били десна рука и речима и делом његови вредни секретари Милан Ђ. Милићевић и Милорад П. Шапчанин. Први је тада био највећи радник на пољу педагошке књижевности у нас и уређивао је педагошки лист „Школу“²⁾ у којој су штампана и одатле општа многа прекрасна дела у књижевности нашој и ширене мисли о школама, важности, уређењу и бољитку њином. Други је био нарочито послан, да проучи уређење учитељских школа у Немачкој. У томе се вратио из Немачке и дотадањи државни питомац Стеван Д. Поповић, и дошао Петар Карић из Русије. Радњом ове неколицине људи и велике школске комисије изиђе закон о установљењу учитељске школе. У спроводном писму комисија вели: „Комисија се, због важности коју основне школе за образовање народа у опште имају, подуже забавила при уређењу тих школа, пак како је увидела, да не ће моћи бити до ферија готова с прегледом пројекта за све наше школе, то је закључила да за сада остави све друго на страну и да уређе на уређење учитељске школе, т. ј. оног института, који у нас још не постоји а који је од највеће важности, јер ће основне школе истом њиме добити свој најздравији темељ. Да би се пак сазнао одношај у коме има гимназија да стоји према учитељској школи, то је комисија, на основу предлога који је израдио савет београдске гимназије, одредила све оно што ће се учити у четири разреда ниже гимназије и по том је претресла „предлог о уређењу“ саме учитељске школе, који је израдио министарство просвете и црквених дела“... („Школа“ за 1869. стр. 320.)

Занимљиво је, да је овај „предлог“ веома мало мењан и у комисији и у самој скупштини.

Ипак је закон о уређењу учитељске школе донесен тек друге јесени, 5 Октобра 1870.

III

Закон и прво уређење

1. Закон.

С тога што се у многоме доцније одступало од првобитнога уређења, а у главном закон је остао исти и до данас, ми ћемо најбоље прегледати раз-

¹⁾ Почела је 30 Марта 1869. Били су чланови: Др. Ј. Панчић, др. М. Спасић, Ђ. Малетић, прота Н. Поповић, Ст. Бошковић, В. Вујић, М. Ђ. Милићевић, П. Срећковић, А. Чумић, А. Васиљевић, Ст. Здравковић, М. Вечевић, Ст. Новаковић, М. Миловук, А. Ристић, Ж. Жујовић, М. Валтровић, П. Карић и Ст. Д. Поповић. —

Овог истог дана пре подне отпочео је своја *практична предавања из рачуна* г. Ст. Д. Поповић у школи код Саб. Цркве, а у присуству министра просвете Д. Матића и намесника Ј. Гавриловића.

²⁾ Почела 1 Септембра 1868.

витак ове школе, ако овде изнесемо цео закон онакав какав је донесен први пут.¹⁾

„У име његове светлости

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О УРЕЂЕЊУ УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ

Члан 1.

Да би основне — народне — школе добивале способне учитеље, држава се брине за образовање учитеља тих школа, па за то се заводи у Србији учитељска (педагогијска) школа.

Члан 2.

Ова се школа оснива и издржава из главног фонда школског, као што одређује § 1-ви закона о уређењу истог фонда од 15. Септ. 1856. године, (види Зборник IX страна 58. КВМ 1312. СЖ 1411.

Члан 3.

Учитељска школа стоји под врховним надзором министра просвете и црквених дела, а најближу управу над њом има њен управитељ.

Члан 4.

Управитеља, професоре и заступнике (супленте) професора учитељске школе поставља Књаз, на предлог министра просвете и црквених дела.

Учитеље вештина поставља сам министар просвете и црквених дела.

Члан 5.

Управитељ, професори и супленти у учитељској школи могу бити они, који су учили или предавали стручне науке, или свршили који факултет у Србији, или где на страни.

Учитељи вештина морају својим сведоџбама или испитом показати, да имају знања и способности за вештине за које се постављају.

Члан 6.

У ову се школу примају ученици који су навршили пуних 16 година, а нису старији од 20 година; који су свршили с добрим успехом најмање четири разреда гимназије или реалке, а до-

брог су владања; који су здрави и немају никаквих мана, које би им као потоњим учитељима сметале у вршењу дужности.

Исто се тако могу примити и нежењени учитељи данашњих основних школа, који нису старији од 20 година, који су били учитељи најмање једну годину а дотадањим успехом у школи и одличним владањем буду тога заслужни, и који су с добрим успехом свршили најмање два разреда гимназије или реалке.

Члан 7.

Учење у учитељској школи траје три године и по томе се цела школа дели на три разреда.

Члан 8.

У учитељској школи предају се обавезно:

I. Ове науке:

- 1.) Наука хришћанска:
  - а.) кратки извод из догматичког богословља;¹⁾
  - б.) наука о хришћанским дужностима;
  - в.) познавање обреда;
  - г.) црквено правило.
- 2.) Српски језик:
  - а.) граматика са оба дела — етимологијом и синтаксом. Поред тога декламовање ваљаних књижевних производа;
  - б.) историја српске и остале југо-словенске књижевности, с читањем и тумачењем дела одабранијих писаца.
- 3.) Црквено-словенски језик на основу старословенскога.
- 4.) Психологија.
- 5.) Педагогика:
  - а.) историја педагогике,
  - б.) теорија,
  - в.) методика с практичним вежбањем.
- 6.) Историја општа с погледом на Словене.
- 7.) Историја српског народа и осталих Југо-словена.
- 8.) Земљопис јужних Словена.
- 9.) Познавање основних закона земаљских.
- 10.) Природне науке:
  - а.) јестаственица (зоологија, основана на анатомији и физиологији човека, ботаника и минералологија с геологијом), а све с погледом на оно, што је корисно или штетно из три царства, нарочито у нашој земљи;
  - б.) експериментална физика;
  - в.) хемија с опитима и с обзиром на кућење и пољску привреду.
- 11.) Наука о чувању здравља (хиџијена).
- 12.) Пољска економија (обзирујући се на земљоделство, сточарство, вртарство, виноделство, шумарство, рибарство, пчеларство и свиларство).
- 13.) Математика:

¹⁾ Из „Зборника закона и уредаба издани у књажевству Србији за 1870 г. XXIII“, верно преписано.

¹⁾ Изменом од 3 Дек. 1873 замењено с Историјом цркве.

- а.) рачуница и нижа алгебра,
б.) геометрија, (с вецбањем у пољу).

- 14.) Један страни језик;
15.) Писмени задаци из појединих наставних предмета.

II. Ове вештине:

- 16.) Краснопис и цртање.
17.) Црквено појање с основима музике.
18.) Гимнастика.

Члан 9.

Осим теоријске наставе у заведењу, имаће питомци учитељске школе и практично вецбање у основној школи, која се налази у месту где је учитељска школа.

Члан 10.

Зарад унапређења наставе и научног образовања, држава оснива за учитељску школу библиотеку, потребну збирку за предавање јестаственице, земљописа, физике и хемије и помоћних средстава за предавање геометрије и т. д.

Члан 11.

За боље разумевање наставе у пољској привреди, придодаје се овом заводу потребна земља и башта, коју обрађују и унапређују ученици под упутством економа и баштована, с потребним бројем радника.

Исто тако постоји место за гимнастику с потребним справама.

Управитељ и професори учитељске школе.

Члан 12.

Главније су дужности управитеља:

- а.) да и сам предаје који предмет и ако буде зграде да седи у истој;
б.) да се стара да се извршују све наредбе овог уређења и дотичне власти, и да влада потпуни поредак и послушност у целом заводу;
в.) да пази како професори предају своје предмете, да долази на часове и у опште, да гледа да професори извршују уредно своје дужности;
г.) да пази да се све науке предају по педагошким начелима и да се свршују у одређено време;
д.) управитељ ће моћи да казни професора и учитеља за мање погрешке опоменом и укором, а веће ће јављати министру;
ђ.) управитељ ће руководити све испите, а особито оне последње, кад се оцењује способност питомаца, који излазе из завода;
е.) управитељ ће сам или на предлог два професора (или учитеља) одређивати време кад ће се држати састанци професорског збора;
ж.) он ће одређивати замену или ће сам замењивати професоре, који не могу доћи на дужност;
з.) он сме дати професору и учитељу три, а ученицима по осам дана одсуства у случајима потребе. Њему ће се правдати ученици и он ће решавати да ли је изостанак оправдан или није.

Он може осим прописаног распуста школског и у друго време распустити ученике на један дан одмора;

и.) управитељу ће се пријављивати ученици који ступају у овај завод; но који ће се примити, о томе решава збор професорски с одобрењем министра просвете и црквених послова;

ј.) управитељ и професори учитељске школе походиће по одобрењу министра, по неке основне школе у земљи нашој;

к.) управитељ је дужан, да за време одмора школског руководи практично обучавање учитеља основних школа, које му ради тога буде упутио министар просвете и црквених дела;

л.) управитељ ће заједно са бележником држати списак свију школских ствари и библиотеке. Надгледаће над свима стварима домоводства, над имањем и зградом школском и одговараће за то;

љ.) управитељ прима и отпушта све служитеље

Члан 13.

Дужности су професора и учитеља:

а.) да предају одређене предмете по програмима поднесеним у почетку сваке школске године, према схватању ученика и по књигама и рукописима, које ће израђивати и спремати за штампу;

б.) у случају болести или друге какве сметње, дужан је сваки на време известити управитеља. Ко пропусти то учинити, изгубиће — ако не оправда свој изостанак — сразмерни део плате оног дана, према броју часова својих; — што ће управитељ извршити;

в.) да долазе у седнице на позив управитеља и да иду по реду у цркву у недељне и празничне дане;

г.) по реду који ће се у збору одредити да буду у заводу као дневни надзорници, потпомажући управитеља у надзору и упућивању питомаца на рад и на издржавање прописног поретка, и осим својих часова предавања да буду од јутра до мрака у заводу, сваки дан други по реду;

д.) да чувају научне справе и збирке свога кабинета и да за њих одговарају;

ђ.) за време одмора школског учиће садање учитеље основних школа у одређеним предметима они професори учитељске школе, који буду на то одређени.

Који се приме овог ванредног посла о одмору школском имаће за та предавања награду, која ће бити најмање толика, колико износи једномесечна плата дотичног професора.

Члан 14.

Професори учитељске школе имају сва права као и остали професори, и по томе добивају периодично повишавање плате, као и професори гимназија.

Закон о пензионовању професора важи и за професоре овога завода.

Члан 15.

Збор учитељске школе састављају управитељ, сви професори и супленти.

Члан 16.

Збор се састаје на позив управитеља или кад предложи два професора (или учитеља) у време кад се не учи. На збору се решавају дела по вишини гласова.

Члан 17.

Одлуке збора потписују управитељ и сви, који су у збору већали, а објављује и извршује сам управитељ.

Члан 18.

Дужност бележника отправљаће за годину дана онај професор, кога збор одреди.

За тај посао имаће бележник награду.

Члан 19.

У састанцима збора учитељске школе:

а.) разматрају се програми професорски и учитељски из њихових предмета, саставља се распоред часова, наставних предмета и дневног реда, рада и одмора у заводу, одређује се време и ред испита, и све то подноси на одобрење министру просвете и црквених дела;

б.) саветује се о свему што би служило унапређењу и усавршењу завода и што се нађе за добро предлаже се министру просвете и црквених дела. Исто тако саветује се о измени распореда часова школских и других наредба;

в.) решава се, према показаном успеху, о прелазу питомаца из нижих разреда у више и о отпуштању из завода неваљалих и неспособних. Збор одлучује, после три месеца, о свима новопримљеним питомцима, да ли ће као способни остати или ће се као неспособни отпустити; но то ће важити кад одобри министар просвете и црквених дела;

г.) прописују се промене и допуне школских закона за питомце завода, и то се подноси на одобрење;

д.) договара се о распореду прописаних књига и новаца за набављање разних школских потреба.

За уредност тих рачуна одговара управитељ и у опште у рачуноводству има се управљати по контролским правилима;

ђ.) по свршетку сваке године слаће збор извештај министру просвете о стању завода у научном и наравственом погледу, и размисљајући о свему томе изложиће начине, како налази да би се стање школе могло унапредити.

Члан 20.

Бележник је дужан:

а.) да води списак примљених ученика и уводи у главни протокол имена свију ученика по редима;

б.) да води на састанцима записник, да помаже управитељу да саставља, преписује и отправља одлуке;

в.) да pazi да је у добром поретку библиотека, да води списак свију књига и да их даје на реверс професорима и ученицима; при свршетку сваке године, да подноси извештај о стању библиотеке.

Члан 21.

Ученици.

Ученици, који желе ступити у учитељску школу, ваља да поднесу управитељу сведочанство где су ишли у школу и каквог су владања и прилежања, а тако исто да поднесу крштено писмо.

Све ће ученике, пре но што се приме, прегледати лекар, јесу ли здрави и јесу ли богиње лежали.

Члан 22.

Уписивање ученика предузима се првих дана школског течаја. Ко се за то време из важних и оправданих узрока не пријави може се примити и доцније месец дана.

Члан 23.

Ученици се преводу у старије разреде по општим резултатима изведеним из бележака, које се дају свака три месеца и по резултатима из бележака годишњег испита. Ко добије у резултату резултата „рђав“ или „слаб“, тај не може прећи у старији разред и отпустиће се из завода.¹⁾

Члан 24.

Питомци ће сви заједно живети у заведењу. Њима ће се подмиривати све потребе школе, одело и издржавање из фонда школског по прорачуну, који се чини сваке године.²⁾

Но осим тога, према потреби и колико је могућно, за ученике могу се примити и други, ако плате колико износи сав трошак њиховог издржавања, и ако имају сва својства, која су овим законом прописана за питомце овога завода.

Члан 25.

Који ученик учитељске школе сврши све разреде с добрим успехом, добиће сведочанство да може бити постављен за учитеља народних — основних школа; у свему ће бити одликовани и имаће право на боља учитељска места. Но сваки који је

¹⁾ Изменом од 8 Дек. 1873 овај члан гласи овако: „Ученици прелазу у старије разреде на овај начин. Сваки наставник дужан је у течају три месеца испитати сваког ученика бар једанпут и дати му оцену. Ова се оцена на свршетку трећег месеца заводи у протокол бележака. На крају школске године за сваки предмет посебице сабирају се поменуте тромесечне белешке уједно и деле се бројем добивених бележака. Са добивеним отуда резултатом сабира се испитна белешка и тај се број дели са два. Резултат који се отуда добије, решава о преласку ученика у старији разред. Кога у том општем резултату из појединих предмета изађе из једног или из два од научних предмета оцена слаб, тај ће моћи да пређе у старији разред, ако из тих предмета при поновљеном испиту добије оцену врло добар или одличан. Кога пак у том последњем резултату изађе из једног само од научних предмета оцена рђав, дозволиће се, да понови испит само онда, ако у осталим предметима има у општем резултату оцену врло добар или одличан. У противном случају отпушта се из завода. При срачунавању бележака половина се не рачуна.“

²⁾ 25. Окт. 1872. овај је члан допуњен овде овако: „Питомцима учитељске школе, који сврше исту школу, и испитом докажу знање, да могу бити учитељи, даће се оно одело, обућа и књиге што су у тој школи добили, да буде њина својина.“

био за све време питомац у учитељској школи, дужан је остати у учитељству најмање шест година; а ако неће за толико време да служи као учитељ, друга служба неће му се дати.

Члан 26.

Предавање се почиње одмах после свршеног уписивања, првих дана у месецу Септембру, и пружава се непрекидно осим недељних и празничних дана, и осим времена, које је одређено за школски одмор.

Члан 27.

Време које се пропише за свакогодишње путовање (екскурзије), употребљавање се на практично познавање отаџбине и онога, што се учи у школи (из земљописа, јестаственице и т. д.) Дотични професор пратиће и поучавати питомце у путовању, за које ће завод трошкове подмиривати.

Члан 28.

Одмор о Божићу и Васкрсу траје по недељу дана. Осим тога одређује се велики одмор од два месеца, од почетка Јула до конца Августа.

Члан 29.

Испит ученика бива један пут у години: на измаку Јуна.¹⁾ Но из предмета, који се уче и свршавају за пола године, држи се испит после сваког појединог течаја.

На испитима треба да се види сав напредак који су ученици постигли за ту школску годину. Министар просвете одређује, ко ће присуствовати испитима.

Члан 30.

Испити се држе по програмима, које су професори поднели у почетку школске године.

Члан 31.

Ученици III, најстаријег, разреда дужни су на свршетку учења положити општи испит о учитељској способности.

Министар просвете и црквених дела прописује нарочита правила, како ће се и ти испити држати.

Члан 32.

Даља упутства у смотрењу унутрашње управе распореда, начина предавања у заводу, као и закон школски, издаће министар просвете и црквених дела.

Препоручујемо нашем министру просвете, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

5. Октобра 1870. год.

у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

(М. П.)

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата
министар правде,

Ј. Илијћ с. р.

Министар просвете и
црквених дела,

Д. Матић с. р.^а

¹⁾ По измени од 3. Дек. 1873: »у Мају и Јуну.«

2. Отварање и почетак.

Већ је 3 Новембра постављен управитељ **Петар Карић**,¹⁾ који је био професор војене школе у Кијеву, и професор **Стеван Д. Поповић**, пређашњи питомац а тада писар у министарству просвете. Од тада су настале припреме за отварање школе, и о *Св. Сави 1871 свечано је отворена у Крагујевцу.*

Но у ствари Карић је био веома мало управитељ њен. Већ 12 Марта он тражи одсуство и замену због болести. За заменика одређен му је Ст. Д. Поповић, који је био једини професор у школи. Остали су били супленти и учитељи. Супленти су били: Живојин Ђирић и Гргур Миленковић, а учитељи: Архим. Аверкије хонорарни, Јеврем Илић и Вића Малетић.

За ово кратко време Карић је оставио о себи у ученика својих таку успомену, као да су све врлине усредсређене биле у њему. Он је не само био изврстан предавач²⁾ својих предмета, него је пазио да и остали наставници предају јасно и разумљиво. За то је био увео јавне часове, кад су појединим наставницима ишли сви други наставници на час па после водили разговор о томе. Сем тога сам је Карић обилазио ученике и у слободно време, особито у вече, и разговарао с њима о појединим предметима, питајући их за поједине лекције и објашњујући им све што би им било нејасно. Он је изгледао као сам дух без тела. Одсуство његовог ученици су јако осећали. Његова велика отвореност, пријатељство и силна љубав и према ученицима и према науци, народу и школи, чиниле су, да је у неколико оштар тон и велика званичност његовога заменика у почетку падала ученицима прилично непријатно. Но доследност и правичност у заменика му заглађивала је ово потпуно, и у школи се без поговора својски и озбиљно радило.

10 Јуна умро је Карић. Пратња је била и тужна и величанствена. Сви су просветни заводи суделовали сахрани. Пред црквом је држао леп и дирљив говор Ст. Д. Поповић, а на гробу један од ученика. Доцније је жена покојникова Љубица понудила све књиге његове учитељској школи на откуп, и ова је, колико по потреби, толико и из благодарности према покојнику, откупила све.

Тако је нестало овога реткога човека. Али дух је његов још за дуго остао у школи, да оживљава све посленике њене и млађе и старије.

Дошао је Петров дан. Министар просвете одобрио је, да питомци полагају испит у Јулу месецу, и да *им то вреди као завршена година.* По свр-

¹⁾ Карића налазимо и као члана велике комисије школске, где се одликовао зрелим разлозима и правилним погледима на васпитање. У комисији се беше ставило на дневни ред певање у основној школи. Један члан († Ж. Ж.) доказиваше, да је »певање луксуз а не потреба«. Карић је одсудно то побрио и доказивао, да васпитање не може да буде без певања, те, по томе, да оно мора да уђе у наставни план основне школе.

²⁾ Особито је умео да се служи дијалогском формом и сократисањем. Ученицима је изгледало, као да гледају живота Сократа пред собом.

шенем испиту питомци су распуштени кућама и дато им је по нешто трошка на име издржавања.

Овде имамо да забележимо две занимљиве ствари. Прва је о згради школској. Још ове године повео се говор о грађењу нарочите зграде за учитељску школу. Актом својим од 8 Јула ПБр. 2807 министар просвете пита управу ове школе, како би зграду ваљало саградити за учитељску школу. Управа је послала цео план. Доцније накнадно она шиље, да плану ваља додати још 2—3 учионице за потребу вежбаонице. И доцније се чешће понављало питање о згради, и било је одређено: да се она сагради на *Илиној Води*. Али до овога, као што је познато, није дошло ни до данас.

Друга је занимљивост, што министар, актом од 14 Јула Бр. 2920, одобравајући лицитацију за набавку одела ученичкога, препоручује, да оно буде од *срискога* сукна и из *сриске* фабрике. Доиста вредно и да се забележи и да се запамти, особито данас.

19 Аугуста постављен је за управитеља **Сима Живковић**, дотадањи директор гимназије крагујевачке. Отпочела је нова школска година; постављени су још неки наставници; примљени још нови ученици;¹⁾ распоређени предмети међу наставнике, и отпочео рад. Управа С. Живковића је у главне наставила онај рад и ред, који су отпочели П. Карић и Ст. Д. Поновић.

Какав је био *ред* и рад и ово прво уређење од почетка па готово за све време управе г. Живковићеве и живота интернатскога у Крагујевцу, најбоље ће се видети из ових правила и уредаба, што их ниже доносимо.

3. Правила.

ЗА ДОМАЋИ РЕД У УЧИТЕЉСКОЈ ШКОЛИ²⁾

(1) Свако јутро оглашује звоно време устајања. Од почетка школске године па до свршетка Марта устаје се у 6, а од 1 Априла па до свршетка школске године у 5 сахата. (2) За по сахата после будилника дужни су питомци уљудно се обући, наместити своје кревете, отићи на молитву, а после на доручак. (3) На доручак звони лети у 6¹/₂, а зими у 7¹/₂ часова. Од доручка до почетка школе ученици се спремају за школски рад. (4) У 12¹/₄ часова звони на ручак. По ручку је одмор зими до 1¹/₂, а лети до 2 сахата. Остало

¹⁾ Колико је пок. Матић марио за ову школу, види се и из овога. Кад је примљено ово друго коло ученика, он је тада био у Крагујевцу на скупштини, па зажели да види нове питомце. За то их управитељ једнога дана одведе у Стари Двор Кнез-Милошев (до парка) где је био г. министар. Г. министар их је примио ванредно срдечно и држао читаву беседу. Питомци — слушаоци најбоље памте ове његове речи: „*Браћо!* Народна просвета нам је свима *жарка жеља* на срцу... Без просвете народи данас пропадају... Ви имате најлепше задатак: да будете последовачи Светог Саве... За то се трудите, браћо моја драга, да одговорите овоме великоме и светоме позиву своме... Ми ћемо све чинити за вас, само да се спремите за ваљане народне учитеље...“

²⁾ Види „Школски Зборник“ од 1875, стр. 76. Само је место облика будућег времена тамо узето овде у облику садањег, и писано је, ради краткоће, све у тексту, а не сваки члан за себе.

време до школскога часа употребљује се на учење. (5) Време по подне између школских часова и вечере, ако нема гимнастике, рада у башти, или каквог другог домаћег посла, остаје слободно. Лети се ово време употребљује и на купање према наредби, коју о томе издаје управитељ. (6) У 10 се часова леже. Нико не сме спавати обучен. (7) У слободно време преко дана дозвољено је питомцима занимати се радом у соби, певати или радити телесна вежбања, радити што у авлији или врту. (8) Забрањује се питомцима ићи у кухињу, момачке или друге собе, кад тамо немају нарочитога посла. (9) Сваком питомцу одређује се место, где ће седети за столом, у школи и трезарији. Они, који из једне чиније једу, по реду захитају, тако како ће сваком доћи да први захита, кад му ред дође. Осим болесника, сваки мора јести за трезором оно, што је зготовљено и постити у одређене дане. За трезором не сме бити никаква жагора. (10) Питомци сами чисте своју одећу и обућу. Хаљине чисте при облачењу, а обућу пре умивања на месту, које буде одређено. Хаљине спаваће и носеће промахивају се у седам дана један пут, у време кад одреди редни наставник. (11) У очи недеље и годишњих празника ученици са редним наставником иду у цркву на вечерњу, а недељом и о годишњим празницима на јутрењу и службу, и поју у цркви за певницом и одговарају на вечерњи, јутрењи и служби на возгласе, по распореду, који ће управитељ саставити. Зими може управитељ разрешити од јутрења оне ученике, који су слабог телесног састава, а кад је јака зима, може ослободити од јутрења и све питомце. Између доручка и времена за позачак у цркву спремају се појањем за службу. Од 10¹/₂ до 12 сахата спремају се за часове школске. Недељом и празницима по подне ће с редним наставником ићи заједнички у шетњу по вароши или околини. Кад је време рђаво, или се због чега другога не може изаћи, онда се питомци до вечере слободно забављају у заводу, башти и око куће, или с допуштењем реднога наставника, излазе послом у варош. (12) На вечеру звони и лети и зими у 7 сахата. (13) Од вечере до легања ученици раде школске послове. (14) Пред легања ученици се моле Богу на општој молитви. (15) После легања на четврт часа гасе се свеће и пали жижак, који гори сву ноћ. (16) Сваки разред има своје редаре, и ову дужност врше питомци по реду. (17) Редари раде ове послове: у одређено време звоне ради устајања у јутру и пазе да сви занста и устану; мотре да сваки свој кревет добро намести; читају одређене молитве јутром и вечером, пре и после јама о ручку и вечери; мотре да ли су у разреду сви питомци на часу, да мирно седе и уче, и у опште да се у разреду одржава мир; пазе да се разреди и спаваће собе добро очисте и провеју и између часова отварају прозоре у школи ради ветрења; наређују да се спреми сунђер, креда и очисти табла и катедра; воде дневник о долажењу ученика на часове; купе писмене саставе од питомаца свога разреда и предају професору, с назначењем имена оних, који их нису поднели; у одређено време звоном оглашују време доручка, ручка и вечере; примају, по требовану управитељском, хлеб и месо, присуствују мерењу и одмах јављају ако је мера или што друго рђаво; хране хлеб под својим кључем и пре оброка издају одређени број слугама да носеку и ставе где треба; пазе да питомци ни дану ни ноћу не излазе у недозвољено време, или без одобрења, и јављају за оне, који то буду чинили, редном наставнику; примају од питомаца рђаво рубље и предају праћи, а после примају од праће и предају питомцима све то по рачуну; у случају, кад се који питомац разболи ноћу, јављају одмах надзорнику, те да се чини даље што треба; пазе на ствари и посуђа, на ред, мир и чистоту у спаваћим собама и разредима; а оне, који греше, а непослушни су, јављају редном наставнику.“

Ред, који је владао у заводу, као и још неке одредбе, које ни закон није обухватио, још боље ће се видети из овога школског закона.

4. Школски закон за ученике учитељске школе.

(1) Да би се питомци учитељске школе и науком и вапитањем спремили за добре учитеље, и у заводу одржао по-

¹⁾ Опет в. „Шк. Зб.“ стр. 73.

требан ред, прописују се ова правила. Очекује се од питомаца учитељске школе, да ће помишљајући на то да их држава издржава, и на племениту дужност, коју ће доцније вршити у народу, с вољом владати се по овом закону. (2) Питомци су дужни уредно долазити на часове предавања с књигама и осталим потребама. (3) Недопуштени изостанак мора се оправдати. О долажењу на часове и изостанцима водиће се дневник у сваком разреду по прописаном начину. (4) Питомци треба међу собом да живе братски и дружевно, праштајући једно другом увреду. Свађа, псовка, бој и подсмевање строго се забрањује. Мање жалбе због тога расправљаће редни наставник, а за веће јављаће управитељу. (5) И у заводу и изван завода дужни су питомци владати се пристojно, с поштовањем предусретати управитеља и своје наставнике, а према свима и свакоме понашати се уљудно. (6) Под школским кровом и у школској авлији не сме бити никаквог немира и нереди, а на по се забрањује се да питомци један-другог узнемирују у времену прописаном за учење и рад. (7) Строго ће се казнити: уворство, непристойно одговарање, лагање, оговарање и омаловажавање старијих. (8) Забрањује се питомцима пушити и коцкати. У механу, кавану и овим подобна места могу питомци по нарочитој потреби отићи само с допуштењем. (9) Ни један питомац не сме ноћити изван завода, а у случају потребе може само с допуштењем управитељем. (10) Питомци су дужни држати чисто и себе и своје ствари, као што су: хаљине, књиге, соба, кревет, сто и т. п. (11) Забрањује се питомцима преко дан лежати на креветима изван времена одређеног за спавање. (12) Забрањује се уносити и држати у школској соби, соби за занимање и соби за спавање — ствари и посуђе за јело. (13) За време одмора о Божићу и Васкрсу нико не сме отићи својој кући без одобрења управитељева. (14) Ко учини какву штету заводу или другу своме, дужан је дати сразмерну накнаду. (15) Питомац, који греши противу овога закона, казниће се: 1) укором; 2) одлучењем од редовног ручка и вечере, па да буде о хлебу и једном топлом једу, и то од 1 до 3 дана; 3) затвором од 1 сахата до 3 дана; 4) отпуштањем и 5) искључењем из завода. Прве три казне изриче управитељ, а четврту и пету збор наставника учитељске школе. Величина казне зависи од величине кривице и околности телих или лакших. Одлука, којом се питомац отпушта или искључује из завода, подноси се министру просвете и црквених дела на одобрење. Ученик, који се искључи из учитељске школе, неће моћи бити примљен у други који земаљски школски завод, без нарочитога одобрења министровог. Казна искључења саопштава се свима управитељима средњих завода и богословије. (16) На затвор осуђени ученик, ако је затвор дужи од једнога дана, издржаваће ту казну и дању и ноћу. За време затвора пуштаће се на часове предавања. За храну добијаће само хлеба и воде. У затвору има се владати мирно и забављати се науком. (17) *Кад се питомац искључује из завода због кривице, дужан је вратити све државне ствари и накнадити трошкове у заводу на нега учињене.* (18) Ако ученик не издржи одређену му казну, управитељ ће му је удвојити, па ако и то не учини, искључује се из завода. (19) Ученику, који се отпусти или искључи из завода, даће се, ако потражи, сведочанство, у ком ће се назначити за што је отпуштен или искључен. (20) Ако се ученик разболи тако, да би га по мишљењу лекара учитељске школе требало отпустити из завода до оздрављења, онда се таквом ученику неће задржавати најпотребније одело. По оздрављењу моћи ће се овакав ученик на ново примити, ако одговори прописима за примање. (21) *Ученик учитељске школе, који својевољно оставља школу, треба да врати не само ствари и књиге завода, него и да накнади трошкове, који су на њега учињени за време, док је био у заводу.* Кад ово учини, издаће му се сведочба, у којој ће се назначити, за што је оставио школу.

5. Редарство

У заводу је увек дежурао по један од наставника. Његова дужност била је:

»Да буде чистоћа у заводу; да буде добар хлеб, месо, вода и т. д.; да се пећи зиме не прегревају; да ради чистоће обиче и ђачке станове и о неуредностима да извести управитеља; да обиђе болницу и нареди што треба, ако ту не буде управитељ; да ђаке, који се као слаби јаве, упуту у

болницу и нареди што треба, ако се увери, да су доста слаби; дамотри, да ђаци у одређено време буду у школи, и да раде своје послове у миру и реду; да pazi, да се у време звони за улазак и излазак наставника с часова и одмор питомаца; дамотри на долазак наставника на своје часове, па да о недоласку извештава управитеља, а да се стара, да у разреду, где нема наставника, буде реда, како се други разреда не би ометали у раду; да према наређењу иде у цркву са ђацима; да по наредби управитеља иде са ђацима у шетњу или екскурзију; да прима акта која долазе управитељу, кад он није у заводу; да о свима иступима и нередима, који се у заводу десе, извештава управитеља; да ради тога буде у заводу: од Септембра до 1 Априла пре подне од 7¹/₂—12, после подне од 2—6 сахата. Од 1 Априла до свршетка Јула, пре подне од 7—11¹/₂, после подне од 2¹/₂ до 7¹/₂. Сваки изостанак и задоцњење има се писмено извештати управитељу, што ако не буде довољно, управитељ ће поступити по чл. 13, тачци б; а ако се ове казне умноже, извештаваће министра просвете и црквених дела.«

6. Храна и одело

Да бисмо још боље представили стање и прво уређење ове школе, да изнесемо овде и то, каква је храна била у интернату и како су одело добијали питомци. И то се најбоље види из ових правила:¹⁾

а. О храни

»У дане, кад се мрси, питомци добијају ову храну:

1. За *доручак*: тањир пржене чорбе и парче хлеба (¹/₈ од оке), а у лето, ако може бити, место чорбе добијаће који пут млеко.

2. За *ручак*: чорбу, парче меса са сосом и по једно јело зготовљено са пиринчом, пасуљем, крисом, кромширима и другом каквом зелени или варивом.

3. За *вечеру*: по једно јакошње јело, зготовљено као и при ручку, или на какав други начин.

На сваког питомаца узима се по 150 драма меса дневно. У посне дане, а ти су: среда и петак преко недеље, прва и последња недеља великог и божитњег поста и сви други дани које црква за пост одређује.

1. За *доручак*: већу шољу прже кафе и парче хлеба, (¹/₈ од оке) — кафе се меша са јечмом: два дела јечма а један део кафе.

2. За *ручак*: чорбу од пиринча, црвених патлиџана или какве зелени, пасуљ или сочиво, и по коју киселу паприку и т. д.

3. За *вечеру*: пасуљ или кромшир или сочиво, и по коју паприку и т. д.

Осим дана-кад се не једе зејтин, ова се јела готове са зејтином.

О Божићу, Васкрсу, Духовима и другим већим празницима, питомци добијају печење или и што од теста. Колико ће од тога добити одређиће управитељ који према приликама и владању питомаца у опште може и осталу количину хране умањити.

При ручку и вечери добијају онолико хлеба, колико им треба, а од 1 Априла до распуста за ужину по ¹/₈ оке.«

б. О оделу

»Питомац, кад ступи у школу, добија шест пари преобука од американа, две кошуље пресвачице, два убруса, четири мараме за врат, две навлаке за јастук, два чаршава и два ћебета.

Преобуке, убруси и мараме, трајаће им за све време учења, и то је по свршетку учења њихова својина (сходно закону од 25. Октобра 1872).

Остале су ствари државне, и они их, при изласку из школе, морају предати управитељу.

За обућу добијају сваке године по два пара штићлетна и по три пара ошанака; по двоје зимње и двоје летње обојке. Обућа се мора крпити и носити док се може.

¹⁾ В. »Шк. 36.« стр. 86.

Питомци учитељске школе не смеју носити друго одело осим оно што им држава даје.

Одело је питомаца зими: подужи и подебљи капут, прсник и панталоне; лети: блуза са прсником и панталонама. Прсници морају бити затворени до горе.

Ово одело, а нарочито панталоне морају бити пошироке, нарочито у горњем крају.

Питомци I разреда добијају у почетку потпуно зимње одело, а у лето блузу и два пара панталона и прсника.

Сваког лета добијају питомци по једно летње одело.

У трећој години питомци добијају по једно боље летње одело, ако се дотле непрестано добро владали буду, што преуђује управитељ.

Ако је могуће све одело питомаца правиће се од сукна и штофова. Капути се морају носити две године.

Кад питомци сврше школу, одело је њихова својина (сходно закону од 25. Окт. 1872).

Сваке године добијају питомци преко лета шешир или капу; а зими капу, коју ће носити док се не подере.

Ништа од овог одела не сме питомац не-примити, променити и узети боље или горе, нити сме што продати или поклонити. Ко ово учини, казниће се, и опет мора узети своју ствар натраг.

У свакој соби има по две четке за хаљине, које сви питомци употребљавају, а свака два питомца добију четке за чишћење обуће, које им морају трајати две године.

Викса добијају месечно по једну кутију од 20 пара.

Чаршави и навлаке питомаца перу се сваког месеца од Септембра до Априла, а од Априла до свршетка школске године два пут у месецу.

Од Септембра до Маја питомци се пресвлаче сваке недеље; а од Маја до Јуна два пут преко недеље.

Пресвлакаће кошуље мењају питомци два пута у месецу.

Игле, конце, дугмета, књиге за учење и сав писаћи материјал добијаће по потреби.

Према члану 8 Закона о уређењу учитељске школе био је утврђен овај:

7. Наставни план

ПРЕДМЕТИ	ЧАСОВИ У РАЗРЕДУ			СВЕГА ЧАСОВА
	I	II	III	
1. Наука хришћанска: Историја црквена. Познавање обреда. О дужностима хришћанским.	2	1	2	5
2. Српски језик: <i>Етимологија</i> (наука о гласовима, грађењу речи и облицима) и анализа. Читање и познавање народних песама, приповедака и пословица. Декламовање одабраних епских песама. Усмени и писмени задаци. <i>Синтакса</i> с анализом. Читање и објашњавање појетичких и прозајичких састава од најбољих писаца. Усмени и писмени задаци. <i>Историја српске и југославенске књижевности</i> с читањем и тумачењем дела одабраних писаца. Усмени и писмени задаци.	4	4	4	12
3. Словенски језик: Познавање језика у његовим особинама. Превођење с анализом.	2	1		3
4. Немачки језик: Читање и преглед облика речи. Усмено и писмено превођење.	3			

ПРЕДМЕТИ	ЧАСОВИ У РАЗРЕДУ			СВЕГА ЧАСОВА
	I	II	III	
Синтакса упоређена, у колико се може, са синтаксом српскога језика. Усмено и писмено вежбање. Преглед облика и целе синтаксе. Вежбања усмена и писмена. Приповедање читаних чланака и писмено израђених састава.		3		3
5. Педагогика: <i>Методика</i> : вежбања у питањима. <i>Методика</i> : познавање предмета за основне школе према цели, методу, обиму и средствима појединих предмета (I течаја). <i>Дидактика</i> . Главна правила дидактике и доброга реда школ. (дисциплине). Вежбања за предавања свију предмета основне школе. (II течаја). <i>Психологија</i> . Преглед оних делова ове науке, који служе за основу педагогије (оба течаја). <i>Теорија педагогије</i> . Преглед телесног, умног, естетичног и моралног васпитања с погледом на целину, цели, средства, методе и т. д. васпитања. <i>Историја педагогије</i> . Васпитање код најважнијих старих и нових народа, с обзиром на важније педагоге. Васпитање у Срба и Словена. Историјски развитак основних срп. школа. <i>Школски рад</i> . Спремања за предавања у основној школи по нарочитом распореду; слушање и предавање у истој; претреси недељнога питомачкога рада у основној школи. Похођење оближњих основних школа, о којима ће се изрицати мњење при недељним претресима.	3*			3
6. Физика: Општа својства тела. Израћање физичких појава и њихових узрока (кретање, тежина, важина, топлота, светлост, звук, електрика, магнетика). Физички општи.				5*
7. Хемија. Основи хемије: хемијске стихије, хемијска једињења, количина појединих стихија у једињењима, појаве при хемијским процесима, реакције, називи једињења, познавање хемијских знакова, хемијске операције и апарати, гасови, киселине, ваздух, вода, метали; хемијски општи.				4*
8. Минералогичка. Знаци за познавање минерала. Најпотребнији минерали. Подела минерала на класе. Минерали као саставни делови земље. (Кратак преглед геогнозије). Главни слојеви земље. (Кратак преглед геологије). (I течаја).				3
9. Ботаника. Састав и живот биља. Подела биља на класе. Преглед биља пољско-привредних (корисне, лековите и отровне, с особитим погледом на нашу земљу (II течаја).				3

ПРЕДМЕТИ	ЧАСОВИ У РАЗРЕДУ			СВЕГА ЧАСОВА
	I	II	III	
10. Зоологија. Анатомија животиња (органи за осећање, кретање, хранење и т. д.) и физиологија (дисање, хранење, кретање и плођење). Географија и век животиња. Подела на класе.			3	
11. Наука о чувању здравља. Општи основи за одржање здравља.			1	
12. Математина: <i>Рачуница</i> : усмена и писмена радња с целим бројевима, с простим и десетним разломцима и сви остали рачунски послови из аритметике. Писмени задаци. <i>Алгебра</i> : аритметична радња, једначине и поступности до корених количина; писмени задаци. Кратки <i>преглед</i> свега што је учиено и у првој и у другој години. — <i>Геометрија</i> : познавање линија и обичних геометријских фигура; мерење у пољу. Писмени рачунски задаци.	4	3		4*
13. Историја. Стари век до сеобе народа. (I течај). Средњи век до реформације, с нарочитим погледом на Словене (II теч.). Нови век до револуције (I т.). Најновији век (II течаја). Историја Срба и осталих Југословена.	3	3	2	8
14. Земљопис. Општи основи математичког и физичког земљописа. Земљопис јужних Словена (српске, хрватске, бугарске и словенске земље) у етнографском, друштвеном и народно-привредном погледу. Особито познавање балканског полуострва, с нарочитим релјефима и онога што је у гимназији учиено.				4*
15. Пољска привреда. Општи основи ратарства, виноделства, вртарства, воћарства, шумарства, сточарства, пчеларства, свиларства и рибарства. Пољско-привредна технологија с погледом на потребе наше земље. Кратко унутрство за пољско-привредну управу. Практичан рад у пољу.				4*
16. Познавање основних закона земаљских. Права и дужности грађана, устав, устројство државне централне управе, устројство народне скупштине и општина.			1	
17. Цртање. Геометријско са слободном руком. Цртање ствари, кућа, домаћих животиња и биља на хартији и кредом на табли. Снимање предмета и предела из околне с тумачењем перспективе. Цртање мапа.	4*			4*

ПРЕДМЕТИ	ЧАСОВИ У РАЗРЕДУ			СВЕГА ЧАСОВА
	I	II	III	
18. Крснопис. Брзо писање и писање по такту. Писање кредом на табли.	3			
19. Певање. Црквено певање (одговарање на јектенијама и гласови) Основи вежбања у нотном певању	4*	3*	3*	10
20. Гимнастика. Слободна кретања проста и сложена. Кретање у реду. Војничка вежбања. Вежбања помоћу справа и игре. Војничка вежбања. Вежбања у предавању гимнастике ученицима основних школа.	3	3		2 8

*) Часови обележени звездицом стављени су по измeнама од 3 Септ. 1873 Бр. 2294.

Пољска привреда, по измени проф. савета од 26 Јуна 1874, Бр. 183, предавана је у II р. са 2 и III са 3, свега 5 часова.

Учитељски испит полагао се по овим правилима :

8. Правила

ЗА ПОЛАГАЊЕ ОПШТЕГ ИСПИТА У УЧИТЕЉСКОЈ ШКОЛИ¹⁾

Члан 1.

По свршетку учења, ученици III разреда учитељске школе полагају општи испит о учитељској способности: *писмени, усмени и практични*.

Члан 2.

Писмени се испит полаже из ових наука: педагогије, математике, историје опште, историје српске, земљописа, јестественнице, физике и хемије.

Члан 3.

Испитаник је дужан писмено расправити и представити једно веће или више мањих питања из горе именованих наука. Питања ова извлачиће сваки испитаник из гомиле питања, које је саставио дотични наставник, и које ваља да исприу сав предавани предмет.

Члан 4.

Времена за израђивање ових писмених састава, превода или одговора даје се највише 3 сахата.

Члан 5.

Израђивање ових задатака биће под надзором дотичног наставника и одређеног председника.

Члан 6.

Приликом писменог рада допушта се ученицима служити се потребним средствима, као: препаратима, справама и својим записницима.

Члан 7.

Пошто истече одређено време, председник скупља од ученика писмене радове, ма и не били довршени.

¹⁾ В. „Шк. Зб.“ свр. 90.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Члан 8.

Усмени испит полажу ученици, из ових предмета: науке хришћанске, српског језика, педагогике (теорија, историја, методика, психологија), историје опште, историје српске, земљописа, јестаственице, физике, хемпје, науке о чувању здравља, пољске привреде,¹⁾ математике и немачког језика.

Члан 9.

Сваки ученик одговара усмено из онога што буде забележено на цедуљи, коју сам извуче из гомиле осталих цедуља.

Члан 10.

Питања за усмене испите, као и њихов број саставља и одређује сваки наставник за свој предмет.

Члан 11.

Који ученик не одговори на питања, означена на *првој цедуљи*, најмање за белешку *добар*, може извучити само још једну цедуљу.

Члан 12.

Практични испит бива из црквеног певања, из гимнастике и из школског рада.

Члан 13.

Сваки испитаник мора отпевати коју црквену песму, извршити које гимнастичко вежбање, и држати предавање из предмета, нарочито главнијих, који се предају у основној школи, а и ових, који се уче у учитељској школи.

Члан 14.

Свакоме се даје по једно предавање, и то оно, које он извуче из гомиле одређених цедуља.

Распоред ових предавања одређују наставници педагогичких предмета.

Члан 15.

Ученицима, који овако положе општи испит о учитељској способности, издаје управа, на основу чл. 25. закона о уређењу учитељске школе, сведочанство по прописаном обрасцу.

Члан 16.

Одговоре ученика на општем испиту бележи председник, као и иначе, бројевима 5, 4, 3, 2 и 1. У срачунавању општега резултата, ако изађе разломак, половина се узима за цело.

Члан 17.

Општи испит о учитељској способности усмени, писмени и практични, полажу ученици пред комисијом, у којој је управник, као председник, наставник дотичних предмета, и још један од предавача кога збор одреди.

Ето, тако је било прво уређење ове нове установе, за све време докле је она била *интернат*.

IV

Живот до премештаја

1873 године свршило је *прво коло* питомаца учитељске школе. Свршило их је 17. Њих је сав добру рад свет у нас једва дочекао. Покојни Матић, и ако тада не беше на министарској столици, и ван ње уживао је у роду труда свога. И сви су они, по смислу закона и настојавању управитељевом, доцста добили најбоља учитељска ме-

¹⁾ По предлогу проф. савета од 26 Јуна 1874 Бр. 184 из ова два предмета: науке о чувању здравља и пољске привреде, није се полагао испит. (Одобр. 14 Авг. Бр. 4153.)

ста. Двојица су добили Београд, двојица Крагујевац, а остали распоређени по осталој Србији, већином по окружним варошима. Сад се наставља даљи живот, и настају немиле догађаји, који су на крају решили судбину учитељске школе.

I. Надзорници и први меред

Из превелике ревности и тежње за још бољим редом у заводу, управитељ предложи министру, да се она два свршена ученика ове школе, што су добила Крагујевац, поставе и за надзорнике у учитељској школи. Његова је намера сама била без поговора на свом месту. С једне стране хтео је, да надзорнички посао олакша самим наставницима. С друге стране желео је, да свршене прве ученике ове школе и садање учитеље доведе у *тешињу везу* са самим ученицима, те да им буду од помоћи у учењу и за углед у владању.

Али се у пракци ово показало другојаче. Надзорници су мало по мало заузели некако незгодан положај према ђацима, па су почели да их достављају управитељу за најмање ствари, па каткад неверно и увећано. Управитељ је опет хтео да буде строг, и кажњавао је ученике више него пре. Мало по мало, па нестане оне интимне везе васпитачке, која мора да постоји између васпитача и васпитаника — питомаца. Питомцима се чинило: да су они као „пасторчићи“ и „робље“, њихов управитељ „тиранин“, а надзорници да врше нечасну улогу достављача („шпијона“¹⁾). А највише им беше убило углед код питомаца то, што су се ружно изражавали пред њима о појединим наставницима и предметима, које су питомци волели, и употребљавали неодабране, простачке изразе у односу према питомцима.

Питомци поднесу најпосле управитељу жалбу противу надзорника, и замоле га, да се они смене и замене другима. Признати морамо, да је жалба написана врло умерено и уљудно. У њој је побројано све, са чега питомци окривљују надзорнике. Многи наводи су праве ситнице, које потичу из увређених идеала младачких. Управитељ не прими ту ствар озбиљно, али очински, па да надзорнике опомене да се смотреније понашају, а ученицима строго препоручи послушност, као прву врлину ђачку, и тако да ствар сврши брзо, него отпочне формална полициска саслушања и „ислеђење“, које је трајало и држало цео завод у трзавици и нередовном стању читавих 15 дана. За то време незадовољство је расло све више.

Крај свега овога буде, да *министар* надзорницима препоручи већу смотреност у понашању и изразима, а ђаке опомене на послушност. Услед овога опет они даду *оставке*, и тиме легне ова прва „буна“ у учитељској школи,²⁾ и школска година се редовно заврши. Ове године је свршило *друго коло* питомаца најзанимљивије, јер је у њему 16

¹⁾ Ова двојица не беху најбоља од свих својих другова по оценама, а по мишљењу ђачком ни по карактеру.

²⁾ Види акта у архиви за 1874 год. под Бр. 77 и 89, и за 1875 год. под Бр. 104 и 139.

потомаца почео, 16 свршио; 6 с одличним, и 10 с врло добрим; а ни један с добрим или слабиим успехом. И они су сви добили вароши и боља места.

30 Маја ове, 1874, године разрешен је, по својој молиби г. Ст. Д. Поповић и отишао је у Немачку, ради свога усавршавања. А идуће школске године постављен је на његово место, за учитеља Методије Петровић учитељ основне школе, њак његов из првога кола.

2. Дрugi нереџ

„Победа“ и успех ђаци у првом нереџу, одлазак г. Поповићев, одсуство његово, недовољна и слаба замена његова, фабулозна причања о ђаци, његовим наставничким врлинама и добу његовој управи и спољне политичке прилике и утицаји учинили су, да је незадовољство у ђака са стањем у заводу расло све више.

У Октобру месецу ђаци траже, да им се поправи храна и да им се набаве „штафјанке“. Управитељ износи то пред савет, и он, заједно с лекаром школике доноси одлуку: да је храна добра, пошто питомици добујају већу порцију меса него питомици војне академије, да им „штафјанке“ нису потребне, пошто имају толико одело и за ноћ и за једној седмичној читани су ђаци програми за ту школску годину. Пре читања, за време читања и по свршетку читања ових програма долазио је неколико пута дежурни ђак II разреда и звао управитеља: „Зову Вас, господине, ђаци у разред“. Управитељ му је одговарао, да неће, а кошта има, нека дође у канцеларију, али сваки за себе. По свршетку читања 10—12 ђака из II разреда у години почели су угазити у канцеларију. Управитељ им заповеди, да иду у разред, и да долазе један по један. Тада се из толике чуо глас: „Нећемо да идемо одавде!“ Управитељ изиђе пред канцеларију и рекао: „Или В. се испречи и дрско и упорно одговори: „Ја нећу да идем!“ И тек је онда отишао, кад су сви други отишли. Лицију је после два три пута звао збор, да га пита: зашто је то речено, остаје ли при своме и каје ли се. И сваки пут је он одговарао, да остаје при своме и да се не каје.

Тек 31 Октобра збор одлучује, да се И. В. казни *искључењем*. Та је одлука саветска путо-вања у Београд недељу дана и 7 Нов. одобрена. Одука јој је опет трепало скоро недељу дана и 11 т. м. саопштена је II разреду. Друга дан после подне управитељ извештава збор: да су дознали неколико питомаца из II и III разреда и могли, да им се поново прочита акт о отпуштању Илије В., ђер, веде, из II разр. нису сви чули, а из III разр. неке да чују. Збор одлучи, да се не чита ни II ни III разреду.³⁾

Но отпуштени Илија В. не иде никако из завода. Он неће да иде. Знат пред збор и 11 и 12 и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити, и да је за њега боље, јер ће му се пре опростити,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BIB.LIB

1) В. др. 366 од 27 Окт. 1874.
2) В. акт др. 370.
3) В. акт др. 384.

донео ову одлуку: 1) да се да сведоџба свакоме ко тражи; 2) да се све сведоџбе пошљу полицијској власти, те да их она преда; 3) да се храна престане издавати у школи; да се онима, који нису пристали у неред, храна издаје у новцу; и 5) да се о свему овоме извести господин министар.

Истога дана полиција је извршила затварање зграда школских и предала кључеве управитељу, извештавајући га, да су данас сви питомци у гомили отишли у Београд.

Пошто је неки број ђака био остао у Крагујевцу, и изјавио, да он није солидаран с осталима, то збор истога дана одлучи, да се све просторије поново отворе и у идући понедељак да и предавања отпочну.

Међу тим велика већина путовала је за Београд. О овоме је био извештен и г. министар.

17 Октобра г. министар пита: колико је коштао државу један питамац, које су коловође, тражи акта о Илији В. и пита: *не би ли било боље укинути интернат*, па давати питомцима храну у новцу?

Збор се изразио за интернат.

Питомци су стигли у Београд. Они су дошли, да се жале г. министру и — скупштини! Долазак њихов имао је за последицу, да је г. министар наредио, да се поново приме сви, па и отпуштене коловође, па и сâм Илија В. Услед тога управитељ тражи пенсију, или другу службу. А збор одлучује: да се умоли г. министар, да се отпуштене коловође и Илија В. не враћају; иначе, сви чланови збора моле за премештај. Услед тога опет министар наређује, да се Илија В. не прими у школу, ако дође, јер га је обмахнуо. „Он ми је, вели, обећао да ће да се покаје, и у том смислу остављено му је да напише молбу. А кад је донео, оно је била формална тужба, само натпис „молба“. Поред тога препоручује се збору, да је он и морално обавезан да истраје у овој ствари до краја.

1 Децембра збор доноси одлуку о пријему ових питамаца, сем Ј. М. који је стављен под суд. За кратко време живот у заводу почео је да тече својим редом, као и пре овога нерета, и школска година била је свршена у реду. Место Милоја Петро-

сора Пејића два питамаца II и III разреда, да по један долази у канцеларију, где су били чланови збора и г. начелник те да своје сведоџбе приме, они обећаше доћи, а Ј. рече проф. Пејићу, да он није ништа овде, да одлази, и да они неће ни остале наставнике да трпе и да слушају. Начелник понуди, да њих неколико дођу и сами узму све сведоџбе, а они не хтеше. Траже, да се дође у њихову масу, где су стрпали и I разред, тражећи и за њега сведоџбе. Све пак сведоџбе да су једнако написане, т. ј. да се сви искључују из школе.

„Збор учитељске школе видећи, да сам не може да изврши своју одлуку и желећи да прекине стање, које је у заводу, одлучио је: 1) да се и питомцима I разреда који желе сведоџбе, ова изда; 2) да се све сведоџбе прате полицијској власти, да их она питомцима преда; 3) да се храна престане издавати питомцима а школа и станови позатварају, што ће извршити полицијска власт; 4) да се оним питомцима, који нису пристали у овај неред, издаје за време издржавање у новцу; 5) да се о свему овоме извести г. министар телеграфским путем.

„Јављам све ово г. министру са извештем, да сам код полиције још данас корак предузео.“

вића учитеља учитељска школа је по том добила за педагошке предмете професора: Др-а В. Бакића.¹⁾

Тако се свршио овај неред, пун непријатних сцена.

3. Предлог о укидању интерната

Идуће јесени биле су важне промене. Досадањи управитељ Живковић постављен је за заступника директора гимназије крагујевачке, а за заступника управитеља учитељске школе Др. В. Бакић. Сем тога постављени су многи нови наставници, а неки стари премештени.²⁾

13 Новембра наилазимо опет на питање о *интернату*. Заступник управитеља подноси г. министру предлог о томе, и у њему вели: „Укидање је интерната и по васпитање и по дисциплину нужно и журно, и то тим већма што нема посебног здања за учитељску школу, где би се држала настава, и где би уједно и ђаци становали и где би по закону и управитељ становао, што би особито за дисциплину нужно било, и то нарочито сад кад нема сталних надзорника за оно време кад се не држи настава.“³⁾ Из министарства се ништа на ово није одговорило. За овим, после скоро два месеца, 6 Јануара 1876, долази одлука самога збора о укидању интерната. У спроводном писму г. министру заступник управитеља вели: „Само би се два разлога могла ставити супрот разлозима за укидање: 1) у погледу материјалном, што се тиче најмљених кућа и набављеног покућанства и намештаја, и 2) у погледу становања ђака у овдашњој вароши“. Онда за прво вели, да би се могло „апеловати на патриотизам сопственика“, те да зграде приме и пре истека рока закупу, или да се издаду под кирију, а намештај уступи другим државним заводима или прода. А за друго вели: „школа би се могла преместити и у Београд, где има највише услова и за удобан живот и за образовање ђака, где би школа добила у погледу здања и била под непосредним надзором министарства, те дошла у сасвим нормално стање, те не би била изложена никаквим растројним упливима и не би било никаквога сумњичења ни с, које стране. То би био добитак, који би превагнуо сва могућа пребацивања централизације, губитак новчани итд.“ На послетку моли, „да се још овог заседања скупштинског поднесе предлог и ово узакони“.

4. Трећи неред и крај интернату

Други неред није могао да послужи питомцима за поуку, па да се одаду мирно својој спреми и не дају више повода повици противу интернатскога живота њиховога.

¹⁾ Од 21 Јануара 1875.

²⁾ Од нових наставника били су ови: *Ил. Душманић, Ад. Лифка, Др. Недок, Др. Ник. Ј. Петровић и Св. Милосављевић*.

³⁾ О овоме налазимо и велики чланак његов у „Школи“ за 1875 год. Ту налазимо још и овај разлог противу интерната: што они дају више касарнско (војничко) васпитање, а мање друштвено, које се добија у екстернатима.

18 фебруара 1876 начелство извештава управу школску, да је ноћас војничка патрола ухапсила четворицу питомаца због иступа, и да се налазе у притвору. Истога дана заступник управитеља извештава депешом г. министра, да је настао велики *неред* у заводу, да ђаци I и II разреда траже сведоцбе, да иду кућама, и моли за разрешење¹⁾. А 20 Фебруара збор решава, да се обуставе предавања у два нижа разреда и издаду сведоцбе свима, који траже. 26-ога збор је казнио тројицу ђака за изјаву у „Ослобођењу“ због увреде војске²⁾. Сутра дан управитељ извештава начелство, да су *затворена прва два разреда учитељске школе*, и шиле списак ђака у њима. Остао је само трећи разред, који је довршио годину и своје школовање.

С овим је у исто време завршена и *прва периода* живота Учитељске Школе, периода интернатскога живота у Крагујевцу.

Онда је настало *ратно доба*. Зграде и ствари су уступљене за војене потребе, а наставници, сем заступника управитеља, готово сви отишли на војену дужност.³⁾

1) »Због неких сукоба измеђ ђака и официра који су предводили ноћну стражу, услед чега су ноћас четири ђака ухапшена, догодио се велики неред у учитељској школи. Ђаци I и II разреда неће да долазе на предавања, него ишту сведоцбе, па да иду кући. Предавања су у тим разредима прекинута. Мени није могуће ни да водим истрагу ни да повратим потпуни ред при постојећим приликама, с тога поново молим господина министра да изволи управитељску дужност предати другом ком професору. — Прва два разреда мораће се по свој прилици за неко време распустијати. Молим за упуство«. Заст. упр. итл.

2) Карактеристично је, за то да наведемо и какав је и зашто је био тај »сукоб« између ђака и војничке патроле. У рапорту гарнизонеру дотични официр вели:

»Као што је познато, од ова два дана патролира војничка патрола по вароши ради веће безбедности. Као вођ патроле силазећи од Милановачког друма, кад сам био близу Нове Цркве, чујем неку ларму и гунгулу. То ми даде повода мислити, да је неки неред, па прођем кроз порту и идући чујем, да вика долази од сокава у коме обитавају питомци учитељске школе у Шилићевој кући. Пред том капијом, кад с патролом дођох, застанем мношину ђака учитељске школе с батинама у руци разговарајући се гласно. Приђем с војницима и лепо их уштам што стоје и шта ће им батине, а они ми одговорише, да ће да се бране. За тим их ја опоменем, да одмах батине оставе и у кућу уђу, али ми они одговорише, да су они пред својим квартиром, па не хтеше ни батине побацати ни у квартир отићи. Пошто сам их ја на то неколико пута опомињао, и њима пришао ближе, и пошто они стадоше велику ларму правити, то ја ухватим четворицу, који су као прваци били, те их потерам с војницима у затвор, а буце и батине им одузем, а осталима заповедим да се одмах разиђу и у кућу уђу, јер ћу их све у затвор ставити. Али остали не хтеше то учинити, већ пођу за мном у највећој вици, тражећи, да ја ону четворицу пустим, претећи ми да ће их отети и виком и највећом претњом пратили су ме готово до парка. Кад је у мене свако стрљење прешло меру, и кад сам видео, да они никакве свесности спровоју закона немају, јер на многе моје опомене нису се смирити хтели, онда ја заповедим војницима те их растерају. То се све догађало и збило у 10 сати ноћи, и од њих сам том приликом одузео три буце, које подносим гарнизонеру на увиђај«.

3) 5 Јуна Бр. 2665 министар наређује, да се све средње школе распусти, а тек 18 т. м. Бр. 2871 послана је прокламација, којом се Турској објављује рат.

Учитељске Школе у ствари више није било; само је постојала канцеларија те издавала плату наставницима и старала се о стварима.

9 Августа те године јављено је, да се почетак школе одгађа за доцније, а 5 Марта 1877 извештава се управа школска, да до нове школске године неће почињати школа *због преуређења*. Заступник г. В. Бакић одазван је у Београд у министарство, а дужност управитељску предао је професору П. Живковићу. Г. Живковић је имао у главном: да спакује и испрати ствари школске у Београд; да непотребне прода или уступи болници или гарнизону, и да откаже зграде школске. И он је то све извршио. Последњи акт у Крагујевцу заведен је 28 Августа, и ако је за *управитеља Учитељске Школе у Београду постављен г. Ст. Д. Поповић још 16 тога месеца*.

У

Сеоба, преуређење и даљи живот

Учитељска Школа навршила је прву периоду живота свога. Она од сада ступа у другу.

16 Августа 1877 управитељ Ст. Д. Поповић јавља из Београда заступнику управитеља у Крагујевцу, да је он постављен за управитеља, а г. Живковић премештен за Зајечар, и наређује му, да канцеларију с архивом пошаље у Београд. У Крагујевцу су разрешени сви хонорарни наставници, а у Београду постављени нови. Од важнијих послова савет је одлучио, да се сви ученици суспендованог I и II разреда 1875/6 у Крагујевцу приме у школу, и то у старије разреде. Тако је школа добила одмах сва три разреда.

1. Прво преуређење 1877

15 Септембра министар извештава управитеља, да је у нар. скупштини решен *закон о изменама и допунама у закону о уређењу учитељске школе*. Тако је ова школа добила прво преуређење своје 1877 године.

Преуређење ово састојало се у главном у овоме:

1. Највећа и без сумње најважнија измена је, што је *укинут интернат, а ђацима дато издржање у новцу или благодјељње*.

2. Друга је важнија измена, што се *течај учења пошео од три на четири године*, а ученици примани из III разреда, место из IV.

3. Уведен је *пријемни испит*.

Сем ових крупнијих измена има их и много ситнијих, које је вредно да поменемо.

Тако:

1. Ученици се примају који су навршили пуних **14**, место 16, година.

2. Могу да се примају и *жењени* учитељи основних школа, без обзира на то, шта су пре тога свршили.

3. Код предмета учињена је знатна промена.

а) Код Науке Хришћанске: место Историје цркве дошло је Св. Писмо, а место Науке о хриш-

ханским дужностима Историја Цркве с обзиром на Историју српске цркве, и Црквено правило је изостало као самосталан предмет па додано Црквеном певању.

б) Код Српског језика: изостављено је декламација, југословенска књижевност и читање одабраних писаца, а додано „свуда с писменим саставима“.

в) Место Црквено-словенскога језика дошао је Словенски језик на основу старо-словенскога.

г) Психологији је додана и *Логика*, и уведена је *Етика*.

д) Методика је додана Педагогици (теорији), а Вежбање у школи остало је за себе.

ђ) Код Опште Историје изостављено је „с погледом на Словене“, код српске „и осталих Југословена“, а додано јој „с познавањем основних закона земаљских“, које је изостављено као засебан предмет.

е) Изостављен је Земљопис Јужних Словена, а уведен математички, физички и политички.

ж) Код Јестаственице изостављено је све оно под заградом и ван заграде, шта има да дође из ње.

з) Код Хемије оно „с опитима и с обзиром на кућење и пољску привреду“.

и) Место Науке о чувању здравља уведена је „Физичка Антропологија и Хигијена“.

ј) Место Пољске *Економије*, дошла је Пољска *Привреда* и изостављено је оно под заградом што је она обухватала.

к) Код Геометрије додано је „практична“, а изостављено је „с вежбањем у пољу“.

л) Место Немачкога уведен је *Руски језик*.

љ) Код вештина додано је *Потно појање с Музиком* и *Војничко вежбање*.

4. Члан 9, о практичном вежбању у основној школи, замењен је овако: „За вежбање у школском раду заводи се вежбаоница, која ће стајати у непосредној свези и под управом учитељске школе.“

5. Код права управитељевих додано је, да може казнити професоре и учитеље „и петнаестодневном платом“; изостављено је да може сазивати професоре на састанке и „на предлог два професора (или учитеља)“, и узета је од њега библиотека и кабинет.

6. Бележник је назван деловођ и изгубио је награду за то, и ако је добио дужност, да отправља „и текуће послове администрације“, и обавезу, „да за библиотеку одговара“.

7. Збор је назван савет и његове су дужности стилизоване мало друкчије. Додано је: да решава о примању „према положеном пријемном испиту“, и о преласку „према показаном успеху“, а изостављено све о отпуштању ђака после три месеца; бира достојне и сиромашне ђаке за благодетељање, одређује време и ред испита; изриче све веће казне над ученицима према школским правилима, и стара се о набављању наставних средстава и књига за библиотеку.

8. Дугачка одредба члана 23, о превођењу ученика у старије разреде замењена је овом краћом: „Ученици прелазе у старије разреде према оценама њиховога годишњег успеха. Правила о тим оценама прописује министар просвете и црквених дела“.

9. Отпало је у закону, да питомци учитељске школе „имају права на боља учитељска места и у свему ће бити одликовани“, а остала је обавеза служења најмање шест година, и ако се благодетељање може губити и добијати свака три месеца.

10. Општи испит о учитељској способности назван је „учитељски испит зрелости“.

Ето то су све измене, које су учињене ове године. Одмах за тим прописана су и правила о пријемном испиту, која овде доносимо.

2. Правила о пријемном испиту

Члан 1.

Ученици, који желе ступити у I разред учитељске школе, дужни су претходно положити пријемни испит из ових предмета:

- а) Српског језика,
- б) Рачунице,
- в) Политичког Земљописа,
- г) Хришћанске Науке, и
- д) Природних наука (Јестаственице и Физике).

Члан 2.

Испитивање свију предмета бива у оном обиму, у којем се они предају у гимназији (реалци).

Испит је из свију предмета *усмен*, а из Српског језика и *писмен*.

Члан 3.

Испитаник мора добити из сваког предмета најмање оцену *добар* (3). Али ученику, који би из једног само предмета добио слабу оцену, дозвољава се да кроз 15 дана испит из тог предмета на ново полага.

Члан 4.

Ученици, који су свршили најмање пети разред гимназије (реалке), или први разред богословије, или земљоделско-шумарске школе, могу бити примљени одмах у II разред учитељске школе, ако поред пријемног испита, положи још испит из свију предмета, који се уче у I разреду учитељске школе.

Члан 5.

Испитачи су они наставници, који предају у учитељској школи исте предмете из којих се испитује. У случају кад који од наставника не може доћи на испит, савет професорски одређује му заменика.

3. 1877.—8. школска година

Но тек што су предавања у новоме месту, под новом управом и новим преуређењем почела, десно се *прекид*. Већ су у Октобру месецу сви наставници били одређени на војне дужности. 10 Новембра министар просвете наређује, да сви наставници одмах следују позиву војених власти, а 23 тога месеца позвани су сви на војне дужности на и сâм управитељ¹⁾. 1 Децембра изишла је наредба министра просвете и црквених послова, да се предавања по свима школама обуставе до 1 Јануара, и послата је прокламација о објави другог рата. 6 Децембра министар војни је тражио списак свих ученика, који су старији од 19 година. Је-

¹⁾ У овоме времену, 21 Нов. о. г. Бр. 5252 упућени су ученици II одељења Богословије („Страначке Богословије“) у ову школу. Упућени су сви у II разред, само један у I.

данаест ученика отишло је у легију¹⁾. 12 Децембра министарство просвете јавља, да школе неће почети ни 1 Јануара, до даће наредбе.

Прелазимо у 1878. годину. Прва два месеца и од ње пролазе у рату. Тек 22 Фебруара министар јавља, да ће школе почети 1 Марта, и наређује, да се спреми што ваља.

Крајем Фебруара вратили су се сви наставници и рад је отпочет. Савет је одлучио: да се, због изгубљена три месеца (Децембар, Јануар и Фебруар) програми скрате за ову годину; да се месеци Октобар, Новембар и Март сматрају као први течај, а Април, Мај и Јуни да чине други течај; а испити да се држе од 1 до 10 Јуна²⁾. Ове је године узета основна школа код Саборне Цркве за вежбаоницу.

4. 1878.—9. школска година

Идућа школска 1878.—9. година почета је и свршена редовно, само је управитељ био чешће ометан, те су му одређивани заменици.

Ове године су учињене и ове измене:

Да се Црквеном певању да још један час;

Да се на учитељском испиту полаже писмени испит из Српског језика, Педагогије, Математике и Књижевности, а практични и из Црквеног певања;

Да се на усменом учитељском испиту друга листа извлачи одмах, и да они који падну, могу полагати испит идуће године, и на послетку

Да преко распуста ђаци имају половину благодетељања, а болесни, као и странци, цело.

5. 1879.—80. школска година

Почела је и 1879.—80. школска година. Ове је године основана четвороразредна вежбаоница у самој учитељској школи, и за учитеља је постављен Милован Ђурић.

Од важних уредаба и измена ове године да споменемо ову: да се благодетељање може изгубити после свака три месеца, ако ученик добије слабу или рђаву оцену из једног научног предмета или две вештине.

Ове је године, 11 Марта, управитељ Ст. Д. Поповић премештен за секретара у министарство просвете, а за управитеља учитељске школе постављен је, 26 Марта, Светозар Милосављевић професор.

6. 1880.—81. школска година и измене

У почетку 1880.—81. шк. године подељена је четвороразредна вежбаоница у учитељској школи на два одељења, и у прво одељење (I и II р.) постављен је за учитеља Јанко Караматић а у друго

¹⁾ У Марту командант војске устава јавља, да је у битци код Борчане погинуо Ђак Атанасије Анђелковић, а веки су и рањени.

²⁾ Доцније је савет био одлучио, да се годишњи испити не полажу за ову годину, но да се ученици преведу по годишњим оценама. Али министар то није одобрио. За то су годишње испите ученици полагали од 1 до 10, а учитељски почели тек од 12 Јула.

(III и IV р.) Петар Марковић, (а Милован Ђурић постављен је за писара министарства финансије). Доцније је Караматић постављен за учитеља I разреда код Саборне Цркве, а на његово место Никола Поповић.

На Туџин дан 1880 премештен је управитељ Св. Милосављевић за директора гимназије београдске, а дужност своју у овој школи предао је Љ. Ковачевићу. Овом приликом десно се опет мали *перед*. Ђацима је било криво што им одлази управитељ, а школа остаје без управитеља и са заступником, па нису хтели да иду на часове и да признају нову управу.¹⁾ С тога су предавања обустављена и објављен нов упис за 7 дана за оне, који хоће да се врате у школу. 9 Јануара заступник управитеља подноси извештај, да су се сви ученици уписали поново и предавања отпочета, а 13-ога је постављен за управитеља Љуб. Ковачевић. Тек 17-ога савет доноси одлуку, да се за *перед* казне сви благодетељници с губитком благодетељања за 9 дана, а неблагодетељници са 5 дана затвора.

Ове године 31 Марта учињене су опет извесне *измене и доцуне у закону* о уређењу ове школе.

По овим изменама изостављено је колико година мора имати ученик при ступању у ову школу, као и учитељи, који би желели да се упишу. Код

¹⁾ Ево како о томе 3 Јануара заступник управитеља реферује савету:

„Сазнавши да су ученици учитељске школе за време Божићних feriја спремали се да учине *перед* у школи, предложио сам пређашњем г. управитељу, да саопшти акт г. министра о промени управе по разредима одвојено, почевши од најмлађег, да не би старији ученици утицали на млађе, што је он усвојио. Но када смо нас двојица тога ради 30 пр. м., отишли у II разред, и када је г. Милосављевић почео читати акт г. министра, навалили су ученици осталих разреда у слушаоницу I разреда, не осврћући се на опомену г. Милосављевића, да се врате у разреде своје, тражећи да се акт тај пред свима укушно прочита, на што он не хтеде пристати — ми смо се вратили у канцеларију. После тога ја сам пред осталом г.г. професорима изјавио г. Милосављевићу, да пошто *перед* мојим предлогом није отклоњен, немам ништа против тога, да испуни жељу ученика, ако он налази, да се тиме не побија његов ауторитет. После ове моје изјаве ми смо поново отишли у слушаоницу, где су сви ученици били искуњени. Прекоревши ученике за њихов поступак, саопштио им је горе поменути акт. Чим је он свршио читање акта, ученици су три пута повикали: „нећемо“. Г. Милосављевић саветовао их је да се покоре наредби више власти, подсећајући их на своје раније савете о истој ствари на скупу њиховом од 24 пр. мес. Кад се ђаци при свем том не хтеше покорити наредби, ми смо се вратили у канцеларију. — — — — —“

Даље износи савету, како је он, примив управу, запovedио ђацима да иду у школу, а они нису хтели, како је он и међу њих отишао и саветовао их, па они опет нису хтели да га послушају и како је он тада наредио, да се учioniце затворе; како је за тим дошао један ученик из III р. и изјавио у канцеларији пред свима наставницима, да има њих који не пристају уз овај *перед* и желе да се предавања отпочну, и како се, на позив његов пријавило 16 ученика, те је за то продужио рок до 8, па позива савет, да он донесе своју одлуку о овоме.

Савет је утврдио ову наредбу заступника управитеља, и одлучио, да се предавања отпочну 8 ов. м. и да се о свему овоме извести г. министар (В. Бр. 1. од 1881 г.) Министар је у свему одобрио ову одлуку. (ПБр. 57 од 3. Јан.)

предмета изостављене су све ближе одредбе и просто су само по имену поређани, који ће се учити. При овоме изостала је Етика и Руски језик, а враћен Немачки.¹⁾ Изостала је и Алгебра, Познавање основних закона земаљских и Војничко вежбање. А додано је ово: „Министар просвете и црквених послова овлашћује се: а) да изда наставни план, који ће ближе одредити шта ће се и колико из ког предмета и у ком разреду учити; б) да по том наставном плану пропише наставне програме за све предмете и разреде. И у једном и у другом погледу обратиће се нарочита пажња на методичку предавања дотичних предмета у основној школи.“ А код дужности професора и учитеља казано је: „Да предмете одређене им за предавање сврше на време, држећи се наставног плана и наставног програма, које је министар просвете и црквених послова прописао.“ Код рада саветскога места тачке а) речено је: „Саставља распоред часова и наставних предмета међ наставнике.“ Изостављени су пријемни испити. Учитељски испит зрелости назван је просто „учитељски испит“, и код њега је додано ово: „Али за то неће полагати обичног годишњег испита, који се на крају године полаже, а резултат годишњих бележака њима ће вредети као општи резултат. Који ученик из једног или два предмета добије слабе оцене у општем резултату, примаће се на учитељски испит, пошто белешке из тих предмета поправи начином, којим се испитне белешке поправљају. Време за држање учитељског испита одређује министар просвете и црквених послова у правилима о томе испиту.“²⁾

И то су све измене.

Одмах идуће школске године утврђен је и овај

7. Наставни план

ЗА ЧЕТВОРОРАЗРЕДНУ УЧИТЕЉСКУ ШКОЛУ:

БРОЈ	Наставни предмети	Разреди				Света часова
		I	II	III	IV	
1	Наука хришћанска	2	3	—	—	5
2	Српски језик са старословенским и Литературом	4	3	4	—	11
3	Земљопис	2	2	—	—	4
4	Историја општа	4	4	—	—	8
5	Историја српска	—	—	3	—	3
6	Психологија и Логика	—	—	5	—	5
7	Педагогика општа и примењена	—	—	8	—	8
	Пренос	12	12	20	—	44

¹⁾ Али је доцније одлуком савета проф. од 24 Септ. те исте године (в. Бр. 416) и по одобрењу министра просвете опет враћен Руски, а изостављен Немачки.

²⁾ Зборник, св. 37, стр. 535. Исте године и дана, 31 Марта 1881, донесен је и *Закон о установању учитељске школе у Нишу*, којој је за управитеља постављен т. *Милоје Влајић*, проф. ове школе.

БРОЈ	Наставни предмети	Разреди				Света часова
		I	II	III	IV	
	Пренесено	—	—	8	—	44
8	Историја Педагогике	—	—	—	4	4
9	Школски рад	—	—	—	12	12
10	Физика	3	—	—	—	3
11	Зоологија и Ботаника	2	2	—	—	4
12	Хемија и Минералогичка	—	4	—	—	4
13	Рачун	3	—	—	—	3
14	Практична геометрија	—	—	—	2	2
15	Хигијена	—	2	—	—	2
16	Пољска привреда	—	—	—	4	4
17	Немачки језик	2	2	2	2	8
	Свега	22	22	22	24	90
18	Цртање и Краснопис	3	2	2	—	7
19	Црквено Певање с Правилном	3	3	3	3	12
20	Нотно Певање с Музиком	2	2	2	2	8
21	Телесно вежбање	2	2	2	2	8
	Свега	32	31	31	31	125

8. Опет нереди и брига о њима

Пред сам Петров дан ове године десио се опет мали *неред*. Баци су се договорили, да се пре но што се разиђу, негде састану и заједнички провеселе. Одређен је дан 25 Јуни у вече у кафани код Коларца. Били су ученици свих разреда. Но тамо неки од ученика потраже, да се неки другови њима удале с тога заједничкога весеља, јер их, веле, не трпе. Неки од ових изиђу одмах, а неки не хтедну, но остану и даље, и тражили су, да се изгнање њино „стави на гласање.“ Неколицина њих на то скочи и покуша, да ове силом удале из дворнице. Ови су се опет бранили, те се тако изроди *неред*, да је и полиција морала да се умеша и кривце отера у полицију, а остали „другови“ продужили су своје „веселе“ и даље.¹⁾

Чудно је, и доиста карактеристично, да сутра дан и идућих дана на саслушању ни један од ученика није хтео да одговара на питања, говорећи, да „неће ништа да одговарају“, да „не морају да дају одговора“, да је то „приватна ствар њина“, да се то „управе школске не тиче ништа“, да „не умеју да пишу“, да „неће да пишу“, јер то „није њина дужност по деловођина“, да „не могу да пишу“, јер су узбуђени, и тако даље! А један

¹⁾ А. Ш., који је тада највише страдао, вели у саслушању између осталога ово: „... Тада ме сповадеше М. Ј. М. П., С. С. и С. П. и стави ме ударати. Видећи ја то, дигнем се управо да бежим, али се тада диже цела гомила за мном, и кад смо кроз ходник пролазили, П. и Ј. даваше ме око гуше и од тог дављења и сад се виде трагови, и један ме од њих, рекао би С. П., удари по голој глави штапом и раскрвави ме. У тај мах дођоше два патролицје, које кад видоше моји нападачи, престадоше од боја. За тим с једним патролицјом и једним жандармом, који доцније стиге, отиднем у квартал терасиски, и узео се на протокол. Ту сам опрао главу од крви по лекарској наредби, а патролицја ми опра капут од крви. После по ноћи отишао сам из полиције кући.“

отворено вели, да је био у напитом стању и не зна шта је било!...¹⁾

И идућа 1881.—2. школска година није могла да се сврши без нереди. Овај је *неред* био у *Народном Позоришту*. Било је то 28 Априла. Давана је представа „Рабагас.“ За време преставе била се дигла толика граја у партеру стајања, а нарочито на трећој галерији, да се морала умешати и полиција. Демонстранти су се и њој противили. Истрагом дознало се, да је тога вечера било у позоришту 39 ђака ове школе, за које истина није могло да се утврди колико је ко имао удела у нереду, али је у опште остало уверење, да су и они имали велика удела. Један је од њих био и затворен. Већих последица није било.

Али је већ почело да пада јако у очи и да задаје велике бригае ово често демонстровање ђачко. Видело се већ јасно, да томе није био крив интернатски живот, јер га сад није било. 5 Јуна министар упућује акат управитељу ове школе у којем му износи величину ове бригае и пита: *како би се једном стало на пут овим нередима* ђачким ван школе?²⁾ Управитељ је на то одговорио, да је размишљао озбиљно о овоме и предложио је ово: „1) да се одреде у школском закону строге и изречне казне за оне ученике, који се скупљају по кафанама, улицама, парковима и другим местима и ту праве неред, пијанче или чине ма шта, што им не доликује; 2) да би се ђаци могли разликовати од других, који би на рачун њихов чинили нереди, кад већ не могу имати униформу због сиротног стања (у учитељској школи то би се још и могло извршити пошто су скоро сви благодетејанци), требало би наредити, да сви ђаци, поред школског листа, морају носити *школски знак* на капи или јаци од кацута; 3) управитељ

¹⁾ Један једини, С. Г., који је одговарао, вели: „Ја сам дошао код Коларца случајно (!) и нађем тамо остале другове, у које се умешам. После подужет седења поче се у друштво говорити, да се истерају из друштва А. Ш. А. П., М. У. и С. Н. Да би отклонио неред, ја сам казао С. и Н. да се уклоне, што су и учинили. То сам исто казао и Ш. али ме он не послуша. Кад сам П. казао да се уклони, он је длуноу штапом о астал, викиув: „хоћу да се стави на гласање, па ако је воља целога друштва, ја ћу да идем!“ Тада је М. П. говорио у одбрану П. После неког времена дочепају С. П., С. и још неки Ш. и изгураше га до капије. Отуда се Ш. поврати и замахне столицом на С. П. али су га онет изгурали и био је одведен у полицију. Ми смо се после тога још код Коларца веселили и одатле отишли код Пашоне. Шта је тамо било, не могу казати, јер сам слаб на пићу и не опомињем се ничега, а кући ме одвео Ћ.“

²⁾ Пре тога, у Фебруару месецу, по достави некој министар овако нише управи ове школе (22. Фебр. ПБр. 1017): „Питомци учитељске школе не владају се узбудно у цркви, него праве такве нереди да се морају саблазнити сви присутни у цркви. Ово јако пада у очи, да су се многи људи жалили против тих нереди. Особито јуче били су ђаци учитељске школе врло неуљудни у Вазнесењској цркви: неки су дували по цркви чвороватим багинама, други петама о патос; неки су читали за певницом некакве списе, смејали се и разговарали, тумарали овамо онамо по цркви, излазили у невреме из цркве на поље, певали неједнако и неправилно, један другог дозивали и т. д. Међу тим није се дао видети у цркви ни један од редовних професора, којих би дужност била да на њих пазе и да не допусте да чине такве скандале. Препоручује вам се и т. д.“

И доцније, 1883, министар опет нише управитељу о неучтивом понашању ученика учитељске школе у цркви.

завода и остали наставници да буду дужни обилазити од времена на време места, где би се ђаци могли десити, у намери да контролишу њихно владање изван школе; 4) Пошто ђаци нису пунолетни и немају грађанских права, требало би под казном забранити механџијама, који би примали к себи ђаке у намери да ту пију, демонструју итд.“

Услед ове бригае и овога предлога потекао је опширан и исцрпан „**Школски закон за ученике учитељске школе**“ од 15 Јула 1882 г. ПБр. 4367, који и данас вреди и који ми доносимо одмах за овим.

9. Три мирне године

Идуће школске 1882.—3. године раздате су по предлогу управитељевом *виолине*, које су до тада биле школске, у својину ђачку. У Новембру укинута је, опет по предлогу управитељевом, вежбаоница у учитељској школи, а за вежбање узета поново основна школа код Саборне Цркве. Ове су године прописана правила о полагању учитељског испита за ученике учитељске школе, која у главном и данас вреде. Исто тако уређено је, да се ученици и ове школе преводе у старије разреде као ученици у гимназијама.¹⁾

И 1883.—4. школска година прошла би на миру, да нису правила о давању државнога благодетејања измењена у смислу толиких отежица за добијање његово, да је огромна већина ученика остала без помоћи, те су многи били принуђени и школу да напусте. Доцније је ова оштрина њина ублажавана, и у почетку 1885 прописана су стална нова правила о давању благодетејања ученицима у свима средњим школама.

1884—5 прошла је на миру.

10. Последње измене

Али 1885—6 тек што је почела, морала је да прекине свој рад. Наставници су готово сви отишли на војену дужност и предавања су морала да се обуставе. Тек 22 Марта министар наређује, да предавања отпочну, и то само у најстаријем, IV. разреду. За то су неки предмети, мање важни, изостављени, неки скраћени, а неким важнијима додан по који час, те се тако завршила ова школска година.

Ова нам је година донела и *треће* измене и допуне у закону и у изменама и допунама у закону о уређењу ове школе. По овим изменама ученици се у ову школу примају опет по свршетку IV разреда гимназије или реалке, а учење у њој

¹⁾ Довде се испитна оцена сабирала с тромесечнима и сума делила с бројем сабраних оцена. У своје писму управитељу вели: „Ни у једној школи ученици не шпекулишу с белешкама као у овој... Докле је у свима средњим заводима главни резултат ученичког успеха количник добивен кад се резултат месечних белешака сабере с испитном и збир подели са два, докле се испитна белешка у овој школи рачуна као и тромесечна...“ Министар у својој наредби вели: „Овим начином се обезувава испитна оцена.“ За то наређује, да се ученици учитељских школа преводе из разреда у разред као и по гимназијама овако: „*Најпре ће се сабрали тромесечне белешке и резултат њихов поредити са испитним белешкама, па поделити са два.*“

траје три године. Учитељи основних школа не примају се више никако. Члан 8 закона, у којем су поређани предмети који се уче у овој школи, замењен је овако: „Који ће се предмети предавати у учитељској школи, одређује министар просвете и црквених послова, по саслушању главног просветног савета. Осим тога министар просвете овлашћен је да изда наставни план, који ће ближе одредити шта ће се и колико из ког предмета и у којим разредима учити.“ И четврти и последњи члан ових измена гласно је: „Према потреби, на предлог министра просвете и црквених послова, а по саслушању министарског савета, може се Краљевским указом и спојити ова учитељска школа са оном, која је установљена у Нишу законом од 31 Марта 1881 године. Таквим истим начином одређиваће се овој школи и место у коме ће бити.“

Измене ове односиле су се на оне ученике, који се упишу у ову школу 1887.—8. школске године.

То је у исто време и *последње* преуређење ове школе.

Остале године готово све су прошле у миру и реду, и у току њихоме није било ничега што би заслуживало нарочитога помена. 1890 године министар је тражио, да колегије обе учитељске школе израде специјалан пројекат за преуређење, што су оне и учиниле. Али је то остало само на хартији.

Тако учитељска школа стоји и данас.

Остаје нам још, да, за боље познавање њено, изнесемо: 1) закон школски, који смо помињали и који и данас вреди, 2) правила по којима се даје благодетење ученицима у овој школи, и 3) правила по којима полагају учитељски испит они који сврше ову школу.

11. ШКОЛСКИ ЗАКОН

ЗА УЧЕНИКЕ УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ

I

Владање ученика

A. У школи

Члан 1.

Ученици учитељске школе спремају се, да буду васпитачи народног подмлатка. Према томе, док су они још ученици у учитељској школи, дужни су живети поштено и навикавати се на све врлине, које су потребне за савесно вршење учитељских дужности, те да тако својим ученицима буду моралан углед, а уједно да придобију што више пријатеља за потпору у раду васпитачком.

Члан 2.

Ученици морају тачно и уредно долазити на предавања. На знак звона треба одмах сви да иду у своје разреде, и да ту у тишини и реду дочекају наставника, сваки на одређеном му месту. При уласку наставника треба сви да устану и да мирно стоје, док он не седне или док он не даде знак да седну.

При прозивању ради бележења изостанака треба сваки ученик да се пристojно одазове.

За време прозивања не сме нико улазити у школу нити изазвати на поље без допуштења.

Члан 3.

Кад наставник предаје, треба сви ученици да пазе. За то време не смеју се они ничим другим забављати.

Нарочито морају ученици бити мирни, кад се испитују ради оцене и кад израђују писмене задатке у школи.

Члан 4.

Ученици треба да врше *савесно* своје школске дужности. Тако они су дужни да свагда на време израђују и допосе одређене задатке. Они треба да су увек спремни за испитивање.

Нико не може захтевати, да се испитује кад хоће, нарочито ради поправљања белешке; напротив сваки је ученик дужан и преко године и на испиту одговорати кад год се пита из ког предмета.

Ученици не смеју захтевати, да им наставници саопштавају белешке пре одређеног времена.

Члан 5.

Пошто наставник изађе из разреда, ученици излазе на одмор у ходник или авлију. И ту треба да се понашају у свему тако пристojно, како ће ученицима основне школе (вежбаонице) служити за пример. Нарочито забрањује се: узнемиравање деце, викање, дупање, свирање и играње, бацање камена, лоптање, грудвање, говорене непристойних речи — и у опште све што квари школски ред и што не приличи пристojним младићима.

Забрањује се и пушење у школској згради.

Члан 6.

Ученици треба да живе међу собом у братској љубави. За то се забрањује све оно што може пореметити братску заједницу, а нарочито: свађање и бој, превара и вређање ма којим начином.

Члан 7.

Ученици треба да чувају школске ствари и да не чине никоме штете.

Члан 8.

Без допуштења управитељева ученици не смеју скупљати у школу, у време кад нема предавања.

Члан 9.

Наставнике своје дужни су ученици свуда с поштовањем предусретати и свагда покоравати се њиховим наредбама у свему, што се тиче школскога реда и рада.

Строго је забрањено омаловажавање наставника и њихових предавања, непослушност и упорност, оговарање, клеветање и вређање наставника ма којим начином.

Члан 10.

Сваки ученик може само у своје име нешто чинити, говорити и писати; с тога може сваки само за себе усмено и писмено молити се и жалити се препостављеној власти. Молбе и жалбе, које су учињене највишој школској власти, могу се подносити само преко управе учитељске школе. Оне морају бити написане пристojно.

Члан 11.

Ради лакшега држава реда одређује се на извесно време у сваком разреду по један или више редара, који се нарочито брину за чистоћу, ветрење и грејање школских соба, пазе на ред у своме разреду између часова, при идењу у цркву и при екскурзијама, и помажу наставницима при прозивању ученика и у другим школским пословима.

Редаре одређује и надзирава управитељ и разредни старешина, т. ј. професор (сулент), кога савет учитељске школе за који разред одреди.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Б. У цркви

Члан 12.

Ученици су дужни у одређено време ићи у цркву.

Пред полазак у цркву дужни су доћи на време и на одређено место на прозивку, где морају чекати, док наставник не каже да пођу.

Члан 13.

Ученици иду у цркву по разредима — почињући од најмлађег разреда — у редовима по четворица.

На путу и у порти црквеној не сме се викати ни пуштити. У цркву као и у школу није слободно носити палице.

Члан 14.

У цркви морају ученици пристojно стајати и сложено певати. — Забрањено је ученицима стајати и седети у словима; а за певницама могу стајати само певачи и одређени помагачи. Забрањује се излажење из цркве пре свршеног богослужења.

Из цркве излазе ученици учитељске школе после ђака нижих школа, и то оним редом како стоје у цркви.

Члан 15.

Међу ученицима мора у цркви владати потпуни ред и тишина. Нарочито се забрањује намерно кварење певања, разговор, освртање, смејање, читање књига и новина.

Неред у цркви казни се строже него у школи.

Члан 16.

Све што важи за богослужење у цркви, важи и за богослужење ван цркве.

Члан 17.

Изостанак од вечерње рачуна се као један, а одсуство од литургије као два школска часа.

Бегање од цркве после прозивке, као и бегање с предавања, а нарочито кад се дају оцене, строго је забрањено.

Члан 18.

Изостанци од цркве као и од школе морају се у одређено време код управитеља оправдати. За оправдање изостанка због болести служи уверење лекара учитељске школе.

В. Ван школе и цркве

Члан 19.

Ученици учитељске школе треба да се свуда у друштву понашају пристojно и да живе поштено, као што то доликује будућим васпитачима. Они треба и у свом приватном животу да поступају тако, како ће у народу одржати добар глас учитељској школи, у којој се образују, и сачувати достојанство народнога учитеља.

С тога се најстрожије забрањује све што је непристойно, и непоштено, а нарочито: банчење, картање, коцкање, узнемиравање грађана — особито ноћу — клеветање, лаж, превара, лакоумно задуживање, крађа, похођење непристойних места и у опште неморалан живот.

Члан 20.

Ученици могу становати само у солидним породицама. Становање у гостионицама не допушта се никако.

При уписивању у школу дужан је сваки ученик јавити управитељу, где је узео стан. То исто бива и при свакој промени стана.

Ученик се мора иселити из стана, ако управитељ нађе то за потребно.

Члан 21.

Без велике потребе ученици не смеју походити гостионице и кафане.

Забрањено је ученицима држати говоре на јавним зборовима и учествовати у дружинама. Исто тако не могу ученици ићи на играчке и на друге сличне забаве, нити их могу приређивати сами без допуштења управитељева.

Члан 22.

Ученицима је најстрожије забрањено омаловажавати и вређати школске власти и наредбе путем штампе. Исто тако не смеју ученици писати у новинама о политичним стварима.

Члан 23.

Ученици не могу склапати никакве дружине, ни у школи, ни ван школе.

Строго је забрањено скупање због спремања нерета у школи; а најстрожије ће се казнити они ученици, који подстичу и нагоне друге ученике, да учествују у нередима.

II

Мере за поправљање

Члан 24.

Који се ученици огреше о овај закон, биће за мање иступе најпре опоменути на дужност.

Такве опомене даје сваки наставник и бележи их у прозивницу.

Члан 25.

За веће иступе, као и за мање који се понављају, даје ученицима опомене дотични *разредни старешина*.

Ове се опомене сматрају као *укор*.

Члан 26.

За поновљене нерете казни ученике *управитељ* школе *заговором* од 1 до 10 дана.

Члан 27.

За преступе и поновљене веће иступе добивају ученици писмене опомене од савета учитељске школе.

О овим казнама, као и онима у чл. 26., води управитељ нарочити списак.

Члан 28.

Који се ученик и после друге писмене опомене не поправи, него заслужи и трећу опомену, отпушта се из учитељске школе.

Такав ученик може идуће школске године бити опет примљен у школу, и то у исти разред, у ком је био — али за ту школску годину не може уживати државно благодeјање.

Члан 29.

За неморална дела, која понижавају и бешчасте, ученик се искључује на свагда из учитељске школе, и уједно из свију школа у Србији.

Члан 30.

Отпуштање и искључење ученика бива по одобрењу министра просвете и црквених послова.

Члан 31.

За неоправдане изостанке од школе и цркве казне се ученици поступно према броју часова и према приликама.

Изостанци се бележе у прозивницама и своде се на крају сваког месеца, а тада се и решава о њима.

За изостанке до десет (10) часова у редовним приликама казни ученика *разредни старешина*, до двадесет и пет (25) *управитељ*, а преко тога савет учитељске школе.

Члан 32.

Који ученик учини какву штету, мора је накнадити. Тако исто, кад се задужи, мора дуг и на време вратити.

Ако то не учини на прву опомену, наплатиће се од његова благодeјања, ако га има; а ако нема благодeјања, биће иначе кажњен.

Ако се не може сазнати, који је ученик учинио штету, накнадиће је сви ученици који се десе на месту где је штета учињена.

Таквим ученицима неће се издавати сведочанство док не накнаде штету и док се не измире са својим повериоцима.

Члан 33.

Ученици који уживају државно благодејање, а слабо се уче, или се не владају добро, казне се смањивањем или оду- мањем благодејања (чл. 24 закона о уређењу учитељске школе).

Ученику, који у једном тромесечју добије слабу оцену из једне или више наука, или из две вештине, смањује се благодејање за ту школску годину на половину, ако није био болешћу спречен да не учи. А ако још једног тромесечја исте године добије слабе оцене, губи благодејање са свим, и не може га добити док не пређе у старији разред. То исто важи и за оне ученике, који због неоправданих изостака не би добили бележике из неких предмета.

Ученику, који због владања добије прву писмену опомену, смањује се благодејање за половину, а ако добије и другу опомену губи благодејање.¹⁾

Члан 34.

При оцењивању кривике и одређивању казне узимају се у рачун свагда све околности и прилике, које олакшавају и отежавају кривике, па према томе може се неком ученику казна ублажити или опростити, а може се и поштртити тако, да се ученик одмах строже казни.

Члан 35.

Писмене опомене застаревају после године дана, и према томе губе важност у свему, ако се ученик међу тим са свим поправио.²⁾

Члан 36.

Ученик, који се отпусти из учитељске школе, не може после бити ни ванредан ђак у истој школи.

III

Оцењивање владања

Члан 37.

Владање ученика оцењује се по овом школском закону, и то по ова четири степена:

1. Владао се потпуно по закону;
2. Владао се по закону;
3. Није се у свему владао по закону.³⁾

¹⁾ Овај је члан у правилима о благодејанцима средњих школа од 15 Фебр. 1885 са свим измењен.

²⁾ И овај је члан измењен правилима за оцењивање владања од 4 Фебр. 1885.

³⁾ Цео овај одељак о оцењивању владања замењен је доцније *Правилима* за оцењивање владања и похођења школе од 4 Фебр. 1885 г. овако:

„Владање се бележи оценама: *примерно, врло добро, лоше и изгнан из свију завода.*

Прву оцену добија ученик, који није кажњен ни једном казном у тој години.

Другу оцену добија ученик, кога је казнио разредни старешина.

Трећу оцену добија ученик, кога је казнио директор или управитељ.

Четврту оцену добија ученик, кога је казнио професорски савет.

Пету оцену добија ученик, кога савет професорски казни изгнањем из свију завода.

Престају утицати на оцену из владања, ако би се ученик од дана изречене казне над њим примерно владао:

а. Казна коју је изрекао разредни старешина, после три месеца.

б. Казна коју је изрекао директор или управитељ после четири месеца.

в. Казна коју је изрекао професорски савет после шест месеци, и то по одлуци професорског савета.“

Ова су правила још одвојила оцене из похођења школе од оцене владања, и похођење се бележи оценама: *похвално, марљиво, прилично и немарљиво.*

Члан 38.

Прву белешку добија из владања онај ученик, који у течају целе школске године не буде ни за што кажњен од разредног старешине или управитеља учитељске школе.

Другу белешку из владања добија онај ученик, који буде кажњен од стране разредног старешине или управитеља, а не буде кажњен од стране савета учитељске школе.

Трећу белешку добија онај ученик, који добије прву писмену опомену.

На послетку *четврту белешку* из владања добива онај ученик, који добије другу писмену опомену.

О изузецима од овога решавља савет учитељске школе.

Члан 39.

При оценама из владања, које се бележе у сведочанства о учитељској способности, узима се у рачун поглавито владање учениково за последње две године.

Члан 40.

Оцене из владања, које су поменуте у чл. 38, даје управитељ у споразуму с разредним старешинама, а оцене из владања поменуте у чл. 39, даје савет учитељске школе.

Члан 41.

Ученик учитељске школе, који својевољно оставља школу, треба да врати не само ствари и књиге завода него и да накнади трошкове,¹⁾ који су за њега учињени за време док је био у заводу. Кад ово учини, издаће му се сведошба, у којој ће се назначити, зашто је оставио школу.

Члан 42.

Ученику, који је отпуштен или искључен из учитељске школе, бележи се то — заједно са кратким назначењем узрока и поменом решења министарскога — на место владања у сведочанство.

Таквом ученику издаје се сведочанство тек онда, пошто врати све школске ствари и накнади штету, ако би је учинио.

12. Правила о давању благодејања

Од интернатскога живота, где су ученици добијали све потребе у природи, па до данас, правила о давању издржања или државнога благодејања претрпела су безбројно много мена. И ретко које године да по што год није мењано.

Ми бисмо далеко отишли, кад бисмо их све износили. Неке одредбе о томе видесмо и у предњем Закону школском од 15 Јула 1882 године. Доцније су *Правила о благодејанцима средњих школа* од 15 Фебр. 1885, која у главном и данас вреде, одредила све друкчије и тачније. Али су и она од то доба мењана већ толико пута, да би дуго било, кад бисмо овде износили све те измене редом.

За то ће најбоље бити, ако све те измене узмемо онако, како оне данас вреде. То ћемо изнети у неколико одредаба, овако:

Благодејање се даје ученицима учитељске школе у почетку године по оценама од прошле године, а после свака три месеца оцене се прегледају и по њима даје или губи благодејање.

За добијање и одржање благодејања ученик не сме да има више од три тројке из научних пред-

¹⁾ Колико нам је познато, ово до данас није учињено ни с једним учеником ове школе, а не чини се ни с ученицима других школа.

мета, а не вештина мању оцену од 3 из свих. Цр-

квено певање с правилом рачуна се у научне предмете.

О изазвима релативна мора да има прве две оцене (олично и врло добро).

Који понављају параграф не могу имати блато-

дејане за оно време за које су га живили у про-

штој години.

Блатодејане је мало и велико.¹⁾ У нижим раз-

редима је мало 30 а велико 40 динара; у најста-

ријем мало 40, а велико 50 динара.²⁾

Блатодејане одређује професорски савет, и нема

је одвајено, да, према приликама и нахођењу, пини

изузетке од ових општих одредаба.³⁾

У уверењу о сиротном стању мора да је по-

бројано испривно све имовно и задружно стање,

улт и величина порезе, и оно мора да је потвр-

дено полицијском влашћу, тако, да му се тврди и

садржина.

13. Правила о полагању учитељског испита⁴⁾

Учителски испит полаже се данас по овим

правилима:

Члан 1.

По свршеном учењу ученици најстаријег разреда учи-

тељске школе уложни су положили учителски испит по овим

правилима.

Учителски испит примају се само они ученици, који

у разреду годинашних бележак на свјетлу наставаних пре-

дметова, према предлозима наставника, који не мају ника-

којих има годинашних и пружају на којих се испи-

тају. У сваком одбору биче најмање 3 члана: један настав-

ник, који савет учителске школе изабере, и наставници од-

личних предмета. Управнишко одређење је предсједник одбо-

ра. Члан 2.

Учителски се испит показе према наредности одбора,

којих има годинашних и пружају на којих се испи-

тају. У сваком одбору биче најмање 3 члана: један настав-

ник, који савет учителске школе изабере, и наставници од-

личних предмета. Управнишко одређење је предсједник одбо-

ра. Члан 3.

Учителски је испит: *писан, усмен и практичан*. Пи-

смени испит показе се само из Педагогике, Психологије и

Историје Педагогике.

Теме за писмени испит одређује одбор на предлог до-

личних предмета, а бирају се из општих и важнијих пе-

дагошких питања.

Члан 4.

Писмени се испит врши у присуности одбора, који га

најмања, да изврши задатака даје се највише пет часова и

то увек пре подне.

За време рада ученици не смеју говорити и своје место

напуштати, осим преко нужде, нити им је слободно ма и нај-

мање прекршити посао и саставити се са другим ђацима,

акога не сврше почети задатак.

Члан 5.

Блатодејане је мало и велико.¹⁾ У нижим раз-

редима је мало 30 а велико 40 динара; у најста-

ријем мало 40, а велико 50 динара.²⁾

Блатодејане одређује професорски савет, и нема

је одвајено, да, према приликама и нахођењу, пини

изузетке од ових општих одредаба.³⁾

У уверењу о сиротном стању мора да је по-

бројано испривно све имовно и задружно стање,

улт и величина порезе, и оно мора да је потвр-

дено полицијском влашћу, тако, да му се тврди и

садржина.

Члан 6.

По свршеном учењу ученици најстаријег разреда учи-

тељске школе уложни су положили учителски испит по овим

правилима.

Члан 7.

Ученици испит бива на ових наука:

1. Наука хришћанске и Црквеног певања;

2. Српског језика и Литературе;

3. Историје српске и опште и Земљописа;

4. Педагогике и Историје и Психологије с Логиком;

5. Рачунице с Геометријом;

6. Природних наука.

Члан 8.

Распоред за овај испит одређује одбор тако, да канди-

дат људи најмање дан одмора за спреху из сваке провиније

првине наука.

Члан 9.

Питања усменог испита постављају се на листиће, и то

најмање по три питања на групу.

Нова саставља и на листиће бележи сваки наставник

по свом предлогу, наводи да у њима исприне све оно, што је

ученицима предано.

Листића мора бити бар три више него што имаде испи-

тањика.

Ради правичности ваља питања разредити тако, да на

сваком листићу буде и тежих и лакших, појединако, а не

обратно само тежих и само лакших.

Дан пре испита одбор има сва питања наложена на ли-

стићима предочити и радије учинити своје примјене на њих,

ако их има.

Члан 10.

На усменом испиту прозвону се обично по два ђака, те

уколико један одговара, други се за одговор спрема. Тражи се

од испитаника, да одговара сам и без помоћи са стране, да

одговори неговни брзо јасни и тачни.

Преднамењено од стране одбора може само она

бити, кад му је говор суштински и поредан, и тада се може

исправљати управљеник на њ питањима. Исто тако предни-

дане бива, кад је потребно да се говор о једној ствари

закључи.

Члан 11.

По правилу усмен испит једног кандидата траје по

саката.

Ако испитаник није у стању одговорити на питања из-

учена на првом листићу, треба да то направе изјави, у ком

одмах, нека права на други речење листића и тада други

право на испит за ту годину.

При изазивању оцне таквом ученику, који по други пут

изазиван питања, имаће се то на уму што први пут није од-

говорио на питања.

Члан 12.

Одговоре испитаника бележе прописаним начинама на-

нови одбор, на по свршеном испиту наставник предмета

предлаже главног оцну кандидату, која се прима или одо-

баци у већном часова. Све су класови појединачки, претеже

страна на којој је предсједник.

Члан 13.

Ученици, који на усменом испиту наводе на три групе

наука, одува се од изабел понавља испит и учиниће ма-

три групе наука, ако немају ни једне групе наука, пре-

стаје му изазивања помоћ, ако ју је изазивао.

Члан 14.

Практички је испит само из два у школи.

Предмети, које ће кандидат показати, и разредити

којима ће показати, изазиваће се на листићима, као и код

www.unilibrary.com

усног испита. Предавање увек бива у школи од једног разреда.

Члан 15.

Листићи се раздају испитаницима на два дана пре предавања ради спреме.

Овако предавање не треба да траје дуже од 3/4 сахата. Сваки је кандидат дужан пре почетка предавања предати одбору свој писмени напрт за то предавање.

Члан 16

При школском раду оцењује се поглавито вештина у примењивању педагошких правила, а оцене се дају онако исто, као што је прописано за усмени испит.

Члан 17

Ко на учитељском испиту добије из свију испитних наука оцену добар, проглашава се да је способан за сталног учитеља; ко пак добије оцену мању од ове, може бити привремено учитељ.

Члан 18.

Кандидату, који падне из једне или две групе наука, куда долази и Рад у школи, допушта се поправити испит из тих група одмах с почетком нове школске године, и ако га положи за оцену 3, огласиће се да је способан за сталнога учитеља.

Члан 19.

Ко по овим правилима не положи испит прве године, може предстати на испит после године дана или најдаље после две године, па ако и тада падне, нема више права на испит.

Члан 20.

Сваки кандидат, који положи учитељски испит, добија од учитељске школе сведочанство о свршеном испиту и оценама добивеним на том испиту.

Сведочанство потписује управитељ и пословођа исте школе.

С овим завршујемо развитак и уређење ове школе.

В

У Ч Е М И Ц И

I

Број уписаних ученика

У ову школу уписало се :

Године	У Р А З Р Е Д				Свега
	I	II	III	IV	
1870—71	24	—	—	—	24
1871—2	16	17	—	—	33
1872—3	29	16	17	—	62
1873—4	22	26	16	—	64
1874—5	23	19	12	—	54
1875—6	26	23	17	—	66
1876—7	—	—	—	—	—
1877—8	38	41	24	—	103
1878—9	34	32	36	23	125
1879—80	27	26	27	34	114
1880—81	25	23	24	23	95
1881—2	64	25	22	24	135
1882—3	57	42	22	18	139
1883—4	55	46	31	18	150
1884—5	44	40	37	30	151
1885—6	—	—	—	32	32
1886—7	66	40	42	—	148
1887—8	112	72	39	39	262
1888—9	57	103	63	36	259+7 ванредних
1889—90	64	60	85	60	269+27 »
1890—91	150	67	67	—	284+21 »
1891—2	91	116	71	—	278+14 »
1892—3	66	84	91	—	241+9 »
1893—4	61	60	74	—	195+15 »
1894—5	—	67	43	—	110 »
Свега	1.151	1.045	860	337	3493+93 ванредних

Из овога видимо :

1. Да је до 1881. године примано по 20—30 ученика, а од тада па даље да је уписивано по много више, а највише 1890, за тим 1887, 1891 ит.д.

2. Да је у I разреду до II отпало преко сто, а у II до III око две стотине, свега три стотине.

3. Да је IV разред учио 337 ученика, а остали сви 432 свршили су III разред. Свега је дакле било уписано у најстарији разред 769 ученика. Ако се овоме броју додаду оних 93 ванредна, онда чини 862.

4. Да је уписано у I разред толико, да би данас скоро две трећине свих наших основних школа, то јест, све мушке школе, биле попуњене свршеним ученицима ове школе.

Ако се цео број уписаних сем ванредних подели на 25 година, онда просечно долази на једну годину 46 ученика.

II

Број свршених ученика

У горњем прегледу видели смо колико је ученика уписано у који разред, па и у најстарији (III или IV). Овде сад имамо да видимо, колико их је свршило најстарији разред и дошло на учитељски испит.

Тако, најстарији разред свршило је :

1873	године	17	приправника
1874	»	16	»
1875	»	12	»
1876	»	14	»
1877	»	—	»
1878	»	—	»
1879	»	23	»
1880	»	31	»
1881	»	22	»
1882	»	23	»
1883	»	18	»
1884	»	17	»
1885	»	29	»

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

1886	године	30	приправника
1887	»	—	»
1888	»	39	»
1889	»	37	»
1890	»	137	»
1891	»	52	»
1892	»	78	»
1893	»	96	»
1894	»	79	»
1895	»	54	»

Свега . . . 824 »

Кад се овај број упореди с бројем 862, колико их је било уписано, изишло би, да их је у најстаријем разреду отпало само 38. У ствари није тако. Пада у очи, да је 1892, и даље сваке године више свршавало но што их је уписано у почетку школске године. То долази отуда, што су се у свршене примешавали ових година и они, који су прошлих година свршили а сад полагаали учитељски испит. Њих има 28; те тако је у ствари у најстаријем опало $38 + 28 = 66$.

Ако се овај број свршених ученика подели на 25 година, онда излази, да је у средњу руку годишње свршавало по 33 ученика; а ако се изоставе две ратне године и 1894, када није било примања, онда на једну годину долази 37 ученика.

Последњих шест година (1890—1895) дале су већу половину целога броја.

III

С каквим су успехом кад положили учитељ. испит

Учитељски испит полагало је и положило :

Године	ПОЛАГАЛО	Положило			СВЕГА ПОЛОЖИЛО	ПАЛО НА ИСПИТУ
		Одлично	Врло Добро	Добро		
1873	17	8	3	6	17	—
1874	16	6	10	—	16	—
1875	12	2	7	3	12	—
1876	—	—	—	—	—	—
1877	—	—	—	—	—	—
1878	14	2	5	6	13	1
1879	23	2	12	7	21	2
1880	31	4	15	11	30	1
1881	22	3	15	4	22	—
1882	23	2	15	6	23	—
1883	18	—	7	11	18	—
1884	17	1	7	7	15	2
1885	29	3	9	15	27	2
1886	30	1	11	12	24	6
1887	—	—	—	—	—	—
1888	39	2	12	19	33	6
1889	37	—	10	27	37	—
1890	137	3	44	89	136	1
1891	52	—	9	26	35	17
1892	78	—	25	44	69	9
1893	96	2	19	49	70	26
1894	79	1	16	47	65	14
1895	54	—	11	34	45	9
Свега	824	42	262	423	727	97

Да бисмо још боље видели оно што ове цифре могу да нам кажу, да сведемо све ово на проценте

Тако учитељски је испит положило :

Године	С успехом			ПРОСЕЧАН УСПЕХ ЈЕДНОГ УЧЕНИКА	ПАЛО НА ИСПИТУ
	Одличним	Врло добрим	Добрим		
1873	47,06	17,60	35,24	4,12	—
1874	37,50	62,50	—	4,38	—
1875	16,66	58,34	25,00	3,92	—
1876	—	—	—	—	—
1877	—	—	—	—	—
1878	14,32	35,70	42,86	3,43	7,12
1879	8,70	52,17	30,43	3,43	8,70
1880	12,90	48,40	35,50	3,65	3,20
1881	13,64	68,18	18,18	3,96	*
1882	8,70	65,21	26,09	3,83	*
1883	—	38,88	61,12	3,39	—
1884	5,88	41,18	41,18	3,60	11,76
1885	10,34	31,04	51,73	3,55	6,89
1886	3,33	36,67	40,00	3,54	20,00
1887	—	—	—	—	—
1888	5,13	30,77	48,70	3,50	15,40
1889	—	27,00	73,00	3,27	—
1890	2,18	32,10	65,69	3,36	0,72
1891	—	17,30	50,00	3,26	32,70
1892	—	32,05	56,41	3,36	11,54
1893	2,08	19,79	51,04	3,19	27,09
1894	1,16	20,24	59,50	3,30	19,00
1895	—	20,35	63,00	3,24	16,65
	5,09	31,81	51,30	3,55	11,80

Овај преглед биће за нас одвећ поучан. Колико цифре могу да покажу прави напредак или назадак оне ће нам овде показати нешто веома занимљиво и важно.

Оне нам казују ово :

1. Да је испит *положило* 727 ученика (од 824); дакле, да је на испиту пало 97 или 11,80%.

2. Да је с *одличним* успехом положила испит само једна двадесетина или 5,77%.

3. Да је с *врло добрим* успехом положило испит *преко једне трећине* или тачно 36,03%.

4. Да је *већа половина целога броја* 58,20%, положила испит с *добрим* успехом.

5. Да је одличних највише било *у иочетку*, а што даље идемо овамо, то их је све мање.

6. Да се број врло добрих одржава прилично на висини, али се и овде види опет опадање, особито последњих година.

7. Да број добрих *расте*, у толико више, у колико број врло добрих и одличних опада.

8. Да расте све више и број оних, који су *пали* на испиту.

* И ових година има их много са по једном, две или три двојке, али им је у резултату изишло 3, те тако су „положили,“ а нису „пали на испиту.“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

9. Да је *прво и друго коло најбоље* по успеху, а што даље идемо од њих овамо, да је успех у опште мањи¹⁾.

10. Да је у интернату у опште успех био највећи. Затим долази време ближе њему, када је учење у учитељској школи трајало *четири године*. А најпосле долази време садашње, најновије, где учење траје *три године* и ученици живе екстернатским животом, с благодејањем.

11. Да је просечно годишње учитељска школа давала по 33 кандидата учитељска, и то: 17 с добрим, 10 с врло добрим и 3 с одличним успехом, и 3 с неположеним испитом.

12. Кад узмемо, да је већина приправника свршила последњих година, а тих година већа половина има оцене добре, онда излази, да је *велика већина свршила ову школу и положила учитељски испит с оценом добар (3)*.

13. Да број ученика у опште стоји у обрнутој сразмери с успехом: што мањи број ђака, то већи успех; што већи број ђака, то мањи успех.

Ако кажемо, да су последњих година захтеви били већи, онда, ако су они оправдани, опет значи, да учитељска школа није била кадра да им одговори.

Према овоме ми данас стојимо пред озбиљном алтернативом: *или да захтеве смањимо, или да школу примакнемо њима.*

О свему овоме ми ћемо имати коју више да кажемо, и то ћемо учинити на крају, у општем прегледу.

IV

Занимање ђачких родитеља

Занимљиво је, *чији су* понавјише ученици учитељске школе, то јест, чији синови, чија деца; којих занимања родитељи највише шиљу своју децу у њу.

Овде би ваљало покупити податке за све године, па изнети цифре за све време. Али с тога, што ти подаци нису ни бележени за све време подједнако, што их нема прикупљених, а био би огроман посао поново их прикупљати, ми се за кратко време које смо имали на расположењу за овај рад, нисмо могли упуштати у тај посао. Али ћемо изнети само једну годину, те да нам, ма и приближно, покаже сразмеру и изнесе једну карактеристику наше школе.

Тако, једне од претпрошних година било је у овој школи синова:

¹⁾ Ова би сразмера била још гора, да смо збир оцена делили неким бројем приправника, који су полагали испит. Но ми смо га делили бројем оних, који су га *положили*, те тако је изишао и просечан успех 3,33 већи но што би изишао да смо онако радили. Онда би многих година, особито од 1888 па овамо, просечан успех био *испод 3*. Али је овакав цифрени резултат у неколико нетачан. Последњих година, од 1883 па овамо, узима се да је био на учитељском испиту и овај који на њему добије ма и једну *слабу* оцену па је не поправи, а пре су таки пролазили по општем резултату.

Чиновничких	7
Свештеничких	8
Наставничких	8
Трговачких	23
Занатлијских	24
Земљорадничких	107
Служитељских	7
Радничких и надн.	9

Свега 193

Из овога се види, да је већа половина 55,55% с њачких синова. Затим долазе *занатлијски* и трговачки 24,33%, које родитељи, због сиромаштине, не могу даље да школују, па онда других занимања, из којих родитељи опет једва чекају да им синови што пре доврше школовање и дођу до хлеба.

Карактеристика је дакле ове школе: што су сви ученици у њој синови сиротних родитеља, и што нема ниједног имућнијег ђака.

Ово је значајно не само по имовно стање њино, него и по *васпитање* с којим долазе у ову школу.

V

Имена оних који су свршили

Неће бити без интереса, да овде изнесемо имена свих оних, који су свршили ову школу и положили учитељски испит.

Прво коло

(1873)

1. Антоније Радојековић †
2. Гаврило Рајковић
3. Драгутин Марковић *
4. Борђе Милчићанић †
5. Живан Живановић *
6. Јосиф Вуковић ○
7. Љубомир Миладиновић ○
8. Михаило Милосављевић *
9. » Цвијетић *
10. Миленко Марковић *
11. Милоје Петровић *
12. Петар Никетић
13. Радосав Станковић *
14. Сима Аћимовић
15. Срећко Јевтић
16. Светозар Ђорђевић †
17. Филип Видаковић *

Друго коло

(1874)

1. Алекса Милојковић *
2. Василије Поповић †
3. Живко Живановић
4. Иван Батављевић †
5. Јован Милодраговић *
6. Лазар Обрадовић
7. Љубисав Симић †
8. Милија Лазаревић ○
9. Милован Ђурић *
10. Милош Борисављевић *
11. » Миленовић
12. Ненад Недељковић †
13. Никодије Стевановић
14. Радомир Тодоровић
15. Светозар Јанковић *
16. Станојло Вукчевић *

Треће коло

(1875)

1. Алекса Величковић
2. Василије Љубичић
3. Василије Ивановић †
4. Владимир Љубичић †
5. Ђорђе Урошевић †
6. Илија Миљковић
7. Љубомир Ристић
8. Михаило Милошевић
9. Никола Милорадовић *
10. » Поповић *
11. Риста Матић *
12. Тома Тодоровић

Четврто коло

(1876)¹⁾

1. Душан Радовановић *
2. Јанићије Пешић †
3. Јанко Карматић *†
4. Јоксим Марковић *†
5. Јосиф Петровић
6. Илија Рајчић
7. Коста Недић *
8. Лазар Павловић
9. Михаило Милошевић
10. Петар Марковић *
11. Михаило Јовановић
12. Сава Шаргић †
13. Срећко Ђурић

Пето коло

(1879)

1. Алекса Филиповић *
2. Божа Вожић
3. » Ружић

Поред чијега имена стоји †, тај је умро, поред чијега *, тај није данас у учитељској служби а ○ значи мир (пенсију),

¹⁾ А полагали испит 1878.

4. Драгутин Топлица
5. Илија Радосављевић
6. Јелесије Томић †
7. Лука Раковић †
8. Љубомир Поповић †
9. Михаило Јовић
10. » Миленковић
11. » Ристић ○
12. Миленко Пауновић *
13. Миливоје Глишић †
14. Милош Велички
15. Никола Чолаковић
16. Панта Симић
17. Паун Димитријевић
18. Риста Араповић †
19. Светозар Бушић
20. Стеван Ђорђевић
21. » Николић *

Шесто коло

(1880)

1. Александар Барлов
2. Василије Терзић
3. Велимир Павловић
4. Владимир Радојчић
5. Владислав Кнежевић
6. Димитрије Пугничковић
7. Драгутин Тодорић *
8. Илија Гојковић
9. Јаков Големовић *
10. Јован Лазаревић *
11. Коста Андријашевић
12. » Ђорђевић †
13. » Николић *
14. » Петровић *
15. Марко Антонијевић
16. Милан Рашковић *
17. Милован Слепчевић
18. Милоје Спасић
19. Никола Зарић *)
20. Окица Глушчевић *
21. Павле Поповић *
22. Радоје Красић
23. Риста Стојаковић *
24. Светозар Крапчевић *
25. Спира Здравковић †
26. Сретен Аџић *
27. Стеван Гојковић †
28. » Живојиновић
29. Урош Благојевић
30. Цветко Радојичић

Седмо коло

(1881)

1. Андреја Живковић †
2. Арањел Амтровић
3. Арсеније Панџић
4. » Шијаковић
5. Владислав Поповић
6. Јеврем Матић
7. Коста Димитријевић
8. Лазар Вишњић †
9. Михаило Јовичић
10. » Протић * †
11. Милутин Николић
12. Радован Миџић *
13. Сава Пјешчић *
14. Светислав Радовановић *
15. Светозар Вучовић
16. Срећко Стевановић
17. Станислав Деспотовић †
18. Станоје Николић
19. Стеван Зарић
20. » Павловић †
21. Тодор Благојевић
22. » Савић †

*) У Бугарској.

Осмо коло

(1882)

1. Аћим Зимовић *
2. Благоје Недић *
4. Василије Михаиловић
4. Витомир Јестровић *
5. Владимир Глишић
6. Димитрије Мелентијевић
7. » Соколовић
8. Драгољуб Ђорђевић
9. Ђорђе Јовановић
10. » Којић
11. Јеврем Чакаревић
12. Јован Иваншевић * †
13. » Филиповић
14. Крста Вождовић
15. Михаило Грујичић
16. Милан Убавкић *
17. Милија Ракић
18. Милутин Радовић
19. Мића Петровић *
20. Радован Вукосављевић *
21. Радул Вељовић *
22. Стеван Гојковић
23. Тихомир Маринковић

Девето коло

(1883)

1. Апостол Филиповић *
2. Василије Живковић †
3. » Николић *
4. Димитрије Димитријевић
5. Живојин Милојевић *
6. Јанко Протић *
7. Јован Јовановић *
8. Љубомир Миливојевић
9. Мијаило Цветковић
10. Милан Коњевић †
11. Миливоје Митрић
12. Милутин Филиповић †
13. Недељко Игњатовић
14. Павле Дробњак
15. Петар Милошевић †
16. Радисав Крсмановић
17. Тимотије Јовановић
18. Тодор Бушетић

Десето коло

(1884)

1. Владимир Јовановић *
2. Војин Ђешевић
3. Илија Костић *
4. Јован Анђелковић
5. Коста Крстић
6. Миладин Ђелосевић *
7. » Стевановић
8. Миленко Чабрић *
9. Милован Марушић *
10. Михаило Остојић
11. » Стевановић
12. Нинко Цветојевић
13. Петар Јосимовић
14. » Шрендовић *
15. Станиша Станишић

Једанаесто коло

(1885)

1. Божидар Спасић *
2. Ваца Урошевић
3. Велимир Миладиновић *
4. Вељко Мутаџић
5. Драгољуб Михаиловић
6. Драгутин Младеновић
7. Димитрије Момчиловић
8. Ђорђе Јеротић
9. Живко Јовановић
10. » Лукић

11. Јеремија Томић
12. Јован Голубовић
13. » Гргуревевић *
14. Марко Јоџковић
15. Миливоје Павловић
16. Милија Јапошевић
17. Михаило Глишић †
18. » Станојевић
19. Никола Соколовић
20. Петар Јовановић
21. Рако Кадуђеровић *
22. Савко Филиповић
23. Светислав Ивковић
24. Светозар Огњановић
25. Спасоје Спасојевић
26. Срџан Новаковић
27. Тривун Павловић †

Дванаесто коло

(1886)

1. Велимир Цветковић
2. Гвозден Јовановић
3. Димитрије Богдановић
4. » Лазаревић
5. Драгутин Новаковић
6. Душан Гајић
7. » Рајичић *
8. Јеврем Цветковић
9. Јевта Поповић
10. Јован Крстић I * †
11. » » II
12. » Срећковић
13. Лазар Јанковић
14. » Костић
15. Љубомир Гавриловић
16. » Протић *
17. Милорад Павловић *
18. Михаило Сретеновић
19. Никола Богдановић
20. Павле Љотић *
21. » Шарчевић *
22. Петар Ђурић
23. Риста Јањушевић
24. Сава Јовановић

Тринаесто коло

(1888)

1. Антоније Стојиљковић
2. Божидар Нешковевић
3. Василије Пушић †
4. » Симић
5. Велимир Петровић
6. Владислав Новаковић
7. Владимир Стојановић *
8. » Савић
9. Вук Мартиновић †
10. Драгомир Поповић *
11. Драгутин Зисић
12. Ђорђе Ристић *
13. Бура Поповић *
14. Коста Марковић
15. Љубомир Јанковић
16. Матеја Матић †
17. Миленко Михаиловић †
18. Милија Луковић
19. Милорад Ђукановић
20. Милош Стојановић
21. Милун Јанковић
22. Михаило Илић †
23. Никодије Милорадовић
24. Павле Хоџмановић *
25. Петар Анђелковић *
26. » Поповић
27. » Стојановић
28. Радован Пантелић
29. Сава Димитријевић
30. Светозар Милошевић
31. Сима Петровић *

32. Стојан Јаковљевић
33. Филип Радуловић

Четрнаесто коло

(1889)

1. Алекса Жујовић *
2. Богоје Јоксимовић *
3. Ваца Константиновић *
4. Витомир Нињић
5. Владимир Ваца
6. » Илић
7. Амитар Јовичић
8. Добросав Митровић
9. Ђорђе Тодоровић
10. Живојин Живковић
11. Живојин Степановић *
12. Илија Стошић
13. Марко Бабић
14. » Поповић *
15. Милан Исановић
16. » Савић
17. » Станојевић
18. Милош Марјановић
19. Милутин Петровић
20. Милко Богдановић
21. Михаило Ковачевић †
22. » Симић
23. » Станковић
24. Недељко Југовић
25. Никола Ђорђевић
26. » Милићевић
27. Павле Атанасковић
28. » Мајзнер *
29. Петар Живковић
30. Ранко Ранић
31. Сава Лазовић *
32. Светозар Ивковић
33. Светозар Нешић
34. Стеван Ђорић
35. Стојислав Милојевић †
36. Урош Ковачевић
37. Чедомир Илић

Петнаесто коло

(1890)

А) IV РАЗРЕД:

1. Андреја Благојевић
2. Божидар Јакшић *
3. Владимир Караџајић
4. » Милутиновић
5. » Поповић
6. Војислав Станчић
7. Вукашин Жижич
8. Дамјан Прљинчевић
9. Данило Катанић
10. » Радић
11. Димитрије Михаиловић
12. » Марковић
13. » Поповић
14. Драгољуб Костић
15. Драгомир Петковић
16. Драгутин Видотијевић *
17. » Михаиловић
18. Ђорђе Јовановић
19. Живојин Крстић
20. Зарија Павловић
21. Иван Николић
22. Јамандија Поповић
23. Јевта Радовић
24. Јован Костић *
25. » Михаиловић
26. » Поповић
27. » Цветковић
28. Лазар Николић
29. Ламбра Петровић
30. Љубомир Балтић
31. » Настић
32. » Селаковић

у исто време оставку, коју је *Д-р Богд. Гавриловић*, проф. Вел. Школе, поднео на звање редовног члана Гл. Просв. Савета.

ПРЕТПИСИ МИНИСТРА ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНИХ ПОСЛОВА

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

Претписом Министровим постављен је:

у ваљевској гимназији: за учитеља цртања прве класе *Новак Савић*, учитељ друге класе у истој школи, 16. марта ове год.

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

Претписом Министровим од 22. марта о. г. постављен је за магационара *Васа Букић*, дијурниста при управи Држ. Штампарнице, с годишњом платом од 2400 дин., с тим, да врши дужност књиговође у истом заводу.

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Постављења

Претписом Министровим постављени су:

у крагујевачком округу: за заступника уч. III и IV р. осн. шк. у Буковину *Душан Поповић*, пређ. уч. у Босни, 1. апр. о. г.;

у крајинском округу: за стал. уч. сва 4 р. осн. школе у Црнајци *Васа К. Крагуљевић*, сврш. ђак Уч. Шк., с исп., 1. апр. о. г.;

у моравском округу: за заступника уч. III р. осн. шк. у Варварину *Милош Петровић*, пређ. уч. у Босни, 1. апр. о. г.;

у нишком округу: за стал. уч. I р. осн. шк. у Мозгову *Љубица Јакишићева*, сврш. уч. В. Ж. Шк., с исп., 11. марта о. г.;

у подунавском округу: за заступницу уч. I и II р. осн. шк. у Друговцу *Зорка Панајотовићева*, сврш. учен. В. Ж. Шк., без исп., 28. марта о. г.;

у пожаревачком округу: за заступника уч. III и IV р. осн. шк. у Кули *Сава Драгојловић*, ђак Државне Тргов. Школе, 1. априла о. г.;

у ужичком округу: за стал. уч. II р. I одељ. и III р. осн. шк. у Севојну *Лука Јерemiћ*, учит. у пенз., 1. апр. о. г.;

у црноречком округу: за стал. уч. I р. осн. м. и ж. шк. у Ласову *Јулка Живковићева*, уч. припр. с исп., 16. марта о. г.

Премештаји

Претписом Министровим премештени су:

у моравском округу: за уч. 2. од. I р. осн. м. шк. у Јагодини *Катарина Пугниковићка*, уч. I р.

осн. шк. у Варварину, 30. марта о. г., по молби; — за уч. I р. осн. шк. у Варварину *Катарина Мишићка*, уч. I р. осн. шк. у Бошњанима, 28. марта о. г., по молби;

у подринском округу: за уч. III и IV р. осн. шк. у Дубљу *Јовањ Телебаковић*, уч. сва 4 р. осн. шк. у Врбовцу, 1. марта о. г., по молби;

у подунавском округу: за уч. 2. од. II р. осн. жен. шк. у Смедереву *Милева Антоновићева*, уч. 2. од. III и IV р. осн. жен. шк. у Параћину, 13. марта о. г., по молби; — за уч. сва 4 р. осн. шк. у Врбовцу *Петар В. Јовановић*, уч. III и IV р. осн. шк. у Дубљу, 1. марта о. г., по потреби;

у пожаревачком округу: за уч. I р. осн. м. шк. у Петровцу *Ламбрина Каликова*, уч. 2. од. II р. осн. жен. шк. у Смедереву, 13. марта ове год., по потреби;

у рудничком округу: за уч. сва 4 р. осн. шк. у Бељини *Јулијана Качавендићева*, уч. I и II р. осн. шк. у Бељену, 1. марта о. г., по потреби;

у топличком округу: за уч. III и IV р. осн. ж. шк. у Прокупљу *Латинка Илићка*, уч. 2. од. I р. осн. м. шк. у Зајечару, 30. марта о. г., по молби;

у црноречком округу: за уч. 2. од. I р. осн. м. шк. у Зајечару *Љубица Миловановићка*, уч. 2. од. I р. осн. м. шк. у Јагодини, 30. марта о. г., по молби; — за уч. I, II и III р. осн. жен. шк. у Грљану *Даринка Милетићева*, уч. I р. осн. м. у жен. шк. у Ласову, 13. марта о. г., по молби.

Разрешења

Претписом Министровим разрешени су:

Милева Маринковићева, уч. I р. осн. шк. у Мозгову, окр. крушевач., 29. фебр. о. г.; — *Милица Првуловићева*, уч. I и II р. осн. шк. у Друговцу, окр. подунавског, 28. марта о. г.

Пензионовања

Претписом Министровим пензионоване су:

Неранца Милојевићка, уч. у Бељини, окр. рудничког, 1. марта о. г.; — *Христина Миленковићева*, учит. у Годубињу, окр. пожарев., 8. марта о. г.

РАСПИСИ И ОДЛУКЕ МИНИСТРА ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНИХ ПОСЛОВА

РАСПИС

свима окружним начелништвима, о начину издавања плате наставничком особљу у осн. школама

Највишим решењем од 22. новембра 1859. год. ВБр. 5224. Зборник 12. стр. 94., наређено је да

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

полицijske власти шаљу учитељима сеоским плату у место где они живе, а не да они сами морају за исту властима долазити и школу остављати.

И ако ово решење до данас није ни законом ни наредбом власти укинута или замењено, ипак се у пракци од њега одступило те и учитељи и учитељице морају да иду среској канцеларији да примају своју плату, што је од штете и по рад у школи и по углед учитељског реда.

Како је пак данас основних школа много, те среска власт не би могла на време свакој послати учитељске плате, због чега мора неко по плате долазити среској власти, то наређујем да од сада по селима плату прима од среске власти управитељ за све подручне му учитеље и учитељице. Он ће оригиналне признанице учитеља и учитељица оверити и однети среској власти, примити по њима плате, донети их и предати учитељима и учитељицама по платном списку, који ће они потписати, и

који ће управитељу служити као докуменат да им је плате издао.

Начелништво ће наредити среским властима да ову наредбу саопште свима управитељима основних школа у свом срезу и да по истој даље поступају.

ПБр. 4366.

24. фебруара 1896. г.
у Београду.

Министар
просв. и цркв. послова
Љ. Ковачевић с. р.

УМРЛИ СУ:

Ђура Козарац, управник Држ. Штампарије, 8. апр. о. г., у Београду; — *Малиша Миковић*, учит. II и III разр. осн. шк. у Севојни, окр. ужичког, 16. марта ове године; — *Живка Илићева*, учит. осн. шк. у Гунцатима, окр. крагујев., 29. фебруара ове године.

РАДЊА ГЛАВНОГА ПРОСВЕТНОГ САВЕТА

ЗАПИСНИЦИ РЕДОВНИХ И ВАНРЕДНИХ САСТАНАКА ГЛАВНОГА ПРОСВ. САВЕТА

САСТАНАК 651-ви

7. фебруара 1896. године у Београду.

Били су: *председник* Свет. Н. Вуловић; *редовни чланови*: д-р Мил. Јовановић-Батут, д-р Драг. Т. Миљковић, Стеван Т. Јакшић; *ванредни чланови*: Милован Р. Маринковић, Љуб. Миљковић, Љуб. Јовановић, д-р Ђорђе С. Ђорђевић, Мијаило М. Станојевић и Јован Максимовић.

За пословођу М. И. Шеварлић.

I.

Прочитан је и примљен записник 650. састанка.

II.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и цркв. послова од 7. фебруара ове године, ПБр. 1941., којим је спроведена Савету на оцену молба г. Божицара Јовановића, свештеника — професора, који је поново молио да му се неке године хонорарне предавачке службе уваже у године сталне предавачке службе.

Савет је одлучио: да се умоли г. Милован Р. Маринковић, ванредни члан Савета, да ову молбу и документа проучи и о томе Савету реферује.

III.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и цркв. послова од 3. фебруара ове године, ПБр. 1803., којим је спроведена Савету на оцену молба г. Александра Стојковића, учитеља, који је молио да му се неке године привремене учитељске службе уваже у године сталне учитељске службе.

Савет је одлучио: да се умоли г. Јевр. А. Илић, редовни члан Савета, да ову молбу проучи и о томе Савету реферује.

IV.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и цркв. послова од 2. фебруара ове год., ПБр. 2101., којим је поново упућен Савету на оцену „Француски Буквар“ по Пледу од г. Јована Несторовића, заједно са примедбама пишчевим, које је дело писац у неколико исправио према примедбама г. референта.

Савет је одлучио: да се умоли пређашњи референт овога дела г. Влад. Вулићевић, професор, да ово дело и примедбе пишчеве прегледа и Савету реферује: да ли је овај Буквар поправљен у свему према примедбама означеним у реферату.

V.

Прочитана су писма г. Министра просвете и цркв. послова од 29. и 31. јануара и 2. фебруара ове године, ПБр.: 1794., 1928. и 2037., којим су спроведене Савету на оцену молбе Милосава Маринковића, ђака Учитељске Школе, Стевана М. Маринковића и Петра Велимировића, ђака Велике Школе, који су молили за благодејање из фонда пок. владике Вићентија, према расписаном стечају од стране Министарства просвете и цркв. послова.

Савет је одлучио: да се умоли г. Јевр. А. Илић, редовни члан Савета, да ове молбе са прилозима проучи и Савету о томе реферује.

VI.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и цркв. послова од 2. фебруара ове год., ПБр. 2144., којим је спроведена Савету на оцену понуда архимандрита г. Н. Дучића, који је молио да се његово дело „Књижевни радови, књига 4.“ препоручи књижицама средњих и основних школа.

Савет је одлучио: да се ово дело може препоручити књижицама средњих школа.

VII.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и цркв. послова од 25. јануара ове године, ПБр. 1552., којим је спроведена Савету на оцену понуда игумана г. Хаџи Теофила Стевановића, који је понудио за школски уџбеник у Богословији и Учитељској Школи своје дело: „Познавање Цркве или Обредословље.“

Савет је одлучио: да се умоли г. Јевр. А. Илић, редовни члан Савета, да ово дело прегледа и понуду проучи, па о томе Савету реферује.

VIII.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 3. јануара ове год., ПБр. 153., којим је спроведена Савету на оцену понуда г. Петра Никетића, учитеља, који је понудио у рукопису свој „Земљопис за IV разред основних школа“ за школски уџбеник.

Савет је одлучио: да се умоле г. г. Коста Ф. Ковачевић, професор, и Јован Максимовић, учитељ, да овај рукопис прегледају и Савету реферују: може ли се ово дело употребити у нашим основним школама као школски уџбеник.

С овим је свршен овај састанак.

САСТАНАК 652-ги

21. фебруара 1896. год. у Београду.

Били су: *председник* Свет. Н. Вуловић; *редовни чланови*: д-р Драгутин Т. Мијунковић, Јевр. А. Илић и Момчило Иванчић; *ванредни чланови*: Михаило Михаиловић, Љуб. Миљковић, Љуб. Јовановић, д-р Ђорђе С. Ђорђевић, Мијаило М. Станојевић и Јован Максимовић.

Пословођ Мил. Марковић.

I.

Прочитан је и примљен записник 651. састанка.

II.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и цркв. послова од 14. овога месеца, ПБр. 3723., којим се пита Савет за мишљење о квалификацији г. Војислава Лукића, свршеног ђака природно-математичког одека философског факулт. на нашој Великој Школи, који је молио за место предавача у средњим школама.

Савет је нашао: да је г. Лукић уредно свршио природно-математички одсек философског факултета, и да, према томе, има прошене квалификације за предавача природних и математичких наука у средњим школама.

III.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 10. фебруара ове године, ПБр. 1667., којим се пита Савет за мишљење: да ли се може и даље употребити за школски уџбеник у средњим школама, „Немачка граматика, I и II део“, од г. Стевана Предића, професора III београдске гимназије, за које је дело решено раније те је откупљено за привремени школски уџбеник само до 15. фебруара ове године.

Савет је одлучио: да се умоли г. Милован Р. Маринковић, ванредни члан Савета, да све акте по овом предмету проучи и о томе Савету реферује.

IV.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 16. фебруара ове године, ПБр. 21728, којим је спроведена Савету на оцену молба г-ђе Данице Петровићке, привремене учитељице, која је молила да се постави за сталну учитељицу основне школе.

Савет је одлучио: да се умоли г. Јевр. А. Илић, редовни члан Савета, да ову молбу и документа проучи и о томе Савету реферује.

V.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 18. фебруара ове године, ПБр. 3978., којим је спроведена Савету на оцену понуда г. Драгутина Антића, професора, који је понудио за школски уџбеник у средњим школама у рукопису своју „Органску Хемију.“

Савет је одлучио: да се умоли г. д-р Марко Т. Леко, државни хемичар и хонорарни професор хемије у Великој Школи, да ово дело прегледа и Савету реферује: може ли се оно употребити као школски уџбеник у средњим школама.

VI.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и цркв. послова од 20. фебруара ове године, ПБр. 52., којим су спроведена Савету на оцену сва акта по кривизи г. Јована Пауновића, учитеља из Клења.

Савет је одлучио: да се умоле г. г. д-р Драгутин Мијушковић, редовни члан Савета, Јован Максимовић и Мијанло М. Станојевић, ванредни чланови Савета, да све акте по кривизи г. Пауновића проуче и о томе Савету реферују.

VII.

Г. Јевр. А. Илић, као раније одређени референт дела „Познавање Цркве или Обредословље“ од игумана г. Хаџи Теофила Стевановића, изјавио је Савету да се овога прегледа не може примити е тога, што је сродник с писцем.

Главни Просветни Савет, саслушавши ову изјаву г. Илића, одлучио је: да се умоли г. архимандрит Фирмилијан, редовни члан Савета, да ово дело прегледа и Савету реферује: да ли би се оно могло употребити као школски уџбеник у Богословији и Учитељској Школи.

VIII.

Саслушан је усмени реферат г. Јевр. А. Илића, редовног члана Савета, по молби г. Александра Стојковића, учитеља, који је молио, да му се неке године привремене учитељске службе уваже у сталне.

Према реферату г. Илића Савет је одлучио: да се ова молба г. Стојковића не може уважити према закону о основним школама.

IX.

Саслушан је усмени реферат г. Јевр. А. Илића, редовног члана Савета, по молби г-ђе Јелене Спасојевићке, учитељице, која је молила да јој се неке године привремене учитељске службе уваже у сталне.

Према реферату г. Илића Савет је одлучио: да се ова молба г-ђе Спасојевићке не може уважити, пошто није имала квалификације за сталну учитељицу.

X.

Саслушан је усмени реферат г. Јевр. А. Илића, редовног члана Савета, по молби г-ђе Персиде Стабовићке, учитељице, која је молила да јој се неке године привремене учитељске службе уваже у сталне.

Према реферату г. Илића Савет је одлучио: да се године, које је г-ђа Стабовићка провела у привременој учитељској служби, могу уважити у сталне само за пензију.

XI.

Саслушан је усмени реферат г. Јевр. А. Илића, редовног члана Савета, по молби г. Јована Бољарића, учитеља, који је молио да му се пет година учитељске службе, проведених у српским земљама ван граница Краљевине Србије, уваже у сталне.

Према реферату г. Илића Савет је одлучио: да се г. Бољарићу поред пређе уважених десет година могу уважити још четири године и то само за пензију.

С овим је свршен овај састанак.

САСТАНАК 653-ћи

28. фебруара 1896. године у Београду.

Били су: *председник* Свет. Н. Вуловић; *редовни чланови*: д-р Мил. Јовановић-Батут, д-р Драгутин Т. Мијушковић, Стев. Т. Јакшић, Ст. Ловчевић, Јеврем А. Илић и Момчило Иванић; *ванредни чланови*: Милован Р. Маринковић, Богољуб Тирић, Јован Миодраговић, Љубомир Јовановић, д-р Ђорђе С. Ђорђевић, Мијанло М. Станојевић и Јован Максимовић.

Пословођ, Мил. Марковић.

I.

Прочитан је и примљен записник 652. састанка.

II.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 24. фебр. о. год., ПБр. 4361., којим је спроведена Савету на оцену понуда Професорског Друштва, које је понудило на откуп извештај број примерака свога издања „Бранкове песме“, да се употребе за поклањање одличним ученицима средњих школа о испиту.

Савет је одлучно: да се умоли г. Богдан Поповић, професор Велике Школе, да ову књигу прегледа и Савету реферује: да ли би се она могла употребити за намењену сврху.

III.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 28. јануара о. г., ПБр. 1753., којим се пита Савет за мишљење: треба ли и даље употребити као школски уџбеник „Анову француску Граматику“ од г.г. Ст. Предића и Мих. Шљивића, професора, и да ли би требало писцима одредити какву награду ако би се то њихово дело употребило и даље као уџбеник.

Пошто је држава откупила извешан број примерака овога њиховог, дела а не право употребе за

пет година, као што писци веле, и пошто Главни Просветни Савет нема података од Државне Штампарије, колико још има примерака овога дела штампаних а непродатих — то је Савет према свему горе изложеноме одлучно: да се преко ове молбе пређе на дневни ред.

IV.

Саслушан је усмени реферат г. Јевр. А. Илића, редовног члана Савета, о кандидатима пријављеним за благодетанце фонда пок. владике Вићентија а према расписаном стечају од стране министарства просвете и црквених послова за једног благодетанца овога фонда.

Као кандидати пријавили су се:

Број	ИМЕ и ПРЕЗИМЕ	Шта и где учи	Где је и кад рођен	Је ли рођак владици и какав	Је ли сиромаш	Како се учи
1	Ђорђе Красојевић	I. разр. гим. Врање	Нема крштенице	Владичинога синовца син	Нема овогод. уверења	Нема уверења о оценама
2	Димитрије Којић	V. р. гим. Крушевац	Нема крштенице	Нема уверења о томе	Нема никакво уверења	Нема уверења о оценама
3	Стеван Маринковић	филос. II год. Београд	у Беогр. 2. нов. 1876.	у шестом степ. по пријатељ.	Има уверења да не може да се издржава	Врло добро
4	Милосав Маринковић	II р. Учитељ. Школе	у Г. Црнућу 22. а. 1876. Нема кршт.	у шестом степ. по пријатељ.	Има уверења о имовном стању	Врло добро
5	Петар Велимировић	филос. IV год. Београд	у Вукушици (руд.) 24. окт. 1874. г.	Нема уверења	Има уверења о имовном стању	Врло добро
6	Мирослава Димитријевићева	филос. II год. Београд	у Прњавору враћ.	Нема уверења и у пријатељству(?) није род	Има уверење о имовном стању	Добро

Између ових Савет је једногласно изабрао: Милосав Маринковића, ђака II разреда Учитељске Школе, за благодетанца фонда пок. владике Вићентија с месечним благодетанством од четрдесет (40) динара, које му се има рачунати од 1. фебруара ове године.

V.

Саслушан је усмени реферат г. Јевр. А. Илића, редовног члана Савета, по молби г-ђе Данице Петровићке, привремене учитељице, која је молила да се постави за сталну учитељицу.

Према реферату г. Илића, Савет је одлучно: да се ова молба г-ђе Данице Петровићке не може уважити.

VI.

Прочитан је реферат г. Живојина Јуришића, професора II београд. гимназије, и саслушан је усмени реферат г. Ст. Т. Јакшића, професора Вел. Школе, о делу „Систематски уређене и описане Маховине, које су до сада у Србији нађене“ од г. Миливоја Симића, директора и професора врањске гимназије, који је ово своје дело понудио да држава одштапа о свом трошку за потребу наставника сред. школа и ученика Вел. Школе.

Г. Јакшић је усмено изјавио, да се у свему слаже са рефератом г. Јуришића додајући: да се ово дело не може употребити као школски уџбеник, али би могло згодно послужити као помоћна књига наставницима средњих школа.

Према рефератима г.г. референата Савет је одлучно: да се у свему усвоји мишљење г.г. референата.

VII.

Саслушани су усмени реферати г. г. д-ра Драгутина Т. Мијушковића, редовног члана Савета, Мијаила М. Станојевића и Јована Максимовића, ванредних чланова Савета, по кривици г. Јована Пауновића, учитеља у Клењу.

Према рефератима г. г. референата Савет је нашао: да кривица г. Пауновића није ни по чему доказана, али би ипак у интересу саме ствари требало неке и неке тачке доследити, које ће г. д-р Мијушковић доцније из ближе означити.

VIII.

Саслушан је усмени реферат г. Милована Р. Маринковића, ванредног члана Савета, по молби г. Божидара Јовановића, свештеника-професора, који је молио да му се неке године хонорарне предавачке службе уваже у сталне.

Према реферату г. Маринковића Савет је одлучио: да се ова молба г. Јовановића може уважити.

IX.

Саслушан је усмени реферат г. Јевр. А. Илића, редовног члана Савета по молби г. Милоша Красојевића, пређашњег надзорника Врањске Бање, који је молио да се његову сину Ђорђу Красојевићу, ученику I разреда врањске гимназије, да благодејање из фонда пок. владике Вићентија.

Према реферату г. Илића Савет је нашао: да Ђорђе Красојевић није испунио све услове прописане правилима за добивање благодејања из поменутог фонда, и према томе му се молба не може уважити.

С овим је свршен овај састанак.

САСТАНАК 654-ти

15. марта 1896. године у Београду

Били су: *потпредседник* Жив. П. Симић; *редовни чланови*: д-р Драг. Т. Мијушковић, Димитрије С. Јовановић, Јеврем А. Илић, архимандрит Фирмилијан и Момчило Иванић; *ванредни чланови*: Михаило Михайловић, Милован Р. Маринковић, Богољуб Тирић, Љубомир Миљковић, Љубомир Јовановић, д-р Ђорђе С. Ђорђевић, Мијаило М. Станојевић и Јован Максимовић.

Пословођ, Мил. Марковић.

I.

Прочитан је и примљен записник 653. састанка.

II.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 4. марта о. год., ПБр. 4858.,

којим је спроведена Савету на оцену молба г. Милоша Красојевића, пређ. надзорника Врањске Бање, који је молио да се његову сину Ђорђу Красојевићу, ученику I разреда гимназије, да благодејање из фонда пок. владике Вићентија.

Пошто молилац није поднео оцене за последња два двомесечја, из којих би се могло видети како му се овај син учи — то је Савет одлучио: да се ова молба г. Милоша Красојевића не може уважити.

Поводом овакога неуредног подношења оцена о успеху питомаца фонда пок. владике Вићентија, Савет је одлучио: да се умоли г. Министар просвете и црквених послова да изволи наредити свима старшинама оних завода у којима се шкодују ови питомци: да свакога двомесечја уредно поднесе министарству просвете оцене свих питомаца поменутог фонда, како би се могло контролисати, који заслужује да остане благодејанац и даље, а који не.

III.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 4. марта о. год., ПБр. 4859., којим је спроведена Савету на оцену молба г. Милоша Красојевића, пређ. надзорника Врањске Бање, који је молио да се његову сину Јанићију Красојевићу, ученику II разреда гимназије, повиси благодејање из фонда пок. владике Вићентија од 30 на 40 динара месечно.

Савет је одлучио: да се Јанићију Красојевићу може повисити благодејање из фонда пок. владике Вићентија на 40 (четрдесет) динара месечно, и то да му се рачуна од 1. фебруара ове године.

У исто време Савет је одлучио: да се свима питомцима фонда пок. владике Вићентија, који немају по 40 динара месечног благодејања, може благодејање повисити на 40 динара месечно, што би се имало рачунати од 1. фебруара ове године.

IV.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 11. марта о. г., ПБр. 6037., којим је спроведена Савету на оцену молба г. Љубомира Павића, учитеља, који је молио да му се неке године, проведене у учитељству ван Краљевине Србије, уваже у године сталне учитељске службе.

Савет је одлучио: да се умоли г. Јевр. А. Илић, редовни члан Савета, да ову молбу проучи и о томе Савету реферује.

V.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 6. марта о. год., ПБ. 5467.,

којим је спроведена Савету на оцену молба г-ђице Софије Бранковићеве, учитељице, која је молила да јој се неке године привремене учитељске службе урачунају у године сталне учитељске службе.

Савет је одлучио: да се умоли г. Јевр. А. Илић, редовни члан Савета, да ову молбу проучи и о томе Савету реферује.

VI.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 6. марта о. год., ПБр. 5622., којим је спроведена Савету на оцену понуда г. А. Пајевића, књижара из Нов. Сада, који је понудио на откуп изврстан број примерака свога издања „Невена.“

Савет је одлучио: да се „Невен“ може од понуђача откупити и употребити за оно, за што је понуђен, само ако има потребе и кредита за то.

VII.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 6. марта о. год., ПБр. 5625., којим је спроведена Савету на оцену понуда г. Стевана Болманца, свештеника александровског, који је понудио на откуп своје „Спеве“, који би се имали употребити за поклањање ученицима основ. школа о испиту.

Савет је одлучио: да се умоли г. Мијајло М. Станојевић, ванредни члан Савета, да ово дело прегледа и Савету реферује.

VIII.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 11. марта о. год., ПБр. 5915., којим је спроведена Савету на оцену понуда г. Петра Никетића, учитеља, који је понудио за школски уџбеник поправљено издање свога „Земљописа за III разред основних школа.“

Савет је одлучио: да се умоде г. г. Коста Ф. Ковачевић, професор II београд. гимназије, и Јован Максимовић, учитељ и ванредни члан Савета, да ово дело прегледају и Савету реферују.

IX.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 29. фебруара о. г., ПБр. 14942., којим се Савет поново пита о квалifikацији г. д-ра Михаила Ј. Јовановића, пређашњег предавача.

Савет је одлучио: да се умоли г. д-р Милан Јовановић-Батут, редовни члан Савета, да ову молбу и сва документа овога кандидата прегледа и Савету реферује.

X.

Прочитано је писмо г. архимандрита Фирмилијана, којим јавља Савету да се не може примити прегледа дела „Познавање Цркве или Обредословље“ од игумана г. Хаџи Теофила Стевановића.

Савет је одлучио: да се умоли г. Јеврем Божовић, професор Богословије, да поменуто дело прегледа и Савету реферује: може ли се оно употребити као школски уџбеник у Богословији и Учитељској Школи.

XI.

Прочитани су реферати г. г. Богдана Поповића, професора Велике Школе, и Јована Несторовића, професора пожаревачке гимназије, о „Српско-Француском Речнику“ од г. Јаћима Н. Стевовића, предавача.

Реферат г. Поповића гласи:

Главном Просветном Савету.

Част ми је известити Вас, да сам прегледао „Српско-Француски Речник“ г. Стевовића, који ми је Главни Просветни Савет изволео послати на оцену, и да је моје мишљење о њему ово:

Речник је рађен савесно, брижљиво; и за свакога који га је прегледао, јасно је да је писац у овај посао морао уложити и много труда, и много добре воље, и доста обилнога знања францускога језика. — Номенклатура је доста богата, и за велику већину речи писац је успео да нађе еквиваленте француске. Онде где се француске речи не поклапају потпуно са српским, то долази, како изгледа, више отуда што је писац хтео да да што већи број француских, но отуда што није био сигуран у сасвим прецизно значење њихово. Кад за реч *лопов* даје, уз француске изразе *voleur* и *filou*, још и изразе *fripou* и *maraud*, то је зацело из поменутог узрока, а не зато што су му права значења последњих двеју речи била непозната. — Ред којим су француска значења у појединим чланцима сложена, такође је логично изведен. — Најзад штампа је јасна и тачна, без штампарских погрешака.

Све те особине чине да се о речнику, у главном, може говорити само похвално. Ситније замерке које би се могле учинити (н. пр. за унашања у речник ређих или застарелих речи, као *perchis*, *gogaille*, и т. д., које су погдекад још и нетачно примењене); за тим мало нетачна распоређивања француских синонимних речи на одговарајуће српске синонимне речи; *acharné* би н. пр. требало пре да стоји код *окопити се* него код *кисан*; *quenille* пре код *рита* него код *криа*, и т. д.), те ситније замерке ишчезавају, кад се добре особине узму у обзир.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Најкрупнија замерка која би имала да се учини овом речнику, речнику, не писцу, то је то, што су француске речи стављене поред српских без икаква даљег објашњавања. Кад се пише речник француско-српски, дакле речник из којег Србин има само да научи шта француска реч значи, онда, најзад, није врло велика невоља кад побројана српска тумачења пису строже обележена и ограничена. Србин зна свој језик, и знаће која се од побројаних српских речи слаже са текстом који се преводи. Али, код српско-француског речника, тражи се да се у њему нађе страна реч која има да се *употреби* у преводу; а зато је потребно да су у таквом речнику обележене разлике између појединих страних израза побројаних у њему, било каквом синонимном речју у загради (тако се ради у мањим реченицима), било наведеним примерима (као што се ради у већим реченицама). Иначе онај који тражи француску реч не може никад знати, почем су му француске речи непознате, коју од наведених има да унесе у свој текст. У овом речнику, н. пр., ђак, који буде тражио француски израз за наш придев *луд*, наћи ће под том речју ове француске речи: *fou, fol, sot, insensé, aliéné*. Ко ће му сад рећи која од ових речи одговара значењу које он тражи? Између *fou* и *sot*, или између *sot* и *insensé*, разлике су врло велике. — Или, за реч *жена*, имају ови француски преводи: *femme, épouse, commère, poltron* (ја сам задржао интерпункцију, која раздваја ова значења, онакву каква је у књизи). Како ће ђак погодити, кад то није ничим обележено, да израз *épouse* преводи српску реч *жена* у смислу *сузурге*, а израз *poltron*, српску реч *жена* у смислу: *мама, кукавица*?

То би била највећа замерка која би имала да се учини овом речнику, и, понављам, речнику, не писцу. Јер, писац није ни хтео да пише „dictionnaire“, но Цепни Речник; и то што је хтео, то је и урадио.

Ма да је ова последња замерка важна, ја сам ипак мишљења да би овај речник требало откупити. Јер, пре свега, речник, као што смо видели, има много добрих особина, и, ма да је рађен по оваквом систему, може бити користан. Друго, речником ће се овим служити поглавито они ђаци који су већ прилично ушли у француски језик, и којима, према томе, у највећем броју случајева, неће бити мучно решити се за ову или за ону реч наведену у речнику. Њима ће најчешће бити потребно да их речник подсети на реч која им је потребна. Треће, они ће или сами брзо увидети у чему је ствар, шта је у речнику недовољно израђено, или ће им то рећи професор; па кад једном буду сазнали да, у сумњивим случајевима, не треба да употребе француску

реч из српско-француског речника, док је не потраже у исто време и у речнику француско-српском, где ће се наћи њено ближе ограничење, онда ће се они речником г. Стевовића моћи служити са довољном поузданошћу. Четврто, г. Стевовић, за овај свој рад, који, и ако далеко од савршенства, има права на сваку похвалу, заслужује да буде награђен. Осем тога, он ће овај свој рад, који треба да се поправи у поменутом смислу, моћи поправити само тако, ако са овим покушајем не прође рђаво. Те поправке ће он моћи унети у друго издање, тек пошто му прво буде добро примљено. А оно заслужује да буде тако примљено.

Једино би требало водити рачуна о томе да ли ће то откупљивање бити од користи њему, или књижду. Књижду је ту много мање занимљив од г. Стевовића.

Молим вас, господине пословођо, да овај мој одговор саопштите Главном Просветном Савету, и да примите уверење о мојем најодличнијем уважавању.

23. фебруара 1896. г.
у Београду.

Богдан Поповић с. р.
проф. Вел. Школе

Реферат г. Несторовића гласи:

Главном Просветном Савету.

Одлуком Главног Просветног Савета од 3. јануара о. г., одређен сам за референта делу: „Српско-Француски Речник“ од А. Стевовића, које је издавач г. Ст. Х. Поповић, књижду из Крагујевца, понудио на откуп Министарству просвете и црквених послова.

Захваљујући на поверењу, којим ме је Главни Просветни Савет одликовао, приступам самоме послу.

У првом реду сматрам за дужност утврдити факт, да је израда Српско-Француског Речника једна јака школска потреба, и да би задовољење те потребе много допринело, не само да се настава у француском језику у нашим гимназијама унапреди, већ и да оцењивање ученичких задатака са српскога на француски језик буде праведније и потпуније. Јер, имајући добро израђен Српско-Француски Речник, наставници би могли много више пажње поклањати репродуковању, то јест превођењу са српскога на француски језик, и тиме не само појачавати стечено познавање француских речи код својих ученика, већ и утврдити тачно разликовање синонима, што је за наставу сваког језика врло важна ствар. До душе, може наставник, при превођењу са српскога на француски језик, казати непознате речи својим учени-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

цима, али се у том случају важност таквога задатка јако смањује, јер наставнику остаје да цени само граматичко знање својих ученика.

Израдом Српско-Француског Речника даје се ђацима могућност, да се самостално вежбају у разликовању појединих речи, да из самога задатка траже смисао онога што се хтело рећи, то јест да се упућују на самостално мишљење, а то је, мислим, најважнија тежња основне и гимназијске наставе.

Осем тога, оцењивање ђачких задатака са српскога на француски језик, не само за време школовања, него и на испиту зрелости, било би много потпуније, кад наставник, поред добро израђеног речника, не би морао казивати ђацима речи, које се у датоме задатку морају употребити. У томе случају много би се правилније и потпуније доносила оцена, не само о ученичком знању из језика, већ и о њихној умној развијености, што је главни смер испита зрелости.

Речником г. А. Стевовића имала би дакле да се задовољи једна велика потреба гимназијске наставе.

Од добрих страна Српско-Француског Речника од г. Стевовића, да напоменем ове:

1. Број речи више је него довољан за школску потребу; таквоме делу велики број речи не само да не смета, него га још и препоручује, увећавајући употребљивост његову.

2. Значења речи добро су поређана, то јест, најпре су обележавана обичнијим, чешће употребљеним, изразима, па тек после изузетним.

Самим насловом: „Цепни Српско-Француски Речник“ писац је нагласио, да је своје дело наменио онима, који већ доста знају из француског језика, те који ће, према томе, знати да учине избор од изнесених француских израза, којима се тумаче српске речи. Ну како је издавач понудио дело за школску употребу, сматрао сам за дужност, да у том погледу изнесем ове напомене:

1. Српске речи, за које се износе изрази којима се оне преводe на француски језик, узимате су из дијалекта, који се употребљава по Далмацији и приморју, н. пр. *бѣк*, место први, млечни зуб; *бѣк*, место бик; *абравница*, место обравница; *аваз*, место глас; *арчити*, место трошити; *вида*, место клин, чавао; *буд*, место ма да, премда и ако; *ваино*, место креч; *вругак*, место извор; *вртуна*, место вихор; *глазба*, место свирка; *гледеће*, место зеница; *дизга*, место обрајак, поруб, ивица; *форда*, место сабља; *фул*, место ружа; *фунија*, место угломер; *еја*, место हुक, हुкавац; *ждрѣб*, место судба, удес, коцка; *загође*,

место прилика; *заира*, место храна; *зѣба*, место јадник, бедник; *зибати*, место њихати, љубати; *зрцало*, место огледало; *иго*, место јарам; *измѣнар*, место слуга; *изум*, место проналазак; *илав*, место лажан; *искон*, место порекло, почетак; *јагњеда*, м. топола; *јар*, место топлина; *јаторнији*, место јачи; *јегленисати*, место разговарати; *кавка*, место чавка; *кавра*, место клинац, јексер; *казалште*, место позориште; *каја*, место малтер; *кајда*, место нота (у музици); *калан*, место каљав, блатљав; *лазила*, место губиште; *лач*, место гладан; *мафука*, место циганка; *маина*, место тишина; *машала*, место бугтиња; и т.д., и т.д. Ова се незгода ублажава тиме, што је велика већина тих речи употребљена и онако, како се оне код нас употребљавају, те ће их ученици ипак лако наћи, али је опасност од таквих речи у школској књизи у томе, што ученици могу примити многе од поменутих израза као добре, те кварити чистоту онога језика који се у школи употребљава, и који је, као матерњи језик, центар школске наставе.

2. Друга је замерка тежа. Она се састоји у томе, што су српске речи, које подједнако гласе, али имају разна значења у употреби, преведене разноликим значењем у француском језику, а нема никаква упутства, у коме ће се значењу која француска реч употребити, те су тако ученици изложени опасности да на пр. код глагола *слушати* узму *écouter* место *obéir*, или обрнуто; код глагола *пропасти*: *périr, être détruit* место *ne pas réussir*, или обрнуто; код именице *увреда*: *offense*, место *injure, insulte, affront*, или обрнуто; код глагола *сватати*: *descendre* и *entrer* место *détourner* и обрнуто; код именице *век*: *âge* и *siècle* место *vie*, и обрнуто; код глагола *допасти*, *допадати*: *accourir, arriver*, место *tomber au malheur* и обрнуто; и т. д. Да не би било двоумице, обично се у речнике уносе примери, из којих се јасно мора увидети, када ће се нека реч употребити у једном, а када у другом значењу.

3. Није довољно унесено граматичког градива, колико се то мора учинити за књигу намењену школској потреби. На пр. код свезе *да* наводе се француске свезе: *que, afin que*, предлози *de* и *à*, који се преводe у српском језику свезом *да*, кад стоје пред инфинитивом; после ових узета је свеза *si* (свеза за претпостављање) и *oui* (узвик за одобравање). Држим да је код првих свеза: *que*, а нарочито код *afin que* и *pour que* ваљало рећи и који начин уз њих иде, као што је за *да* које се преводe са *pour* метнуто у загради (inf.), т. ј.: *пред инфинитивом*; и даље, сасвим је друго значење речи *да* кад се преводe са *que* са indicatif-ом, а друго са *afin que* и *pour que*. Што се тиче израза *oui*, којим се иска-

зује одобравање, потврђивање, њега је ваљало нарочито објаснити.

У школским књигама свака ствар мора бити казана јасно и просто, како ученици не би могли задутати. Г. Стевовићу није била намера да изради књигу намењену искључиво школској употреби. Али кад се његово дело подноси за школу, сматрао сам за своју дужност изнети оно, што би се могло касније, при прештампавању, попунити.

С обзиром на то, што се речником г. Стевовића попуњава једна осетна празнина у нашој школској књижевности, и што је он, поред поменутих напомена, ипак релативно добро израђен, мишљења сам да би се могла примити понуда његова издавача.

20. фебруара 1896. г.
у Пожаревцу.

Јован В. Несторовић с. р.
професор пожаревачке гимназије.

Сем овога у самој седници Саветској чинили су примедбе на овај речник и поједини чланови Савета, а нарочито г. г. Момчило Иванић и д-р Ђорђе С. Ђорђевић, професори.

Примедбе г. г. Иванића и Ђорђевића гласе:

Пошто су прочитани реферати, Главни Просветни Савет нашао је: да су слабе стране овога *Речника*, које су истакнуте у реферату г. Ј. Несторовића и г. Б. Поповића већ саме по себи такве, да се због њих овај Речник не може примити за школску књигу. Осем тога у самоме Савету запажено је, да у овом *Речнику* све српске речи нису узете у облику, који им је признат у књижевном језику (н. пр. поред речи *хајдук*, стр. 459., тумачи се шта значи реч *ајдук*, стр. 459.); да није лексикални ред увек као што треба (н. пр. бело жито, белобринд etc.); да синоними нису готово никако везани међу собом и да има и таквих непристојних речи (*verba obscoena*), које се из педагошких обзира не смеју налазити у *школској књизи*. Сви ти разлози побудили су Главни Просветни Савет да већином гласова одлучи, да се Српско-Француски Речник од г. Стевовића не може примити за школску књигу.

Према рефератима г. г. референата и примедбама чланова Саветских, Савет је одлучио: да се ово дело не може примити за оно, за шта је понуђено, док се не би поправило према примедбама г. г. референата.

Хонорар г. г. референтима одређен је сваком по четрдесет (40) динара.

С овим је свршен овај састанак.

Главни Просветни Савет упутио је уредништву „Просветнога Гласника“ ову

ИСПРАВКУ:

Г. Јевр. А Илић, редовни члан Савета, као референат по молби г. Милоша Красојевића, пређ. надзорника Врањске Бање, који је молио да се његову сину Ђорђу Красојевићу, ученику I разреда гимназије, да благодејање из фонда пок. владике Вићентија, приметно је: да је у јануар-фебруарској свесци „Просветног Гласника“ од ове године, на стр. 18. под XVII. погрешно одштампана одлука Главног Просветног Савета, као да је Ђорђе Красојевић, ученик I разреда гимназије, испунио све услове за добивање благодејања из фонда пок. владике Вићентија, и да се према томе може примити за благодејанца поменутог фонда. Међутим ова ствар није у Савету овако решена, пошто овај исти ученик није имао услова потребних за благодејанца поменутог фонда, већ је случајно погрешно ушла у записник, па тако погрешно и одштампана.

Главни Просветни Савет, на своме 655. састанку од 3. априла ове године, примио је знању ову умесну примедбу г. Илића, као референта по овом предмету, и одлучио: да се нарочитим актом и у „Просветном Гласнику“ исправи дотична погрешка, коју је пословођа саветски случајно у записник унео, што се овим и чини.

Из седнице Главног Просветног Савета, 3. априла 1896. године, у Београду.

ШКОЛСКИ ИЗВОД*) из извештаја управитеља основ

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА	
ГРАД БЕОГРАД													
Код Саборне Цркве	—	95	98	94	85	63	—	435	—	—	—	—	
На Теразијама	—	99	98	90	88	—	—	375	—	—	—	—	
На Дунавском Крају	—	158	124	138	96	28	—	544	—	—	—	—	
На Западном Врачару	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
На Источном Врачару	—	207	149	134	84	—	—	574	—	—	—	—	
У Палилули	—	125	113	106	70	—	—	414	—	—	—	1	
На Сави	—	94	93	77	77	—	—	341	—	—	—	—	
У Топчидеру	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
ГРАД НИШ													
—	—	851	884	690	462	156	30	3023	—	—	—	—	
ВАЉЕВСКИ ОКРУГ													
Ваљево	—	144	133	101	99	—	—	477	—	—	—	—	
<i>срез Колубарски:</i>													
Боговаћа	—	30	26	39	26	—	—	121	—	—	—	—	
Брежђе	—	10	6	11	26	—	—	53	—	—	—	—	
Г. Топлица	—	18	19	10	9	—	—	56	15 дана	—	—	—	
Д. Топлица	—	15	15	17	21	—	—	68	—	—	—	—	
Ђурђевац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Крчмар	—	5	14	11	11	—	—	41	30 дана	—	—	—	
Мионица	—	20	23	29	18	—	—	90	—	—	—	—	
Пауне	—	12	9	9	9	—	—	39	—	—	—	—	
Рајковић	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Рибница	—	11	18	12	17	—	—	58	15 дана	—	—	—	
Славковица	—	11	16	9	9	—	—	45	—	—	—	—	
Цветановац	—	28	24	15	3	—	—	70	—	—	—	—	

*) Овај је извод састављен по наредби начелника Министарства просвете и црквених послова, упућеној статисти-чару истога Министарства. Та наредба гласи:

Статистичару Мин. Просвете.

Наредба. Извештаји, које управитељи осн. школа по чл. 60. закона о основним школама а по образцу прописаном под 15. децембра пр. године, ПБр. 24136, подносе свакога месеца, служе за то да се у министарству зна у каквом су стању школе и све што се школе и наставе тиче, и да се за сваку неуредност може одмах наредити што треба и коме треба.

Али од тих података могу се израђивати месечни прегледи тога стања. И кад би се ти прегледи објављивали и били доступни свима радницима на пољу школе и наставе, они би били добра грађа за оштри рад на отклањању мана и унапређивању школа. Орган министарства просвете „Просветни Гласник“ треба да има сталну рубрику за те месечне прегледи.

С тога Вам наређујем да узмете потребан персонал, који ће под Вашим надзором израђивати те месечне прегледи. У те прегледи треба да уђе ово:

1. Колико је школа које нису поднеле месечни извештај, и које су поименце.
2. Колико је школа и које су поименце, у којима је све у потпуном реду.

ДЕТОПИС

них школа за месец јануар 1896. године

ОДУКЕ ШКОЛ. ОДЕ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ						БИЛО ЈЕ СУКОБА НАСТАВНИКА			ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА						КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЧБЕНИКА У					
	СА ОДОБРЕЊЕМ			БЕЗ ОДОБРЕЊА	СВЕГА ДАНА	МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КЊИГЕ	I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА ЂАКА У			
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДЕ.	УПРАВ. ВИТЕЉА															СРЕЗУ	ОКРУГУ		
																					21
---	---	---	1	---	3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---		
---	---	---	1	---	3	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---		
---	---	---	1	---	2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---		
---	---	---	1	---	2	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	21		
---	1	---	---	---	24	---	---	---	---	---	---	49	40	30	---	---	---	---	119		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---		
1	---	---	---	---	---	---	---	1	1	1	30	26	39	26	---	---	---	---	---		
---	---	---	---	---	---	---	---	1	1	1	1	---	---	---	---	---	---	---	---		
---	---	---	---	---	---	---	---	1	1	1	1	18	19	10	9	---	---	---	---		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	15	---	---	---	---	---	---	---		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---		
---	---	---	---	---	---	---	---	1	1	1	1	5	9	10	4	---	---	---	---		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---		
---	---	---	---	---	---	---	---	1	1	1	1	11	6	3	3	---	---	---	---		
---	---	---	---	---	---	---	---	1	1	1	1	25	24	---	---	---	---	---	292		

3. Колико је школа у којима владају зараза и које су поименце, колико су дангубиле.
4. Колико је школа и које су поименце, у којима нису уредно држате одборске седнице, и шта је томе узрок.
5. Колико је школа и које су поименце, у којима одлуке школског одбора нису извршене, и шта је томе узрок.
6. У којима школама и који наставници поименце и колико дана нису вршили дужност, због чега и по чијем одобрењу.
7. У којим је школама поименце било сукоба: а) између наставника; б) између наставника и других лица.
8. Које школе поименце нису претплаћене: а) на „Просв. Гласник“; б) на „Учитељ“, в) на „Учитељски Весник“, г) на издања Књижевне Задруге.
9. Које школе поименце нису набавиле књиге препоручене за књижнице осн. школа.
10. Колико је школа и које су поименце, у којима ђаци немају све уџбенике.
11. Колико је ђака, који уџбеник немају.

ШБр. 7200.
 10. јануара 1896. год.
 у Београду.

Начелник
 министарства просвете и црквених послова,
Жив. П. Симић с. р.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДАЈЕ ШКОЛ. ОДБ. ШНСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОВА НАСТАВ- НИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАТЕНА НА					НИЈЕ НАВАВИЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КЊИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕГА БАРА У	
	СА ОДОБРЕЊЕМ					МЕЂУ СОВОМ	СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I		II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАРА У		
	МИНИ- СТРО- ВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРА- ВИ- ТЕЉА	БЕЗ ОДОБРЕЊА	СВЕГА ДАНА														МЕЂУ СОБОМ	СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ
1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	20	35	—	—	—	—	—		
—	—	1	1	—	5	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	20	11	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	51	23	43	—	—	—	216		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	1	1	1	25	22	6	12	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	42	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	8	12	5	1	—	—	—		
—	1	—	—	—	30	—	—	1	1	1	1	1	14	8	9	9	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	42	18	—	9	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	1	—	—	2	—	—	1	1	1	1	1	27	12	3	8	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	16	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	17	23	16	9	—	—	443		
1	1	1	—	—	9	—	—	1	1	1	1	1	3	6	28	20	5	3	—		
—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	1	1	1	45	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	28	—	12	2	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	13	5	15	17	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	28	—	—	2	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	20	10	8	7	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	25	—	—	—	—	—	—		

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У						НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI		СВЕГА ТАБА	ПРЕДС. ШК. ОДВ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДВ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
Г. Трешњевици з)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Загорица	—	12	20	7	11	—	—	50	—	—	—	—
Јагњило	—	25	18	32	16	—	—	81	—	—	—	—
Јеловик	—	27	9	14	16	—	—	66	14 дана	—	—	—
Копљари	—	19	14	4	16	—	—	53	—	—	—	—
Маскар	—	10	11	10	6	—	—	37	—	—	—	—
Маслошево	—	21	14	10	9	—	—	54	—	—	—	—
Овсипте	—	12	18	13	6	—	—	49	—	—	—	—
Орашац	—	25	21	10	4	—	—	60	—	—	—	—
Власковац	—	10	25	5	3	—	—	43	—	—	—	—
Стојник	—	17	22	14	11	—	—	64	—	—	—	—
Страгари	—	13	23	16	17	—	—	69	—	—	—	—
Топола	—	23	36	35	38	—	—	132	—	—	—	—
Шаторња	—	27	24	30	16	—	—	97	—	—	—	—
<i>Срез крагујевачки :</i>												
Ботуње	—	23	23	6	8	—	—	60	—	—	—	—
Брзан	—	28	37	17	21	—	—	103	—	—	—	—
Десимировац	—	10	8	19	26	—	—	63	—	—	—	—
Д. Сабанга	—	15	13	17	15	—	—	60	—	—	—	—
Жировница	—	19	31	42	8	—	—	100	—	—	—	—
Кијево	—	9	10	10	33	—	—	62	—	—	—	—
Лужница	—	45	22	19	19	—	—	105	—	—	—	—
Ресник	—	22	10	9	14	—	—	55	—	—	—	—
Цветојевац	—	10	22	9	—	—	—	31	—	—	—	—
Чумић	—	31	50	30	28	—	—	139	—	—	—	—
<i>Срез лепенички :</i>												
Бадњевац	—	30	31	29	27	—	—	117	—	—	—	—
Баточина	—	37	36	32	7	—	—	112	—	—	—	—
Бошњани	—	9	14	10	9	—	—	42	—	—	—	—
Жабари	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јарушица	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јунковац	—	16	20	18	18	—	—	72	—	—	—	—
Клока	—	32	19	16	11	—	—	78	—	—	—	—
Лапово	—	84	70	50	30	—	—	234	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДАБНЕ ШКОЛ. ОДБ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОВА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕНОРУЧЕНЕ КВИТЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У									
	СА ОДОБРЕЊЕМ			БЕЗ ОДОБРЕЊА	СВЕГА ДАНА	МЕЂУ СОБОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КВИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕШНИК	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА У					
	МИНИ-СТРО-ВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДВ.	УПРА-ВИ-ТЕЉА															СРЕЗУ	ОКРУГУ				
1							1	1	1	1	1		15	9	10								
									1	1	1			5	3								
							1	1	1	1	1												
											1		56	49	39								
1							1	1	1	1	1		26	20	10								
	1				15		1		1	1	1	14	11										
							1	1	1	1	1												
1							1	1	1	1	1												
							1	1	1	1	1												
												29	16	10	5								
1		1			1		1	1	1	1	1	38	17	13	3								
1							1	1	1	1	1												
1							1	1	1	1	1												
							1	1	1	1	1	4	4		1								
							1	1	1	1	1	66	45	46	44								
	1				7		1	1	1	1	1	29	27	6	6								
1							1		1	1	1	11	8	5	5								
							1	1	1	1	1	19	22										
1							1	1	1	1	1	27	18	9	7								
1							1	1	1	1	1	24	12	11	16								
							1		1	1	1	25	18	16	12			674					
							1	1	1	1	1												
							1	1	1	1	1				9								
		1			2				1														
									1	1	1	7	20	2									

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ АРУГИХ УЗРОКА
Видровац	—	33	31	14	10	—	—	88	—	—	—	—
Глоговица	—	25	28	16	17	—	—	86	—	—	—	—
Дубочани	—	13	18	6	11	—	—	48	—	—	—	—
Дуљани	—	18	30	3	4	—	—	55	—	—	—	—
Душановац	—	42	32	24	20	—	—	118	—	—	—	—
Јабучевац	—	64	31	16	16	—	—	127	—	—	—	—
Јасеница	—	9	13	9	16	—	—	47	—	—	—	—
Карбулово	—	11	10	17	5	—	—	43	—	—	—	—
Кобишница	—	34	40	42	18	—	—	134	—	—	—	—
Копривница	—	16	19	15	14	—	—	64	—	—	—	—
Короглаш	—	6	6	1	7	—	—	20	—	—	—	—
Луке	—	36	10	12	11	—	—	69	—	—	—	—
Малајница	—	19	13	6	8	—	—	46	—	—	—	—
Мала Каменица	—	5	12	9	7	—	—	33	—	—	—	—
Метриш	—	13	11	9	9	—	—	42	—	—	—	—
Михиловац	—	25	33	10	7	—	—	75	—	—	—	—
Мокрања	—	24	41	15	7	—	—	87	—	—	—	—
Плавна	—	18	6	11	8	—	—	43	—	—	—	—
Поковица	—	33	15	21	7	—	—	76	—	—	—	—
Прахово	—	46	19	18	16	—	—	99	—	—	—	—
Радујевац	—	65	35	23	23	—	—	146	—	—	—	—
Рајац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Речка	—	40	25	18	8	—	—	91	—	—	—	—
Рогљево	—	18	20	20	14	—	—	72	—	—	—	—
Салаш	—	32	18	13	12	—	—	75	—	1	—	—
Самариновац	—	13	7	9	12	—	—	41	—	—	—	—
Сиколе	—	39	33	39	9	—	—	120	—	—	—	—
Слатина	—	19	—	4	—	—	—	23	—	—	—	—
Смедовац	—	13	9	10	5	—	—	37	—	—	—	—
Србовлах	—	11	24	1	—	—	—	26	—	—	—	—
Тамнич	—	25	52	15	11	—	—	103	—	—	—	—
Трњани	—	23	29	9	9	—	—	70	—	—	—	—
Уровица	—	36	41	12	9	—	—	98	—	—	—	—
Чубра	—	8	10	11	15	—	—	44	—	—	—	—

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДАЈЕ ШКОЛ. ОДБ. ПИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОВА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАТЕНА НА					НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КНИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						
	СА ОДОВРЕЊЕМ					УМЕУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КНИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА У		
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРАВ. ВИТЕЉА	БЕЗ ОДОВРЕЊА	СВЕГА ДАНА													ОПРЕЗУ	ОКРУГУ	
1								1	1		1	33	31							
									1											
												18	30							
1						1		1	1	1	1	42	32	24	20					
1								1	1	1	1									
			1		1									42	18					
													19	15	14					
													6							
								1	1	1	1									
1								1	1	1	1									
								1	1	1			12	9	7					
1									1	1	1	13	11	9	9					
										1		25	33							
1								1	1	1	1	24	41	15	7					
												18	6	11	8					
													15							
										1	1	46	19	18	16					
										1	1	65	35	23	23					
												40	25	18	8					
												18	20	20	14					
1								1		1	1									
								1	1	1	1	13	7	9	12					
									1			39	33	39	9					
								1	1	1	1									
								1	1	1	1	13	9	10	5					
								1		1										
								1	1	1	1	25	52	15	11					
								1	1	1	1	23	29	9	9					
								1		1	1	36	41	12	12					
								1	1	1	1	8			15					

ШКОЛА	НИЖЕ ПОДЕЛА ИЗ-РЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЖЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДВ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДВ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
Шаркамен	—	8	7	10	6	—	—	31	—	—	—	—
Штубић	—	40	19	17	13	—	—	89	—	—	—	—
<i>срез поречки:</i>												
Горњани	—	31	30	9	12	—	—	82	—	—	—	—
Д. Милановац	—	44	34	19	22	—	—	119	—	—	—	—
Клокочевац	—	20	17	5	3	—	—	45	—	—	—	—
Рудна Глава	—	20	13	9	13	—	—	55	—	—	—	—
Црнајка	—	36	22	8	2	—	—	68	—	—	—	—
Мајдан Пек	—	19	18	19	9	—	—	65	—	—	—	—
Бољетин	—	12	12	8	—	—	—	32	—	—	—	—
Голубиње	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
БРУШЕВАЧКИ ОКРУГ												
Љурушевац	—	161	132	147	105	—	—	545	—	—	—	—
<i>срез алексиначки:</i>												
Алексинац	—	129	130	130	112	—	—	501	—	—	—	—
Бобовиште	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Бовац	—	23	7	8	3	—	—	41	—	—	—	—
Делиград	—	23	27	16	25	—	—	91	—	—	—	—
Добрујевац	—	10	22	19	3	—	—	54	—	—	—	—
Доња Трнава	—	23	11	—	15	—	—	49	—	—	—	—
Липовац	—	22	11	3	6	—	—	42	—	—	—	—
Мозгово	—	44	39	28	24	—	—	135	—	—	—	—
Суботинац	—	25	21	16	13	—	—	75	—	—	—	—
<i>срез жуписки:</i>												
Александровац	—	50	60	35	31	—	—	176	—	—	1	—
Брус	—	45	44	26	23	—	—	138	—	—	1	—
Гор. Ступањ	—	23	9	8	1	—	—	41	—	—	—	—
Плеш	—	21	11	15	9	—	—	56	—	—	—	—
Рагаји	—	20	20	11	23	—	—	74	—	—	—	—
Трпавци	—	70	41	40	48	—	—	199	—	—	—	—
<i>срез моравски:</i>												
Врћеновица	—	9	3	7	16	—	—	35	—	—	—	—
Гредетин	—	18	5	2	3	—	—	28	—	—	—	—
Грејач	—	71	9	10	5	—	—	95	—	—	—	—
Корман	—	36	29	19	18	—	—	102	—	—	—	—

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДАКЛЕ ШКОЛ. ОДБ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОВА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕПОУЧЕНЕ КЊИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕТА БАГА У	
	СА ОДОБРЕЊЕМ				СВЕТА ДАНА	МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СВЕТА БАГА У			
	МИНИ-СТРО-ВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРА-ВИ-ТЕЉА	БЕЗ ОДОБРЕЊА														СРЕЗУ	ОКРУГУ		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	13	—	—	1565	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	30	9	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	44	34	19	22	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	19	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	219	—	2459	
—	—	1	1	—	6	—	—	—	—	—	—	1	1	4	11	31	9	—	—	—	
—	1	—	1	—	19	—	—	—	—	—	—	1	1	95	46	66	20	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	23	7	8	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	23	26	8	24	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	4	39	28	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	25	18	16	12	—	—	—	—	
1	—	—	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—	40	31	20	20	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	44	26	18	—	—	—	—	
—	—	1	—	—	2	—	—	1	1	1	1	1	23	9	5	1	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	21	7	7	9	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	15	10	5	15	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	70	41	40	45	—	—	—	502	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	9	—	—	6	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	18	5	1	2	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	1	—	1	33	13	6	13	—	—	—	—	

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАЛЕ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УГРОБА	
Кулина	—	44	11	17	23	—	—	155	—	—	—	—	
Прђиловица	—	72	57	31	40	—	—	200	—	—	—	—	
Тешица	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
<i>срез ражањски:</i>													
Браљина	—	42	23	10	10	—	—	85	—	—	—	—	
Брачин	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Витошевац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Лучина	—	9	13	10	2	—	—	34	—	—	—	—	
Ражањ	—	60	47	49	36	—	—	192	—	—	—	—	
Рујиште	—	10	8	12	9	—	—	39	—	—	—	—	
Скорица	—	9	5	3	13	—	—	30	—	—	—	—	
Сталаћ	—	14	17	28	16	—	—	75	—	—	—	—	
Ђићевац	—	59	48	38	28	—	—	173	—	—	—	—	
<i>срез расински:</i>													
Бивоље	—	36	28	43	22	—	—	129	—	—	—	—	
Врбница	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Глободер	—	32	11	4	3	—	—	50	—	—	—	—	
Дворани	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Каоник	—	36	25	33	22	—	—	116	—	—	—	—	
Кобиље (затвор. школа) . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Мајдево	—	5	20	17	5	—	—	47	—	—	—	—	
Макрешани	—	19	24	16	21	—	—	80	—	—	—	—	
Науцара	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Пенељевац (затвор. школа) .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Паруновац	—	11	14	11	13	—	—	49	—	—	—	—	
Рибари	—	14	14	6	10	—	—	44	5 дана	—	—	—	
Сталаћ	—	19	17	10	16	—	—	62	—	—	—	—	
Шиљеговац	—	25	31	19	23	—	—	98	—	—	—	—	
<i>срез трстенички:</i>													
Брезовица	—	14	21	3	1	—	—	39	—	—	—	—	
В. Дренова	—	51	38	40	43	—	—	172	—	—	—	—	
Ведуће (затвор. школа) . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Врњци	—	28	14	22	7	—	—	71	15 дана	—	—	—	
Медвеђа	—	46	48	67	47	—	—	208	—	—	—	—	
Ново Село	—	21	—	—	—	—	—	21	—	—	—	—	

ОДАЈКЕ ШКОЛ. ОДБ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОБА НАСТАВНИКА	ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ ПЛАВАИЛА ПРЕНОРУЧЕНЕ БЕЖИТЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕГА ТАКА У		
	СА ОДОБРЕЊЕМ			БЕЗ ОДОБРЕЊА	СВЕГА ДАНА		МЕСУ СОБОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСТИ	УЧИТЕЉ		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА ТАКА У		
	МНИН-СТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРАВ. ВИТЕЉА																СРЕЗУ		ОБРУГУ
																			СРЕЗУ	ОБРУГУ	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	33	—	7	7	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	72	57	31	16	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	329	—			
1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	5	20	6	9	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	1	—	—	3	—	1	—	1	1	—	13	10	—	—	—	—	—			
1	—	1	1	—	5	—	1	1	1	1	60	47	49	36	—	—	—	—			
1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	8	—	—	—	—	—	—			
1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	5	3	13	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	14	7	5	8	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	59	31	14	8	—	—	430	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	34	22	24	14	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	32	6	2	1	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	—	—	—			
—	1	—	—	—	9	—	1	1	1	1	36	1	19	14	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—			
—	—	1	1	—	6	—	1	—	—	1	—	13	12	5	—	—	—	—			
1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	6	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	1	—	—	3	—	1	1	1	1	14	2	2	4	—	—	—	—			
1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	8	4	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	17	23	8	14	—	—	318	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—			
1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	45	37	26	39	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	1	1	—	6	—	1	1	1	1	28	14	8	7	—	—	—	—			
1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	22	22	20	6	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	4	—	—	—	—	—	—	—			

ШКОЛА	НИЖЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕНТАЛ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЖЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ АРУГИХ УЗРОКА
Почевовина	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Стопања	—	23	15	5	16	—	—	59	—	—	—	—
Трстеник	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Г. Рибник	—	27	40	30	8	—	—	105	—	—	—	—
МОРАВСКИ ОКРУГ												
Ђуприја	—	152	74	68	91	45	—	430	—	—	—	—
<i>срез белчики:</i>												
Багрдан	—	25	20	19	17	—	—	81	—	—	—	—
Белица	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Домуз Поток	—	31	22	27	15	—	—	95	—	—	—	—
Јагодина	—	122	133	98	76	—	—	429	—	—	—	—
Јовац	—	63	36	17	17	—	—	133	—	—	—	—
Ивковац	—	14	10	5	9	—	—	38	—	—	—	—
Ланиште	—	8	8	15	20	—	—	51	—	—	—	—
Лођика	—	28	19	13	9	—	—	69	—	—	—	—
Рибари	—	55	7	16	7	—	—	85	—	—	—	—
<i>срез левачки:</i>												
Белушић	—	22	20	20	12	—	—	74	—	—	—	—
Водујак	—	20	28	18	18	—	—	84	—	—	—	—
Ђунањевац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мала Дренова	—	12	17	2	5	—	—	36	—	—	—	—
Опарић	—	27	25	20	25	—	—	97	20 дана	—	—	—
Пољна	—	25	22	11	12	—	—	70	—	—	—	—
Превешт	—	34	27	25	26	—	—	112	—	—	—	—
Пчелица	—	10	19	11	12	—	—	60	—	—	—	—
Ратковић	—	9	7	22	5	—	—	43	—	—	—	—
Рековац	—	42	34	35	20	—	—	131	1 дан	—	—	—
Секурич	—	14	7	10	8	—	—	39	—	—	—	—
Течић	—	34	18	29	13	—	—	94	10 дана	—	—	—
<i>срез цараћински:</i>												
Бигреница	—	20	11	7	5	—	—	43	—	—	—	—
Буљани	—	13	11	8	12	—	—	46	—	—	—	—
Д. Видово	—	—	—	—	—	—	—	—	31 дан	—	—	—
Д. Мутница	—	51	33	9	17	—	—	110	—	—	—	—
Дреновац	—	11	7	16	14	—	—	48	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДЛУКЕ ШКОЛ. ОДБ. ПИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОВА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТЈАЉЕНА НА					НИЈЕ НАВАЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КНИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЧБЕНИКА У						СВЕГА ТАКА У	
	СА ОДОБРЕЊЕМ			БЕЗ ОДОБРЕЊА	СВЕГА ДАНА	МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СВЕГА ТАКА У			
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРАВ. ВИТЕЉА															СРЕЗУ	ОБРУГУ		
																	СРЕЗУ	ОБРУГУ			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	20	6	3	13	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	22	21	20	7	-	-	408	2611		
-	-	-	1	-	14	-	-	-	-	-	-	70	17	8	13	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	8	5	5	2	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	25	21	6	13	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	122	133	98	76	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	33	11	5	7	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	9	4	9	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	28	12	10	9	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	12	2	6	2	-	-	802	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	12	17	2	5	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	22	17	14	16	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	25	15	4	9	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	22	19	20	22	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	14	7	10	8	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	28	18	28	15	-	-	379	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	13	10	5	12	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	22	3	10	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	5	5	10	3	-	-	-	-		

ШКОЛА	НИЖЕ ПОДЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЖЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ АРУГИХ УЗРОКА
Крушар	—	14	16	4	6	—	—	40	—	—	—	—
Параћин	—	151	163	126	105	—	—	545	—	—	—	—
Плана	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сење	—	63	24	10	2	—	—	99	—	—	—	—
Сикприца	—	33	29	9	8	—	—	79	—	—	—	—
<i>срез ресавски:</i>												
Бељајка	—	22	5	3	3	—	—	33	—	—	—	—
Бобова	—	—	—	—	—	—	—	—	31 дан	—	—	—
Вел. Поповић	—	43	40	22	22	—	—	127	—	—	—	—
Витежево	—	20	21	7	—	—	—	48	—	—	—	—
Војска	—	32	31	17	26	—	—	106	—	—	—	—
Глоговац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Гложани	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грабовац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Двориште	—	18	9	6	7	—	—	40	—	—	—	—
Деспотовац	—	15	27	7	5	19	11	54	—	—	—	—
Дубље	—	9	9	18	14	—	—	50	—	—	—	—
Дубица	—	13	16	9	1	—	—	39	—	—	—	—
Дубока	—	30	15	13	15	—	—	73	—	—	—	—
Исаково	1	—	—	—	—	—	—	—	31 дан	—	—	—
Медвеђа	—	19	32	24	14	—	—	89	—	—	—	—
Плажани	—	12	14	12	7	—	—	45	—	—	—	—
Свилајнац	—	120	158	95	82	—	—	455	—	—	—	—
Седлари	—	11	13	9	17	—	—	50	—	—	—	—
Тропоње	—	32	19	12	3	—	—	66	—	—	—	—
Црквенац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>срез темнишки:</i>												
Бела Вода	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Бачина	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Бошњани	—	37	26	10	15	—	—	88	—	—	—	—
Варварин	—	38	27	30	28	—	—	123	—	—	—	—
Доњи Крчи	—	29	23	22	15	—	—	89	—	—	—	—
Залоговац	—	15	9	8	3	—	—	35	31 дан	—	—	—
Избеница (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јасика	—	32	38	18	37	—	—	125	—	—	—	—

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДАЈЕ ШКОЛ. ОДБ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОВА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТЦАЉЕНА НА					НИЈЕ НАБАВЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КЊИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕГА БАРА У	
	СА ОДОБРЕЊЕМ					МЕЂУ СОБОМ	СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИГ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I		II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАРА У		
	МИНИСТРОВИ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРАВ. ТЕЉА	БЕЗ ОДОБРЕЊА	СВЕГА ДАНА														СРЕЗУ	ОКРУГУ	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	14	16	4	6	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	151	122	107	52	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	2	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	33	15	5	8	-	-	650	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	43	27	16	16	-	-	-	21		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	119	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	10	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	9	-	3	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	5	2	1	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	13	16	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	19	32	24	14	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	12	14	12	7	-	-	-	-		
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	122	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	11	10	6	14	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	458	-	-		
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	23	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	29	4	5	5	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	10	4	6	3	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДЕЛА ИЗ-ВЕНТАЛ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДВ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДВ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА	
Катун	—	11	38	42	7	—	—	98	—	—	—	—	
Коњуси	—	27	20	17	13	—	—	77	—	—	—	—	
Кукљин	—	8	20	8	7	—	—	43	—	—	—	—	
Маскар	—	9	15	15	16	—	—	55	—	—	—	—	
Милутовац	—	51	39	33	30	—	—	153	—	—	—	—	
Обреже	—	53	47	40	37	—	—	177	—	—	—	—	
Падеж	—	21	18	17	13	—	—	69	—	—	—	—	
Поточац	—	35	52	54	32	—	—	173	—	—	—	—	
Шанац	—	14	9	17	9	—	—	49	—	—	—	—	
ПИРОТСКИ ОБРУГ													
Пирот	—	281	256	163	195	77	20	992	—	—	—	—	
<i>срез белопаланачки:</i>													
Бела Паланка	—	45	36	22	19	—	—	122	—	—	—	—	
Вета (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Класура	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Моклиште	—	19	21	9	4	—	—	53	—	—	—	—	
Мокра	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Шпај	—	17	13	14	14	—	—	58	—	—	—	—	
<i>срез власотиначки:</i>													
Власотинци	—	116	98	86	83	25	—	408	—	—	—	—	
Дадинац	—	29	1	3	3	—	—	36	—	—	—	—	
Дедина Бара	—	31	17	28	25	—	—	101	—	—	—	—	
Бална	—	11	8	8	17	—	—	44	—	—	—	—	
Конопница	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Крушевица	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Руње	—	12	6	4	13	—	—	35	—	—	—	—	
Црвена Јабuka	—	14	20	10	2	—	—	46	—	—	—	—	
Црна Трава	—	12	11	6	10	—	—	49	—	—	—	—	
<i>срез лужнички:</i>													
Бабушница	—	10	8	10	11	—	—	39	—	—	—	—	
Вел. Боџинац	—	18	22	20	28	—	—	88	—	—	—	—	
Љубераџа	—	37	27	7	4	—	—	75	—	—	—	—	
Стол	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Стрелац	—	11	11	15	9	—	—	46	—	—	—	—	
Стрижевац	—	20	25	7	6	—	—	58	—	—	—	—	
Студена	—	15	10	9	11	—	—	45	—	—	—	—	

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДАЈЕ ШКОЛ. ОДБ. НИСУ ИЗВЕШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОБА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАТЕНА НА					КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕГА БАКА У	
	СА ОДОБРЕЊЕМ				СВЕГА ДАНА	МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИГ. ЗАДГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	НИЈЕ НАВАГЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КЊИГЕ	I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА У		
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРАВИТЕЉА	БЕЗ ОДОБРЕЊА														СРЕЗУ	ОКРУГУ	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	11	38	42	3	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	25	10	7	10	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	20	8	7	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	51	31	33	20	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	53	18	23	22	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	6	2	3	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	15	2	10	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	1	-	-	777	3066	
-	1	-	-	-	30	-	-	-	-	-	1	281	24	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	45	29	20	19	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	7	7	-	-	127	-	
-	1	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	61	56	45	43	22	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	36	-	2	2	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	31	17	28	25	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	10	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	12	2	2	8	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	10	20	9	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	12	11	6	10	-	-	505	-	
1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	10	8	-	-	-	-	-	-	
-	-	1	-	-	3	-	1	1	1	-	1	18	12	10	12	-	-	-	-	
-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	37	27	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	20	-	7	6	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	167	-	

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У						НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI		СВЕГА БАКА	ПРЕДС. ШК. ОДВ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДВ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
<i>срез нишавски:</i>												
Балтабериловац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Вел. Лукања	—	16	11	8	4	—	—	39	—	—	—	—
Добри Дб	—	11	12	12	9	—	—	44	—	—	—	—
Дојкинце	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Завој	—	26	5	11	8	—	—	50	—	—	—	—
Извор	—	9	13	10	12	—	—	44	—	—	—	—
Јаловик Извор (затв. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јања	—	17	7	3	5	—	—	32	—	—	—	—
Кална	—	15	18	15	6	—	—	54	—	—	—	—
Костур	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Крупац	—	15	25	37	15	—	—	92	—	—	—	—
Осмаково	—	18	9	15	19	—	—	61	—	—	—	—
Расница	—	38	40	10	18	—	—	106	—	—	—	—
Рсавци	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Смрдан	—	6	14	6	20	—	—	46	—	—	—	—
Сопот	—	14	14	8	16	—	—	52	—	—	—	—
Ставичење	—	12	8	10	13	—	—	43	—	—	—	—
Суводол	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суково	—	35	17	7	10	—	—	69	—	—	—	—
Темска	—	21	25	13	13	—	—	72	—	—	—	—
Трњани	—	15	5	14	14	—	—	48	—	—	—	—
Чиниглавци	—	21	7	12	—	—	—	40	—	—	—	—
ПОДРИНСКИ ОКРУГ												
Шабач	—	253	241	233	188	—	—	915	—	—	—	—
<i>срез азбуковачки:</i>												
Горња Буковица	—	37	18	7	2	—	—	64	—	—	—	—
Горња Трешњица	—	23	20	5	18	—	—	66	—	—	—	—
Љубовија	—	25	23	32	20	—	—	100	—	—	1	—
Љубовија	—	27	15	22	16	—	—	80	—	—	—	—
Оровица	—	18	16	8	8	—	—	50	9 дана	—	—	—
Царина	—	49	44	39	25	—	—	157	—	—	—	—
<i>срез јадраски:</i>												
Брасина	—	41	19	32	22	—	—	114	—	—	—	—
Гор. Бадања	—	19	9	13	16	—	—	57	—	—	—	—
Гричари	—	29	27	90	15	—	—	161	—	—	—	—

WWW.UNILIB

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДЛУКЕ ШКОЛ. ОДБ. ПИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ				БИЛО ЈЕ СУГРОБА НАСТАВНИКА	ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КНИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У								
	СА ОДОВРЕЂЕМ			БЕЗ ОДОВРЕЂА		СВЕТА ДАНА	МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОС. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК		УЧИТЕЉ	I	II	III	IV	V	VI	СВЕТА БАКА У	
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРАВИТЕЉА																СРЕЗУ	ОКРУГУ
	СА ОДОВРЕЂЕМ	БЕЗ ОДОВРЕЂА	СВЕТА ДАНА	МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА		КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОС. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I		II	III	IV	V	VI	СРЕЗУ	ОКРУГУ		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	16	11	8	4	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	11	2	5	5	—	—	—		
—	1	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	16	5	5	4	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16	25	24	5	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	18	9	15	19	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	38	40	10	18	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	4	3	14	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	3	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	13	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	35	17	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	15	—	—	14	—	—	—		
—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	12	2	5	—	—	518	1722		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	63	100	64	17	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	23	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	17	20	20	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	27	15	16	10	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	12	19	25	—	—	473		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	26	15	32	22	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	19	2	6	7	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	29	27	77	12	—	—	—		

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-РЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА	
Доња Бадања	—	18	14	11	10	—	—	53	—	—	—	—	
Зајача	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Јадр. Љешница	—	43	26	54	33	—	—	156	—	—	—	—	
Јаребице	—	28	18	35	16	—	—	97	—	—	—	—	
Јошева	—	15	8	15	16	—	—	54	—	—	—	—	
Ковиљача	—	26	16	10	14	—	—	66	—	—	—	—	
Лозница	—	84	78	61	50	—	—	273	—	—	—	—	
Љешница	—	61	27	27	18	—	—	133	—	—	—	—	
Недељице	—	23	22	27	10	—	—	82	—	—	—	—	
Текериш	—	34	24	9	6	—	—	73	—	—	—	—	
Чокешина	—	16	10	10	10	—	—	46	—	—	—	—	
<i>срез мачвански:</i>													
Бадовинци	—	41	22	23	3	—	—	89	—	—	—	—	
Баново Поље	—	23	17	16	7	—	—	63	—	—	—	—	
Бедотић	—	20	14	13	14	—	—	61	—	—	—	—	
Богатић	—	55	39	25	14	—	—	129	—	—	—	—	
Глоговац	—	42	6	1	—	—	—	49	—	—	—	—	
Глушци	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Дреновац	—	42	30	6	10	—	—	88	—	—	—	—	
Дубље	—	53	41	12	17	—	—	123	—	—	—	—	
Засавица	—	15	14	8	10	—	—	47	—	—	—	—	
Змињак	—	35	26	22	16	—	—	99	—	—	—	—	
Клење	—	36	37	20	15	—	—	108	—	—	—	—	
Липолист	—	35	31	29	16	—	—	111	—	—	—	—	
Метковић	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Митровица	—	5	5	9	6	—	—	25	—	—	—	—	
Нођај	—	12	15	13	11	—	—	51	—	—	—	—	
Петковица	—	14	13	14	5	—	—	46	—	—	—	—	
Причиновић	—	14	11	13	12	—	—	50	—	—	—	—	
Пръвор	—	32	21	19	14	—	—	86	—	—	—	—	
Равањ	—	12	15	24	5	—	—	56	—	—	—	—	
Раденковић	—	13	31	3	12	—	—	47	—	—	—	—	
Салаш-Нођај	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Слепчевић	—	13	20	14	9	—	—	56	—	—	—	—	
Табановић	—	16	18	8	8	—	—	50	—	—	—	—	

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДАЈЕ ШКОЛ. ОДБ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОБА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕГА ТАКА У			
	СА ОДОВРЕЊЕМ			БЕЗ ОДОВРЕЊА	СВЕГА ДАНА	МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КВИЈ. ЗАДРУГУ	ПРОФ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕНОРУЧЕНЕ КВИЈЕ	I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА ТАКА У				
	МИНИ-СТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРА-ВИ-ТЕЉА															СРЕЗУ	ОКРУГУ			
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	3	14	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	43	15	24	11	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	28	18	35	16	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	5	4	7	7	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	20	12	8	6	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	78	61	50	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	18	19	14	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	34	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	1	—	2	—	—	1	1	1	1	1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	1	—	1	—	20	—	—	1	1	1	1	1	—	14	13	14	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	55	16	18	6	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	6	1	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	53	35	8	16	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	13	4	4	8	—	—	—	—	—	
—	—	—	1	—	5	—	—	1	1	1	1	1	4	8	4	6	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	36	6	6	3	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	35	17	11	7	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	7	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	14	13	14	5	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	32	6	4	2	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	10	8	6	2	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

509

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА	
Узвеће	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Црна Бара	—	63	32	16	31	—	—	142	—	—	—	—	—
Шеварице	—	12	19	7	9	—	—	47	—	—	—	—	—
Штитар	—	19	24	18	21	—	—	82	—	—	—	—	—
<i>срез поцерски:</i>													
Белотић	—	12	15	18	17	—	—	62	—	—	—	—	—
Вел. Бошњак	—	13	10	12	24	—	—	59	—	—	—	—	—
Варна	—	25	28	14	21	—	—	88	—	—	—	—	—
Врањска	—	15	15	11	11	—	—	52	—	—	—	—	—
Дебриц	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Десић	—	17	12	10	7	—	—	46	—	—	—	—	—
Добрић	—	12	20	12	12	—	—	56	—	—	—	—	—
Јаловик	—	17	18	8	13	—	—	56	—	—	—	—	—
Каменица	—	13	23	9	10	—	—	55	—	—	—	—	—
Каона	—	8	12	8	9	—	—	37	—	—	—	—	—
Коцељева	—	26	32	24	20	—	—	102	—	—	—	—	—
Криваја	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Крнуле	—	33	8	9	1	—	—	51	—	—	—	—	—
Меховине	—	29	23	25	19	—	—	96	—	—	—	—	—
Накучани	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Орид	—	32	30	25	27	—	—	114	—	—	—	—	—
Прово (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Свилсува	—	41	36	11	9	—	—	96	—	—	—	—	—
Црнијево	—	13	15	11	9	—	—	48	—	—	—	—	—
Цуљковић	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>срез рађевски:</i>													
Бела Црква	—	35	45	36	28	—	—	144	—	—	—	—	—
Доња Трешњица	—	32	17	17	3	—	—	69	—	—	—	—	—
Комирић	—	28	36	—	—	—	—	64	—	—	—	—	—
Костајник	—	49	14	7	3	—	—	73	—	—	—	—	—
Крушањ	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Радаљ	—	17	9	10	24	—	—	60	—	—	—	—	—
Цветуља	—	17	12	37	2	—	—	68	—	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДАЈЕ ШКОЛ. ОДВ. ПИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОВА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ НАБАВЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КНИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕГА ЗАКА У	
	СА ОДОБРЕЊЕМ					МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕШНИК	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СВЕГА ЗАКА У			
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДВ.	УПРАВ. ВИТЕЉА	БЕЗ ОДОБРЕЊА	СВЕГА ДАНА													ОПРЕЗУ	ОКРУГУ		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	1	63	32	4	6	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	6	4	6	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	11	4	5	10	—	768			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	1	—	10	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	20	9	1	4	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	16	1	—	1	—	—			
—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	4	11	5	5	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	17	—	7	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	8	23	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	40	27	11	9	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	231			
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	1	35	45	34	13	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	32	5	11	1	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	1	28	6	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	49	14	7	3	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	17	9	7	24	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	337			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2566			

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-РЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА ТАКА		ПРЕД. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
ПОДУНАВСКИ ОКРУГ												
Смедерево	—	144	128	104	90	—	—	466	—	—	—	—
<i>срез врачарски :</i>												
Бели Поток	—	21	7	6	4	—	—	38	—	—	—	—
Велико Село (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Винча	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Вишњица (затвор. школа) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Жарково	—	26	18	18	16	—	—	78	—	—	—	—
Железник (затвор. школа) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кнежевац	—	5	8	6	2	—	—	21	—	—	—	—
Кумодраж	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Миријево (затвор. школа) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
М. Мокри Луг	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ресник	—	5	10	22	2	—	—	39	—	—	—	—
Рипањ	—	27	30	18	24	—	—	99	—	—	—	—
Рушањ	—	9	14	7	10	—	—	40	—	—	—	—
<i>срез грожански :</i>												
Бегалица (затвор. школа) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Врчи (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Гроцка	—	70	46	41	38	—	—	195	—	—	—	—
Дражањ	—	14	29	—	—	—	—	43	—	—	—	—
Камендол	—	12	16	18	5	—	—	51	—	—	—	—
М. Пожаревац	—	20	20	17	14	—	—	71	—	—	—	—
Њударци	—	6	21	15	3	—	—	45	—	—	—	—
Ритопек (затвор. школа) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Умчари	—	37	15	42	9	—	—	103	—	—	—	—
Шешини	—	23	7	11	8	—	—	49	—	—	—	—
<i>срез јасенички :</i>												
Азања	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Баничина	—	28	23	21	19	—	—	91	—	—	—	—
Башин	—	14	8	10	10	—	—	42	—	—	—	—
Вел. Крпа	—	48	43	23	23	—	—	137	—	—	—	—
Вел. Плана	—	59	29	24	35	—	—	147	—	—	—	—
Вел. Орашје	—	35	29	29	18	—	—	111	—	—	—	—
Водице	—	11	10	24	13	—	—	47	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАГА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА	
													31 дан
Глибовач	—	43	5	22	14	—	—	84	—	—	—	—	
Голобок	—	54	32	27	15	—	—	128	—	—	—	—	
Ковачевац	—	70	18	41	30	—	—	159	—	—	—	—	
Брњево	—	—	—	—	—	—	—	—	31 дан	—	—	—	
Кусадак	—	55	51	41	55	—	—	185	—	—	—	—	
М. Плана	—	—	—	—	—	—	—	—	31 дан	—	—	—	
Марковац	—	37	28	23	18	—	—	106	—	1	—	—	
Мраморац	—	18	26	15	1	—	—	60	—	—	—	—	
Нови Ацбеговац	—	22	16	6	4	—	—	48	—	—	—	—	
Паланка	—	47	78	46	36	—	—	207	—	—	—	—	
Придворица	—	46	23	14	2	—	—	85	—	—	—	—	
Рабровац	—	10	14	24	6	—	—	54	—	—	—	—	
Ракинац	—	67	11	15	8	—	—	101	—	—	—	—	
Ратари	—	56	48	35	20	—	—	159	—	—	—	—	
Сельвац	—	68	59	46	42	—	—	215	—	—	—	—	
Стари Ацбеговац	—	24	30	16	18	—	—	78	—	—	—	—	
Трновча	—	19	22	20	12	—	—	73	—	—	—	—	
Церовац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
<i>срез колубарски :</i>													
Барошевац	—	23	23	17	11	—	—	74	—	—	—	—	
Венчани	—	33	18	20	18	—	—	89	—	—	—	—	
Вреоци	—	18	15	17	16	—	—	66	—	—	1	—	
Даросава (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Дудовица	—	32	17	17	9	—	—	75	—	—	—	—	
Јунговац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Лазаревац	—	10	12	7	6	—	—	35	—	—	—	—	
Луковица	—	15	11	18	—	—	—	44	—	—	—	—	
Петка	—	27	17	26	15	—	—	85	—	—	—	—	
Рудовац	—	11	11	7	5	—	—	34	—	—	—	—	
Смрдљиковац	—	10	9	7	9	—	—	35	—	—	—	—	
Трбушвица	—	25	13	7	12	—	—	57	—	1	—	—	
Шопић	—	28	13	20	12	—	—	73	—	—	—	—	
<i>срез космајски :</i>													
Амерић	—	10	12	12	11	—	—	45	—	—	—	—	
Бељен	—	45	53	23	19	—	—	140	—	—	—	—	

ОДЛУКЕ ШКОЛ. ОДБ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОВА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТЛАЂЕНА НА					НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КЊИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕГА ТАКА У	
	СА ОДВРЕЂЕМ					СВЕГА ДАНА	МЕЂУ СОБОМ СА ДРУГИМ ЛИЦМА	КЊИГ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I		II	III	IV	V	VI	СВЕГА ТАКА У		
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРАВИТЕЉА	БЕЗ ОДВРЕЂА	СРЕЗУ														ОКРУГУ		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	43	2	7	2	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	54	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	1	—	3	—	—	1	1	1	1	1	42	10	18	24	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	55	38	37	55	—	—	—		
—	1	—	—	—	15	—	—	1	1	1	1	1	37	28	20	14	—	—	—		
—	—	1	—	—	7	—	—	1	1	1	—	1	18	26	15	1	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	46	20	9	4	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	10	4	2	2	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	48	29	5	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	24	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	19	22	14	4	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1092		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	3	3	3	9	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	11	8	3	4	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	22	17	13	2	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3	1	1	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	15	—	10	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	11	5	3	4	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	28	13	9	7	—	—	154		
—	—	1	—	—	3	—	—	1	1	1	1	1	9	6	4	4	—	—	—		
—	—	1	—	—	13	—	—	1	1	1	1	1	—	10	—	—	—	—	—		

ШКОЛА	ЦИФРЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕНТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДИШТЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА ТАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ АКУТИХ УЗРОКА
Вел. Иванча	—	30	16	20	6	—	—	72	—	—	—	—
Влашка	—	25	28	27	23	—	—	103	—	—	—	—
Губеревац	—	38	10	14	13	—	—	75	—	—	—	—
Драуна	—	12	8	9	7	—	—	36	—	—	—	—
Кораћница	—	46	38	48	40	—	—	172	—	—	—	—
Лисовић	—	15	17	7	13	—	—	52	—	—	—	—
Међулазје	—	4	11	15	15	—	—	45	—	—	—	—
Младеновац (село)	—	52	14	6	7	—	—	79	3 дана	—	—	—
Младеновац	—	16	26	4	9	—	—	55	—	—	—	—
Неменикуће	—	20	24	12	16	—	—	72	—	—	—	—
Парцани	—	15	14	12	7	—	—	48	—	—	—	—
Поповић	—	13	11	12	9	—	—	45	—	—	—	—
Пружатовац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Рогача	—	29	22	17	18	—	—	76	—	—	—	—
Ропчево	—	29	43	25	16	—	—	113	—	—	—	—
Сибница	—	17	21	8	11	—	—	57	—	—	—	—
Стојник	—	37	37	20	9	—	—	103	—	—	—	—
<i>срез посахски:</i>												
Барајево	—	10	12	9	9	—	—	40	—	—	—	—
Варич	—	27	18	23	16	—	—	84	—	—	—	—
Баћевац	—	18	26	14	24	—	—	72	—	—	—	—
Божидаревац	—	16	12	13	7	—	—	48	—	—	—	—
Борак	—	14	12	13	10	—	—	49	—	—	—	—
Вел. Момтаница	—	28	17	10	16	—	—	71	—	—	—	—
Вранић	—	21	59	3	1	—	—	84	—	—	—	—
Дражевац	—	15	9	21	11	—	—	56	—	—	—	—
Конанице	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лесковац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Остружница	—	15	17	18	5	—	—	55	—	—	—	—
Сремчица	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Степојевац	—	24	18	20	13	—	—	75	—	—	—	—
Умка	—	41	14	7	5	—	—	67	—	—	—	—
<i>срез смедеревски:</i>												
Водањ	—	40	19	9	10	—	—	78	—	—	—	—
Враново	—	21	16	9	5	—	—	51	—	—	—	—
Врбовац	—	11	6	8	8	—	—	33	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДЛУКЕ ШКОЛ. ОДБ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОБА НАСТАВНИКА			ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КЊИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕТА ТАРА У	
	СА ОДОБРЕЊЕМ					МЕЂУ СОБОМ	СА ДРУГИМ ЛИЦМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОФ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СВЕТА ТАРА У			
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРАВИТЕЉА	БЕЗ ОДОБРЕЊА	СВЕГА ДАНА														ОКРУГУ	ОКРУГУ		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	14	12	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	38	10	14	13	—	—	—			
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	12	8	9	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	39	2	5	11	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	13	14	6	9	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	4	—	—	15	—	—	—			
—	1	—	—	—	15	—	—	1	1	1	1	1	52	13	6	2	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	20	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	15	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	14	3	4	9	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	14	3	4	3	—	—	—			
—	1	—	—	—	22	—	—	1	1	1	1	1	—	37	20	—	—	—	451			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	10	12	9	9	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	13	5	5	10	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	—	3	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	16	12	13	7	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	15	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	12	9	15	1	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	18	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	41	10	7	5	—	—	240			
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	37	—	—	—	—	—	—			
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	4	7	1	1	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	3	—	—	—			

ШКОЛА	НИЖЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЖЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА ЂАКА		ПРЕДС. ШК. ОДВ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДВ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
Добри До	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Друговац	—	29	35	25	16	—	—	105	—	—	—	—
Дубоца	—	10	16	13	5	—	—	44	—	—	—	—
Колари	—	41	28	19	8	—	—	96	—	—	—	—
Ландол	—	13	13	11	10	—	—	47	—	—	—	—
Липе	—	36	18	12	12	—	—	78	—	—	—	—
Лозовик	—	98	89	50	35	—	—	272	—	—	—	—
Лугавчина	—	37	41	19	15	—	—	112	—	—	—	—
Мала Крсна	—	12	11	10	6	—	—	39	—	—	—	—
Мало Орашје	—	15	9	9	16	—	—	49	—	—	—	—
Милошевац	—	63	73	22	30	—	—	188	—	—	—	—
Михиловац	—	35	29	23	19	—	—	106	—	—	—	—
Осицаоница	—	40	38	20	18	—	—	116	—	—	—	—
Радицац	—	11	10	4	10	—	—	35	—	—	—	—
Сараорци	—	63	28	31	15	—	—	137	—	—	—	—
Скобаљ	—	16	21	14	7	—	—	58	—	—	—	—
Удовнице	—	43	2	1	4	—	—	50	—	—	—	—
ПОЖАРЕВАЧКИ ОКРУГ												
Пожаревац	—	151	156	171	133	—	—	611	—	—	—	—
<i>срез голубачки:</i>												
Барич	—	21	7	7	7	—	—	42	—	—	—	—
Браничево	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Винци	—	17	12	19	2	—	—	50	—	—	—	—
Војилово	—	11	10	9	6	—	—	36	—	—	—	—
Голубац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Добра	—	11	11	4	8	—	—	34	—	—	—	—
Доња Крушевица	—	11	22	11	7	—	—	51	—	—	—	—
Зеленик	—	21	10	15	8	—	—	54	—	—	—	—
Клење	—	13	14	17	16	—	—	60	—	—	—	—
Миљевић	—	7	8	17	11	—	—	43	—	—	—	—
<i>срез звишки:</i>												
Волуја	—	10	9	5	3	—	—	27	—	—	—	—
Дубока	—	29	20	17	8	—	—	74	—	—	—	—
Кучајна	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кучево	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Миљеновац	—	21	16	14	7	—	—	58	—	—	—	—

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕНТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДИНЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
Нересница	—	17	8	21	5	—	—	51	—	—	—	—
Ракова Бара	—	21	5	8	4	—	—	38	—	—	—	—
Турија	—	35	4	4	6	—	—	49	—	—	—	—
<i>срез млавски:</i>												
Арнау-Поповац	—	36	37	35	16	—	—	124	—	—	—	—
Бистрица	—	14	10	9	7	—	—	40	—	—	—	—
Буровац	—	10	20	—	8	—	—	38	—	—	—	—
Бусур	—	22	3	3	5	—	—	33	—	—	—	—
Вел. Лаоле	—	21	26	17	11	—	—	75	—	—	—	—
Витовница (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Вошановац	—	11	11	10	5	—	—	37	—	—	—	—
Дубока	—	13	8	10	10	—	—	41	—	—	—	—
Добрње	—	15	15	12	7	—	—	49	—	—	—	—
Забрђе	—	15	15	9	9	—	—	48	—	—	—	—
Златово	—	21	12	9	3	—	—	45	—	—	—	—
Каменово	—	20	13	10	10	—	—	53	—	—	—	—
Кладурово	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кнежица	—	17	9	18	16	—	—	60	—	—	—	—
Кобиље	—	5	16	10	6	—	—	37	—	—	—	—
Кула	—	17	22	13	21	—	—	73	—	—	—	—
Манастирица	—	17	12	23	12	—	—	64	—	—	—	—
Мелница	—	24	22	15	12	—	—	73	—	—	—	1
Орешковица	—	11	16	15	3	—	—	45	—	—	—	—
Петровац	—	57	62	46	39	—	—	204	—	—	—	—
Рановац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Рашанац	—	53	11	8	3	—	—	75	—	—	—	—
Стамница	—	20	9	23	8	—	—	60	—	—	—	—
Табановац	—	15	4	22	2	—	—	43	—	—	—	—
Трновча	—	18	16	6	8	—	—	48	—	—	—	—
Товдин	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Црљенац	—	15	6	8	14	—	—	43	—	—	—	—
Шетоње	—	42	28	11	6	—	—	87	—	—	—	—
<i>срез моравски:</i>												
Александровац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Брзоход	—	24	23	26	8	—	—	81	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RG

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДЛУКЕ ШКОЛ. ОДБ. ВИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУГЛОБА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КНИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕТА БАКА У	
	СА ОДОВРЕЊЕМ					МЕЂУ СОБОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИЖ. ЗАДРТУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕШНЕ	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СВЕТА БАКА У			
	МИНИ-СТРО-ВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДБ.	УПРА-ВИ-ТЕЉА	БЕЗ ОДОВРЕЊА	СВЕГА ДАНА													СРЕЗУ		ОКРУГУ	
																		СРЕЗУ	ОКРУГУ		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	17	8	20	5	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	9	5	7	3	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	20	4	4	6	-	-	244	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36	37	35	16	-	-	-	-		
-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	1	14	3	6	7	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	5	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	21	26	17	11	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	9	4	2	1	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	8	6	2	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	19	-	1	1	-	-	-	-		
1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	13	13	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	1	16	10	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	6	9	5	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	22	15	12	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	7	3	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	11	-	-	2	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	4	8	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	4	2	3	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	600	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	24	23	26	8	-	-	-	-		

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
Влашки До	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Жабари	—	69	43	27	25	—	—	164	—	—	—	—
Кушиљево	—	51	52	30	30	—	—	163	—	—	—	—
Ливадица	—	22	18	23	18	—	—	81	—	—	—	—
Ореовица	—	24	24	20	20	—	—	88	—	—	—	—
Породици	—	133	13	20	24	—	—	190	—	—	—	—
Ракинац	—	70	50	60	69	—	—	253	—	—	—	—
Сибница	—	14	12	6	13	—	—	45	—	—	—	—
Четереш	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>срез пожаревачки:</i>												
Баре	—	24	19	13	8	—	—	64	—	—	—	—
Батовац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Батуша	—	23	28	7	10	—	—	68	—	—	—	—
Берање	—	12	6	9	10	—	—	37	—	—	—	—
Божевац	—	12	12	8	9	—	—	41	—	—	—	—
Брадарци	—	46	20	28	2	—	—	96	—	—	—	—
Брежани	—	19	19	38	5	—	—	81	—	—	—	—
Бубушинац	—	32	11	10	4	—	—	57	—	—	—	—
Велико Село	—	16	17	7	10	—	—	50	—	—	—	—
Драговац	—	12	14	8	7	—	—	41	—	—	—	—
Дрмно	—	9	13	10	15	—	—	47	—	—	—	—
Дубравица	—	18	21	21	23	—	—	83	—	—	—	—
Живница	—	21	9	7	9	—	—	46	—	—	—	—
Касидол	—	20	11	12	24	—	—	67	—	—	—	—
Кленовник	—	15	8	16	3	—	—	42	—	—	—	—
Костолац	—	22	52	4	3	—	—	81	—	—	—	—
Лучица	—	24	25	20	23	—	—	92	—	—	—	—
Мало Црниће	—	15	16	14	14	—	—	59	—	—	—	—
Петка	—	12	13	7	9	—	—	41	—	—	—	—
Пољана	—	23	25	21	18	—	—	87	—	—	—	—
Садаковац	—	27	22	14	10	—	—	73	—	—	—	—
Смољинац	—	43	47	27	29	—	—	146	—	—	—	—
Топоница	—	21	20	17	12	—	—	70	2 дана	—	—	—
Трњани	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДУКЕ ШКОЛ. ОДВ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУРОВА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТЈАЋЕНА НА					НИЈЕ НАБАВЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КНИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕГА БАКА У	
	СА ОДОВРЕЊЕМ					МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КНИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА У			
	МИНИ-СТРО-ВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДВ.	УПРА-ВИ-ТЕЉА	БЕЗ ОДОВРЕЊА	СВЕГА ДАНА													СРЕЗУ	ОКРУГУ		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
-	1	-	-	-	31	-	-	1	1	1	1	69	-	27	25	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	32	35	10	30	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	21	13	14	1	-	-	-			
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	20	24	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	74	50	60	69	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	655			
-	1	-	-	-	16	-	-	1	1	1	1	24	16	10	4	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	23	28	7	10	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	10	6	8	8	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	12	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	19	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	18	3	4	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	3	3	7	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	9	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	7	4	19	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	24	25	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	7	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	21	14	5	2	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	17	14	-	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	43	47	27	27	-	-	-			
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	21	10	-	-	-	-	-			

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕНТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШЕ. ОДВ.	ЧЛАНОВА ШЕ. ОДВ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА	
Ђириковац	—	9	9	7	2	—	—	27	—	—	—	—	
Шапина	—	29	36	43	28	—	—	136	—	—	—	—	
<i>срез рамски:</i>													
Бел. Градиште	—	62	69	51	52	—	—	234	—	—	—	—	
Десина (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Затоње	—	14	12	11	13	—	—	50	—	—	—	—	
Кисилево	—	22	24	13	15	—	—	74	—	—	—	—	
Кличевац	—	34	32	23	21	—	—	110	—	—	—	—	
Курјача	—	13	13	14	8	—	—	48	—	—	—	—	
Макци	—	32	30	13	26	—	—	101	—	—	—	—	
Мало Градиште	—	10	11	7	11	—	—	39	—	—	—	—	
Печаница	—	31	7	3	1	—	—	42	—	—	—	—	
Пожежена	—	12	13	14	8	—	—	47	—	—	—	—	
Раброво	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Рам (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Сраково	—	9	25	3	2	—	—	39	—	—	—	—	
Средњево	—	27	18	18	16	—	—	79	—	—	—	—	
Топодовник	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Царевац	—	15	10	12	9	—	—	46	—	—	—	—	
<i>срез хомољски:</i>													
Близнак	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Жагубица	—	32	33	32	35	—	—	132	—	—	—	—	
Изварица	—	19	14	7	5	—	—	45	—	—	—	—	
Јасиково	—	9	13	8	7	—	—	37	—	—	—	—	
Јошаница (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Крепољин	—	24	10	7	8	—	—	49	—	—	—	—	
Лазница	—	80	11	12	5	—	—	108	—	—	—	—	
Осаница	—	20	9	9	12	—	—	50	—	—	—	—	
Сиге	—	8	9	7	6	—	—	30	—	—	—	—	
Суводол	—	21	14	15	8	—	—	58	31	—	—	—	
РУДНИЧКИ ОКРУГ													
Чачак	—	103	80	68	64	—	—	315	—	—	—	—	
<i>срез драгачевски:</i>													
Вича	—	15	6	6	13	—	—	40	—	—	—	—	
Горачић	—	24	41	52	3	—	—	120	—	—	—	—	

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА ТАКА		ПРЕДС. ШК. ОДВ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДВ.	ИЗАРУЖИХ УЗБОРА
Гуча	—	32	20	11	29	—	—	92	—	—	—	—
Доња Краварица	—	20	21	14	23	—	—	78	—	—	—	—
Каона	—	23	17	10	11	—	—	61	—	—	—	—
Котража	—	12	21	20	15	—	—	68	—	—	—	—
Лиса	—	13	10	11	12	—	—	46	—	—	—	—
Луке	—	9	13	11	11	—	—	44	—	—	—	—
Марковица	—	44	46	15	13	—	—	118	—	—	—	—
Миросаљци	—	35	51	15	8	—	—	109	—	—	—	—
Прилипац	—	32	15	2	2	—	—	51	—	—	—	—
Тијање	—	23	20	30	11	—	—	84	—	—	—	—
<i>срез жички:</i>												
Адрапи	—	13	25	1	—	—	—	39	—	—	—	—
Врба	—	17	27	20	14	—	—	78	—	—	—	—
Врдиле	—	19	20	17	26	—	—	82	—	—	—	—
Грачац	—	16	28	10	7	—	—	61	—	—	—	—
Жича	—	26	22	19	13	—	—	80	—	—	—	—
Каменица	—	17	20	4	1	—	—	42	—	—	—	—
Крајево	—	90	76	61	64	29	12	332	—	—	—	—
Међуречје	—	16	14	8	4	—	—	42	—	—	—	—
Мрсаћ	—	13	7	7	14	—	—	41	—	—	—	—
Саманле	—	15	28	22	20	—	—	85	—	—	—	—
Сирча	—	5	22	21	2	—	—	50	—	—	—	—
<i>срез качерски:</i>												
Вољковци	—	13	10	13	10	—	—	46	—	—	—	—
Драгољ	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Заграђе	—	15	9	15	6	—	—	45	—	—	—	—
Јарменовци	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Калањевци	—	23	22	16	14	—	—	75	—	—	—	—
Моравци	—	46	33	21	19	—	—	119	—	—	—	—
Рудник	—	15	11	8	8	—	—	42	—	—	—	—
<i>срез лубињски:</i>												
Брђани	—	38	26	21	19	—	—	104	—	—	—	—
Бресница	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лађевици	—	22	28	6	3	—	—	59	—	—	—	—
Миоковци	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ОДАКЛЕ ШКОЛ. ОДВ. ПИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОБА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ НАБАВИЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КНИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏБЕНИКА У						СВЕТА БАКА У	
	СА ОДОВРЕЊЕМ			БЕЗ ОДОВРЕЊА	СВЕТА ДАНА	МЕЂУ СОБОМ	СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИЖ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I		II	III	IV	V	VI	СВЕТА БАКА У		
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДВ.	УПРАВИТЕЉА																СРЕЗУ	ОКРУГУ	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	15	12	5	24	—	—	—	—	
—	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	16	8	7	20	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	13	12	8	8	—	—	—	—	
—	—	1	—	—	4	—	—	1	1	1	1	1	12	—	5	4	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	44	32	—	7	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	35	51	12	8	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	15	2	2	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	23	20	30	11	—	—	535	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	13	7	6	7	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	12	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	14	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	59	1722	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	26	6	9	10	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	3	3	1	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	12	17	16	14	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	46	33	21	19	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	14	8	4	25	—	—	263	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	10	10	9	9	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕНТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У						СВЕГА БАКА	НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАЛИ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI			ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
Мојсиње	—	22	3	4	3	—	—	32	—	—	—	—
Мрчајевци	—	52	30	33	24	—	—	139	—	—	—	—
Остра	—	16	46	1	3	—	—	66	—	—	—	—
Пријељина	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Цветке	—	14	14	8	4	—	—	40	—	—	—	—
<i>срез студенички:</i>												
Бања (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Павлица	—	12	12	20	2	—	—	46	—	—	—	—
Рашка	—	36	29	26	22	—	—	113	—	—	—	—
Рудница	—	42	—	1	—	—	—	43	—	—	—	—
Студеница	—	60	12	14	13	—	—	99	—	—	—	—
<i>срез таковски:</i>												
Бањани	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Брезна	—	29	22	24	16	—	—	91	—	—	—	—
Брусница	—	44	31	26	18	—	—	119	—	—	—	—
Враћевшница	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Горњи Милановац	—	35	35	43	23	—	—	136	—	—	—	—
Љутовница	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мајдан	—	29	42	19	15	—	—	105	—	—	—	—
Прањани	—	26	11	8	11	—	—	56	—	—	—	—
Савинац	—	19	17	7	14	—	—	57	—	—	—	—
Таково	—	45	40	26	35	—	—	146	—	—	—	—
<i>срез трнавски:</i>												
Атеница	—	56	17	17	4	—	—	94	—	—	—	—
Бељина	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Заблаћ	—	18	11	12	11	—	—	52	—	—	—	—
Јежевица	—	21	22	16	18	—	—	77	—	—	—	—
Лазак	—	39	9	12	4	—	—	64	—	—	—	—
Слатина	—	23	13	18	10	—	—	64	—	—	—	—
Трнава	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ТИМОЧКИ ОБРУГ												
Љњазјевац	—	112	98	108	101	—	—	419	—	—	—	—
<i>срез бањски:</i>												
Соко Бања	—	60	54	52	43	—	—	209	—	—	—	—
Блендија	—	15	10	15	15	—	—	55	—	—	—	—

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДЕЛА ИЗ-РЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У						НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАЛИ ОДВ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ			
		I	II	III	IV	V	VI		СВЕГА БАКА	ПРЕДС. ШК. ОДВ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДВ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
Врмца	—	30	10	27	18	—	—	85	—	—	—	—
Језеро	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јошаница	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Читаук	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>срез заглавски :</i>												
Бели Поток	—	17	11	3	4	—	—	35	—	—	—	—
Балинац	—	15	13	16	14	—	—	58	—	—	—	—
Бучје	—	23	34	21	25	—	—	103	—	—	—	—
Валевац	—	30	34	39	9	—	—	112	—	—	—	—
Васиљ	—	33	30	20	35	—	—	118	—	—	—	—
Врбица	—	30	20	26	16	—	—	92	31	—	—	—
Жуне	—	24	26	20	17	—	—	87	—	—	—	—
Доња Каменица	—	28	25	20	19	—	—	92	—	—	—	—
Кожељ	—	14	14	9	13	—	—	50	—	—	—	—
Краљево Село	—	51	61	50	31	—	—	193	—	—	—	—
Мариновац	—	17	19	12	12	—	—	60	31	—	—	—
Ново Корито	—	11	7	9	15	—	—	42	—	—	—	—
<i>срез сарлишки :</i>												
Дервен	—	27	7	4	5	—	—	43	—	—	—	—
Далинци	—	33	23	7	8	—	—	71	—	—	—	—
Манојлица	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Нишевци	—	33	14	11	13	—	—	71	—	—	—	—
Св. Аранђел	—	27	33	8	5	—	—	73	—	—	—	—
Црнолевица	—	10	9	10	16	—	—	45	—	—	—	—
ТОПЛИЧКИ ОБРУГ												
Прокупље	—	147	110	86	69	49	20	481	—	—	—	—
<i>срез добрички :</i>												
Александровац	—	10	27	5	5	—	—	47	—	—	—	—
Базајинац	—	24	9	9	4	—	—	46	—	—	—	—
Блаце	—	13	23	12	12	—	—	60	—	—	—	—
Велика Плана	—	11	12	11	15	—	—	49	—	—	—	—
Губетини	—	25	9	—	—	—	—	34	—	—	—	—
Доња Речица	—	14	17	28	—	—	—	59	—	—	—	—
Драгуша	—	10	11	18	15	—	—	54	—	—	—	—
Дубово	—	2	10	29	—	—	—	41	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛА	НЕЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДБ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ АРУГИХ УЗРОКА
Бакус	—	33	12	6	8	—	—	59	—	—	—	—
Житни Поток	—	18	22	16	42	—	—	98	—	—	—	—
Житорађа	—	18	9	9	10	—	—	46	—	—	—	—
Концељ	—	2	14	18	25	—	—	59	—	—	—	—
Кочани	—	18	7	8	10	—	—	43	—	—	—	—
Мекиш	—	38	19	19	—	—	—	76	—	—	—	—
Облачина	—	9	8	21	12	—	—	50	—	—	—	—
Статовац (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>срез косанички:</i> ✓												
Блажево	—	33	36	—	—	—	—	69	—	—	—	—
Куршумлија	—	52	31	25	44	28	—	180	—	—	—	—
Мерћез (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>срез нишки:</i>												
Вел. Вртоп	—	6	12	29	—	—	—	47	—	—	—	—
Вел. Крчимир	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Гор. Душник	—	15	12	9	13	—	—	49	—	—	—	—
Габровац	—	18	10	21	—	—	—	49	—	—	—	—
Гор. Матејевац	—	24	24	18	37	16	—	119	—	—	—	—
Гркиња	—	15	12	13	11	—	—	51	—	—	—	—
Доњи Матејевац	—	14	15	1	14	—	—	44	—	—	—	—
Јагличје	—	33	1	—	—	—	—	34	—	—	—	—
Јелашница	—	17	26	14	18	16	9	100	—	—	—	—
Каменица	—	48	38	7	—	—	—	93	—	—	—	—
Кнез Село	—	11	12	13	13	—	—	49	—	—	—	—
Личје	—	8	17	34	—	—	—	59	—	—	—	—
Малониште (затв. шк.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Малча	—	25	25	25	21	—	—	96	—	—	—	—
Миљковац	—	1	26	28	—	—	—	55	—	—	—	—
Островица	—	20	21	29	28	—	—	98	—	—	—	—
Прва Кутина	—	14	28	1	1	—	—	44	—	—	—	—
Сићево	—	11	15	15	9	—	—	50	—	—	—	—
Студена	—	16	23	9	7	—	—	55	—	—	—	—
Хум	—	25	27	5	1	—	—	58	—	—	—	—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДЕ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕД. ШК. ОДЕ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДЕ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
УЖИЧКИ ОБРУГ												
Ужице	—	144	123	119	127	—	—	513	—	—	—	—
<i>срез златиборски:</i>												
Бела Река	—	13	17	11	13	—	—	54	—	—	—	—
Доброселица	—	18	7	5	8	—	—	38	—	—	—	—
Кремна	—	—	11	22	14	—	—	47	—	—	—	—
Мокра Гора	—	20	10	8	11	—	—	49	—	—	—	—
Чајетина	—	28	29	17	26	—	—	100	—	—	—	—
<i>срез моравички:</i>												
Брезова	—	36	18	32	23	—	—	109	—	—	—	—
Ивањица	—	83	52	50	36	—	—	221	—	—	—	—
Ковиљ	—	30	7	9	4	—	—	50	—	—	—	—
Косовица	—	18	11	5	6	—	—	40	—	—	1	—
Миланца	—	26	19	31	12	—	—	88	—	—	—	—
Мочиоци	—	17	12	6	3	—	—	38	—	—	1	—
Придворица	—	11	21	15	6	—	—	53	—	—	—	—
Прилике	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>срез пожешки:</i>												
Ариље	—	36	35	19	11	—	—	101	—	—	—	—
Глумач	—	20	18	16	8	—	—	62	—	—	—	—
Годовик (затвор. школа)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Гор. Добриња	—	48	53	38	13	—	—	152	—	—	1	—
Каленићи	—	15	14	37	5	—	—	71	—	—	—	—
Каменица	—	14	9	14	12	—	—	49	—	1	—	—
Пожега	—	92	81	42	27	—	—	242	—	—	—	—
<i>срез рачански:</i>												
Бајина Башта	—	60	45	32	27	—	—	164	—	—	—	—
Бачевци	—	8	21	13	3	—	—	45	—	—	—	—
Дуб	—	15	13	—	6	—	—	34	—	—	—	—
Заовине	—	12	10	14	6	—	—	42	—	—	—	—
Костојевић	—	10	10	16	7	—	—	43	—	—	—	—
Рогачица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
<i>срез ужички:</i>												
Бноска	—	20	15	13	8	—	—	56	—	—	—	—
Каран	—	42	29	28	36	—	—	135	30 даца	—	—	1

ОДАЈКЕ ШКОЛ. ОДВ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУКОВА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ ПАРАВИЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КЊИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЧЕНИКА У						СВЕГА ТАКА У	
	СА ОДОБРЕЊЕМ					МЕЂУ СОБОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИГ. ЗАДРУГУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СРЕЗУ		ОКРУГУ	
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДВ.	УПРАВ. ВИТЕЉА	БЕЗ ОДОБРЕЊА	СВЕГА ДАНА													СРЕЗУ	ОКРУГУ		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	144	8	4	3	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	13	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	18	7	5	8	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	11	22	14	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	22	16	6	11	—	—	153		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	36	17	27	13	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	83	32	28	21	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	30	6	9	2	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	18	11	1	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	26	16	22	11	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	10	19	15	4	—	—	458		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	36	35	19	11	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	14	7	10	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	48	53	29	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	15	4	12	2	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	6	2	4	2	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	73	81	25	20	—	—	518		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	20	—	16	3	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	8	8	6	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	4	6	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	71		
1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	20	1	2	4	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	26	16	7	14	—	—	—		

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДВ. СЕДИНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА		ПРЕДС. ШК. ОДВ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДВ.	ИЗ АРТИХ УЗРОКА
Мачкат	—	18	30	34	20	—	—	102	—	—	—	—
Севојна	—	39	31	15	29	—	—	114	—	—	—	—
Стапари	—	16	15	31	16	—	—	78	—	—	—	—
<i>срез црногорски:</i>												
Косјерић	—	9	11	26	13	—	—	59	—	—	—	—
Сјеча Ријека	—	9	15	18	14	—	—	56	—	—	—	—
Скавацци	—	9	15	6	7	—	—	37	—	—	—	—
Субјел	—	33	23	14	11	—	—	81	—	—	—	—
ЦРНОРЕЧКИ ОКРУГ												
Зајечар	—	138	138	114	94	—	—	484	—	—	—	—
<i>срез бољевачки:</i>												
Бачевица	—	22	24	3	2	—	—	51	—	—	—	—
Боговина	—	19	46	13	—	—	—	78	—	—	—	—
Бољевац	—	67	35	28	24	—	—	154	—	—	—	—
Вазакоњ	—	39	40	19	11	—	—	109	—	—	—	—
Врбовач	—	31	30	44	8	—	—	113	—	—	—	—
Злот	—	52	26	30	28	—	—	136	—	—	—	—
Јабланица	—	21	11	7	6	—	—	45	—	—	—	—
Криви Вир	—	58	28	31	7	—	—	124	—	—	—	—
Ласово	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Луково	—	22	29	18	5	—	—	74	—	—	—	—
Мали Извор	—	17	28	8	8	—	—	61	—	—	—	—
Оснић	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Плавница	—	54	50	10	13	—	—	127	—	—	—	—
Подгорац	—	50	51	20	10	—	—	131	—	—	—	—
Сумраковац	—	24	15	32	—	—	—	71	—	—	—	—
Шарбановац	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>срез зајечарски:</i>												
Бор	—	41	11	7	—	—	—	59	—	—	—	—
Брестовац	—	56	21	28	18	—	—	123	—	—	—	—
Бучје	—	30	2	5	9	—	—	46	—	—	—	—
Вел. Извор	—	69	59	39	26	—	—	193	—	—	—	—
Вражогрицац	—	45	21	32	31	—	—	129	—	—	—	—
Вратарница	—	40	53	31	14	—	—	138	—	—	—	—
Гамзиград	—	34	—	—	—	—	—	34	—	—	—	—

ШКОЛА	НИЈЕ ПОДНЕЛА ИЗ-ВЕШТАЈ	БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА У							НИЈЕ РАДИЛА ЗБОГ ЗАРАЗЕ	НИСУ УРЕДНО ДРЖАНЕ ОДЕ. СЕДНИЦЕ ЗБОГ НЕУРЕДНОСТИ		
		I	II	III	IV	V	VI	СВЕГА БАРА		ПРЕДС. ШК. ОДБ.	ЧЛАНОВА ШК. ОДБ.	ИЗ ДРУГИХ УЗРОКА
Гор. Бела Река	—	28	20	11	11	—	—	70	—	—	—	—
Градиште	—	56	28	39	40	—	—	163	—	—	—	—
Грљан	—	56	34	24	16	—	—	130	—	—	—	—
Доња Бела Река	—	47	22	5	6	—	—	80	—	—	—	—
Заграђе	—	49	26	19	9	—	—	103	—	—	—	—
Звездан	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кривељ	—	14	15	14	6	—	—	49	—	—	—	—
Леновац	—	55	33	37	18	—	—	143	—	—	—	—
Лубница	—	28	47	23	19	—	—	117	—	—	—	—
Метовница	—	46	18	9	7	—	—	80	—	—	—	—
Николичево	—	46	18	4	8	—	—	76	—	—	—	—
Оштрељ	—	48	6	3	5	—	—	62	—	—	—	—
Прлита	—	14	12	9	—	—	—	35	—	—	—	—
Рготина	—	40	33	39	34	—	—	146	—	—	—	—
Слатина	—	69	28	21	11	—	—	129	—	—	—	—
Трнавац	—	25	17	15	8	—	—	65	—	—	—	—

НАУКА И

О ПОСТАНКУ МИНЕРАЛА У ПРИРОДИ

и
ЊИХОВОЈ ВЕШТАЧКОЈ РЕПРОДУКЦИЈИ*)

НАПИСАО
Ник. М. Ракић
ПРОФЕСОР

Још данас читамо: „...опажања наша било на земљи или у васиони, називамо природни појав. Изучавање ових природних појава додаток је тако званих природних наука. Природне науке деле се на два главна одељка: на природну историју, где се само описују појединачна тела што су у природи или васиони (геологија, минералогичка...)“ — Хемија с гледишта модерне теорије. Део I. Неорг. Хем. стр. 1. Сим. Лозанић. — Такво место Минералогичке у кругу природних наука одредио је и сам наш неумрли природњак Ј. Панчић. — Јестаственица. Део други. Ботаника. стр. 1.

Али имајући на уму правило: *када је једна наука кадра да, посматрањима и индукцијом, објасни*

*) Темат за проф. испит.

*постанак предмета, којима се она бави, а закључке, изведене тим путем, експериментално потврди, она је права наука — екзактна наука, онда оваквој дефиницији природних наука имало је разлога само до друге половине XVIII века. До тада физичке науке — Физика и Хемија, разликоваху се знатно од природно-описних — Минералогичке, Ботанике и Зоологичке. Узрок овоме лежи у томе, што Физика и Хемија још у свом почетку могаху да протумаче постанак појава, о којима су се бавиле, па затим их и експериментално потврдити. Данас нема ниједне појаве, чији се узрок—постанак— не може доказати, а и ако има таквих, оне су основане на хипотезама, које имају свој *raison d'être*.*

Другојачије стоји ствар с природно-описним наукама. Нарочито Минералогичкој је требало да проухуји читав низ векова, да дође на ступањ екзактне науке. Минералогичкој су тада недостајала посматрања. Истина, још и за време прошлих векова, постојали су извесни системи о начину постанка спољних де-

ОДАВЕ ШКОЛ. ОДВ. НИСУ ИЗВРШЕНЕ	НАСТАВНИЦИ ОДСУСТВОВАЛИ ОД ДУЖНОСТИ					БИЛО ЈЕ СУВОБА НАСТАВНИКА		ШКОЛА НИЈЕ ПРЕТПЛАЋЕНА НА					НИЈЕ НАВАЛА ПРЕПОРУЧЕНЕ КЊИГЕ	КОЛИКО УЧЕНИКА НЕМАЈУ СВИХ УЏВЕНИКА У					
	СА ОДОВРЕЊЕМ			БЕЗ ОДОВРЕЊА	СВЕГА ДАНА	МЕЂУ СОВОМ СА ДРУГИМ ЛИЦИМА	КЊИГ. ЗАДРТУ	ПРОСВ. ГЛАСНИК	УЧИТ. ВЕСНИК	УЧИТЕЉ	I	II		III	IV	V	VI	СВЕГА БАКА У	
	МИНИСТРОВИМ	ПРЕДС. ШКОЛ. ОДВ.	УПРАВ. ВИТЕЉА															СРЕЗУ	ОКРУГУ
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	26	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	47	5	7	8	—	—	—	
—	1	—	—	—	12	—	1	—	1	1	1	—	34	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	24	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	3	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	13	—	3	5	—	—	—	
—	—	1	—	—	1	—	1	1	1	1	1	13	12	7	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	40	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	69	28	21	11	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	25	10	6	6	—	—	851 1649	

НАСТАВА

лова земљине коре, па чак и о приликама, које су при том стварању суделовале; ну сви ти системи не имају никаквог научног ослоња, али се помињу једино ради прогреса Минералогije.

Посматрања у Минералогiji, а следствено и Геологији, тако нужна једној науци, почеше тек при крају прошлога столећа. Тек од тада почеше испитивања како маса, које улазе у састав земљине коре, тако и органских остатака, који се у њима налазе. Тако 1777. године Pallas публикује своја посматрања о планинама; 1779. године јавља се рад Saussure-а о Алпима; 1780. год. постају предавања Werner-а на гласу; 1785. године Hulton публикује у Единбургу прво издање свога дела о теорији земље; и т. д.

Ну тек појава и употреба микроскопа при испитивањима природних тела начини читаву револуцију у јестественичним наукама, јер се њиме пронађоше и такве особине, за које се није смело ни сањати, а које су нам највише допринеле у погледу генезе минерала.

У Минералогiji, тек после проналаска поларисане светлости, микроскопска испитивања учинида су огроман успех. Пажљива посматрања створише 1813., 1819. и 1820. год., када се већ могаше помоћу микроскопа груписати минерали по кристалним системима. Оваква посматрања учинише те Кордије закључи, да је базалт састављен из кристалних елемената. Микроскопска испитивања створише 1858. годину, тако знамениту у историји Јестественике. Те године јавља се с једне стране Дарвин на пољу биолошком, а с друге Sorby на аболошком.

Проучавајући микроструктуру минерала, Sorby наилази у њима неке предмете, који су страни самој минералној супстанцији. Изучавајући ове стране уметке, који могу бити чврсти, течни и гасни, Sorby је извео ове важне закључке:

„Кристали, који садрже само течне инклузије, морали су се створити у каквој течности.“

„Кристали, који имају само стакласте инклузије, могли су постати само из какве растопљене масе.“

„Кристали, у којима се налазе гасне шупљике, постали су или сублимацијом или у каквој хомогеној растопљеној маси. Наравно да то не важи за шупљике које су некада биле испуњене течношћу.“

„Кристали, који садрже и течне и гасовите уметке, образовали су се у присуству течности и гасова.“

„Кристали у којима се налазе течне и стакласте инклузије, постали су узајамним дејством ватре и воде а под великим притиском.“

„Кристали, који имају особине обеју последњих група, постали су под великим напонам, услед заједничког дејствовања врелог растона и течног раствора и сублимације гасова.“

„Под једнаким условима, они минерали, који имају мање уметака, кристалисали су се спорије по они у којима их има више“ (Петрографска Минералогичка стр. Х. Јов. Жујовић).

Као што се види из ових закључака, можемо рећи, да су они једна од највећих добити за тумачење генезе минерала. Али сва ова посматрања остала би само проста описивања природних тела, да она не послужиле ономе, што једну науку чини егзактном — експерименту.

И заједно не прође много времена и први покушај вештачке репродукције испадне за руком. Овоме следоваху други и на тај начин се успе, да се многи слични закључци о постанку минерала у природи, посматрањима добивени, експериментално потврде.

Истина, постоји и данас једно коло научењака, који су против експеримента у Минералогичкој, али никако није оправдано одрицати му важност; јер ако нисмо у стању данас свуда применити експеримент при постанку каквог минерала, ми у том случају одређујемо сличне или различне услове његовог постанка и тим начином сузимо круг могућих хипотеза.

Дакле, ето тако посматрања и индукција, а за тим експеримент, начинише Минералогичку егзактну науку, да може својим резултатима корисно послужити човечанству и његовој култури.

Методe изучавања постанка минерала.

Пре но што бисмо приступили изучавању самих начина постанка минерала било у природи било вештачки, нужна су нам нека претходна знања, која нам олакшавају одредбу самих тих процеса. Тако, колико нам је лакше рећи о постанку кремена, који има унутра геода кварца, и који се налази у креди, чији нам је постанак познат! Можемо ли другојачије мислити о постанку оних минерала, који су расути по седиментарним стенама, које нису претрпеле знатне промене од свога постанка, а које показују аналогију са стенама, које нису претрпеле

знатне промене од свога постанка, а које показују аналогију са стенама, које се, тако рећи, пред нашим очима стварају таложењем из раствора — но да су и ти минерали постали на исти начин? За минерале, који су саставни делови стена, које су пробиле кроз пукотине земљине коре и које, по свом минералашком саставу и структури показују аналогију са лавама данашњих вулкана, можемо насигурно тврдити о њиховом постанку при температури мање или више високој. Нађемо ли кристале једне супстанције тешко топљиве на супстанцији лако топљивој, као нпр. кварц на галениту или цинабариту, тада постанак таквог минерала не смео приписати топлоти, већ ком другом агенсу и т. д.

Из овога већ видимо колико су нам корисна оваква знања за одредбу начина постанка минерала, као: налажење минерала у природи, природа и начин њиховог асоцирања, облик, структура и инклузије, њихове промене и т. д.

Прикупив ова знања испитивач, ради потпуније изучавања, може приступити вештачкој репродукцији, т. ј. може оне околности, које су владале при постанку минерала у природи, а до којих се дошло посматрањима њиховог налажења, њихових облика и структуре и т. д., вештачки репродуковати. Као нпр. приметно се, да нека мрка руда гвожђа постаје утицајем воде, која има гвожђа, на кречњак; то исто и опит казује: када се раствору, који има оксида гвожђа, дода кречњака, онда се таложи истоветна мрка руда.

Но и ако нам баш експериментална метода испадне за руком, ипак ваља имати на уму, да прилике употребљене при вештачкој репродукцији каквог минерала не морају бити истоветне и при постанку тога минерала у природи. Ово долази једино отуда, што ми у свакој прилици нисмо у стању употребити у свима појединостима средства, којима се природа служи. Такав је случај са баритом — $BaSO_4$, њега можемо вештачки репродуковати, кад стопимо $BaCl_2$ и K_2SO_4 ; али начин његовог налажења у природи је такав, да нам указује на постанак из раствора.

Исто тако дешава се, да су испитивачу познате околности постанка каквог минерала, па ипак радећи вештачком методом не добива жељени резултат. Тако на пр. за кварц се зна, да по његовом начину налажења на неким местима сви разлози говоре, да је на том месту постао из растона; међутим до сада оваквим вештачким путем репродуковани кварц нема особине природног кварца. У сличним случајевима, као што су са баритом и кварцем, остављени смо једино на логичне закључке о постанку минерала из проматрања њиховог начина налажења, природе и начина асоцирања, структуре и инклу-

зија, промене и т. д. А ако и ова последња нису довољна да би се могао извести какав закључак о начину постанка минерала, онда се задовољавамо већом или мањом вероватноћом.

Ето то су начини и путови, којима ваља ићи при изучавању постанка минерала на доћи до жељених резултата, којима је јак темељ.

Налажење минерала у природи.

Минерали се налазе у природи сами за себе а и као саставни делови стена, које опет чине земљину кору. Постанак готово свију стена нам је познат, према томе исти постанак у већини случајева приписује се и њиховим саставним елементима. Ово важи само у извесном и одређеном случају; важи онда, када је минерал постао у исто време кад и стена, а отпада и не може да важи, када је минерал доцније створен — секундарног порекла. Постанак секундарних минерала различан је од постанка стена.

Секундарни минерали налазе се у самој стени, као гипс у иловачи или на површини стене. Постанак ових секундарних минерала бива по највише утицајем воде, пара и гасова, сублимацијом или утицајем топлоте. Према томе да ли се минерали налазе у унутрашњости саме стене или на њеној површини, узима се, да су ови минерали постали услед тога што стена није чврста, и новообразовани минерал је могао да потисне саставне делове стене (празна простора при овоме није било) или услед тога што је вода, која састојке новообразованог минерала садржи, текла по површини стене или је дуго време стагнирала на површини, или најзад утицајем гасова на стене, које кратер састављају.

Врло често код базалта, мелафира и т. д. налазе се неке шупљине — мандоле, које су постале још онда, када су те стене биле у растопљеном стању, а услед напона пара и гасова, који су се у њима налазили, па су задржани потпуним очвршћењем стене. Ове мандоле испуњене су разним минералима (обично зеоцитима), који су поређани у концентричним слојевима. Тако нпр. у средини се налазе слојеви кристалисаног кварца, чији су врхови окренути центру, а кристали овога објотани су кристалима зеоцита, калцита и т. д.

Неки шупљи простори постају растварањем и исплакањем појединих састојака стена. И ове шупљине понајчешће су заоденуте разним кристалима, нарочито калцита и других карбоната, зеоцита и т. д.

Овде спомињемо и шупљине неких фосила, нпр. амонита и др., које су такође испуњене кристалима неких минерала (обично пирита).

Но међу свима овим пукотинама, у којима се кристали разних минерала налазе, најважније су,

како са научног тако и са практичног гледишта, тако зване *минералне жице*.

Ове жице, које су тако честе у стенама, постале су на два начина: или су створене при очвршћењу саме стене, примитивно житке, или услед дислокација, којима је земљина кора изложена. Дуварови ових пукотина обложени су кристалима разних минерала, тако да ови потпуно испуњују празан простор пукотине или остављају један друзаст простор, камо кристали окрећу своје врхове. Оне могу бити врло различитих димензија: или су ту мале незнатне пуклине, као нпр. оне, које се виђају код кречњака, а које су испуњене калцитом, жице кварца у иловачи, жице влакнастог гипса у зрнастом гипсу и т. д., или су дужине од неколико километара а ширине неколико метара и тада су великим и многобројним кристалима испуњене. У овом случају добивају име минералних ходника.

У већини случајева ретко је да једна минерална врста испуњује пукотину, већ обично ту налазимо минерале разне природе. У том случају ређање минерала обично није произвољно, по показује извесну симетрију, нпр. у средини се налази слој калцита, а десно и лево од овога слоја долазе слојеви галенита, за овим на исти начин слојеви кварца, па опет галенита и т. д. Овакав распоред минерала у ходницима јасно указује на њихов постанак од раствора.

Даље, у кречним плавинама су врло честе пећине. Зидови ових пећина заоденути су кристалима калцита, а готово увек се налазе капавци — сталактити и сталагмити.

Најзад, новообразовани минерали налазе се на оним местима, где се налазе еруптивне стене. Оне, избијајући кроз пукотине земљишта, утичу на стене тога земљишта и тим утицајем стварају се нови минерали — већином силикати. То су тако звани минерали у контактним зонама. Овде се јасно види, да је узрок постанку минерала утицај еруптивне стене; али како треба да се процес тога постанка замисли, то још није довољно испитано.

Поред ових дана, која нам олакшавају познавање постанка минерала, постоје још нека друга, која нам у том циљу врло корисно служе. Тако не мање је важно знати: начин налажења минерала на разним местима, који су његови пратиоци; како су ти минерали удружени и ред њиховог постанка. Нпр. меланит и леуцит се налазе само у вулканским стенама односно у њиховим туфовима, а никако у седиментарним стенама; сулфид бисмута налази се са халкопиритом; кварц са ромбичним и трапезним плоснима у друштву са минералима, који имају флуора; и т. д.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

ПРОСВЕТНИ КОВЧЕЖИЋ

ЗБИРКА

народних приповедака из Поцериме

По казивању

Павла Марковића, сељака из Богосавца,

прибележио

Андра Глигоријевић,

правник

III.

Чумин вилајет.

Чују неки галијаши — а било их је око педесет на броју — да насред среде мора има неко гротло, као пупак, где се сва морска вода слева и утиче; само што је то врло далеко, тамо на крај света. И, једнога дана они ти се лепо договоре да путују, те да виде уток мора. Зато се одмах пођу спремати; саграде шест галија, унесу доста хране у њих, а међу собом изберу једнога за заповедника.

Кад су били са целом опремом готови, навезу се на море.

Путовали су тако галијама читаву годину дана, не видећи за све време ништа друго до воду и небо, кад једног дана угледају они на великој даљини један брег. Али, чим су га спазили, осете одмах, да се гвоздени чавлови, и сва гвозђарија што је на галијама, почела мицати и ићи у правцу брега. Сете се галијаши, да ће то бити гвоздени магнетични брег, који галијама што поред њега прођу ишчупа све гвоздено, а оне се онда распадну, па брзо зауставе свих шест галија. Онда добро причврсте клинце и гвозђарију на њима и залију их још оловом, јер олово брани гвозђе од брега, па се без бриге крену; прођу поред гвозденог брега и мирно наставе пут.

Пловили су тако још месец дана, па опазе опет други брег, бео и сјајан; и сете се, да ће то бити оловни магнетични брег и да им он неће моћи ништа учинити. Приближе се брегу, пловили су поред њега, а ништа се друго не догоди, него само брег привуче све олово са галија, које остане на њему, а галије остану здраве и читаве. После месец дана наиђу на бакарни магнетични брег, па како бакра нису имали, мирно прођу; а то се исто догоди и кад су мимоилазили сребрни и златни магнетични брег.

Кад су сву ову незгоду претурили преко главе, галијаши се срећни и весели цусте на морске ширине, а знали су да им још ваља читаве три године путовати, док се приближе утоку морском.

Кад мину три године, галијаши осете, да су им галије почеле клизити неком стрмнином, и по томе се увере да је морска утока близу. Онда четири галије — на своју несрећу — пођу напред, а водена сила ти их докопа, па стане све брже носити и вући морском вртлогу, над којим се била

слегла густа магла и најпосле их нестане, да се више никад не врате, јер их водена сила сатре у млево и сурва у понор.

Оне друге две галије чекале су дуго, па видећи да се четири више и не враћају отуда, сете се шта је с њима било и нипошто не смедоше и оне тамо, већ намисле да се врате натраг. Али, ево муке: не погоде прави пут, већ залутају.

Лутале су тако ове две галије по дебелом мору читаве три и по године. Нико се од људи на њима већ више није ни надао да ће видети ма и суву земљу, а немоли свога завичаја.

Али, једнога дана, опазе они са галија у великој даљини некакву светлост. Кад се још више приближе, виде да је то велика ватра. Окрену одмах галије тамо и дођу до једнога острва, на чијој је обали горела она ватра. Ту се зауставе, па се искрцају на острво.

Бад тамо, а то седе неки људи бели — као и они — и пеку на гвоздену ражњу на оној ватри иста таква човека.

Онда им се галијаши приближе, назову им Бога и питају, шта то чине.

— Бог вам је до сад помагао, али, тешко, да ће и сад! одговоре им људи.

— А зашто, да од Бога нађете? питали су их галијаши.

— Ето, видите зашто! рекну им људи. Ми печемо овде нашега човека, а морамо то да чинимо. Него се чудимо, шта је вама наспело, да овамо у смрт дођете?

— Па зашто печете тога човека? и што нас плашите? питају галијаши у највећем страху.

— Е, наша драга браћо, ево чујте па ћете и сами разумети у какву сте опасност запали! Ми — што нас овде видите — сви смо заробљеници једне ђораве грдосије, која се зове: *џин*. И ми смо му пали шака, кад смо тако исто, као и ви, тражили уток мору па залутали. А сада, ево, најцрње дане овде проводимо. Џин сваког јутра избере по једнога од нас — и то који је најдебљи — а нама осталима нареди да га печемо, па он после дође на свој грозни ручак. Чули сте шта је с нама, а и ви се бољем не надајте!

Онда се преустрављени галијаши почну договарати да беже, али им људи рекну, да ће то узалуд чинити, јер их је џин већ морао угледати и тек што није дошао.

— А, где је џин? питају галијаши људе.

— Отишао је на оно брдо! одговорише они, да донесе дрва!

У том се сви обазру на брег и спазе на њему џина, који је својим растом био надвисио гору, где у руци, са свим грањем и лишћем, држи два храста, које је ишчупао из земље, па тада потече њима и баца их с брега близу ватре, да се хрстови одмах сломише на неколико комада.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Кад цин то, као од шале, учини, онда у три корака дође с брега до ватре, погледа галијаше оним једним страшним оком, јер му је друго било још давно исцурело, па узе храстове и пође их кршити рукама, као иверје.

— Добро ми дошли! рече галијашима, а глас му затутњи, као грмљавина, па приђе капетану, који је био толико гојазан, да се једва држао на ногама:

— Охо, рече цин и насмеја се као кад олујина дуне, ово је добар залог! и куцне га једним својим претом, по рамену, који беше колико цела детиња рука, да се капетан одмах сруши на земљу.

Онда цин седне и у два три залогаја прождере свој гадни ручак, па потом нареди оним људма, да галијаше сатерају у једну пећину, а он диже велику стену, коју с муком да би кренуло с места сто људи, па је метне на улаз у пећину, и тако галијашу буду затворени.

Кад је све то свршио, цин се дигне на галије, изнесе сву храну, која се још на њима задржала, а потом их довуче рукама до обале и разлупа о стене.

Сутра дан, цин убије дебелог заповедника, а осталима нареди да га испеку. Прекосутра је то исто учинио с другим и тако је редом из дана у дан јео једног по једног. Кад нареди, да му се један галијаш пече, цин оде иза планина у државу неких прцвуљака, која је била на томе великом острву и коју он беше покорио. Отуда је цин осталима доносио храну и другу заиру.

Али, једнога дана не затвори цин добро пећину, кад је једнога од њих из ње изнео, већ поред стене остане рупа, колико да се човек силом провуче.

Цин ово није ни опазио, него кад руча, леже, као и увек, поред ватре спавати. Онда се галијашу сложе и договоре међу собом и са оним другим људма, што су с њима заједно у пећини били затворени, па један по један изиђу сви кроз рупу на стени. Затим приђу ватри, поред које је лежао велики гвоздени ражањ, узму га и метну у најјачу жеравицу. Притом се нису бојали, да ће пробудити цина. Он је лежао полеђушке са затвореним здравим оком и раширеним големим рукама, па је толико хркао, да су се галијашу од његовог силовитог даха једва држали на ногама.

Кад се ражањ добро усијао, узму га сви сложено, приђу му с главе и у тренутку убоду му усијан оштар крај у здраво око. Цин од болова тако страховито рикне, да петорица на месту оглуве, па се онда размаче грдним ногама и рукама и четворицу смлави, да се није могло познати, шта су пре били. А како силовито удари рукама око себе, одвали два комада стене, које мучно да би шест људи кренули с места, и у највећим мукама, ричући, као чопор волова, стропошта се грудма на једну грдно велику камену плочу, која пукне на двоје, па га једна пола, котрљајући се, закачи и свуче у море, које цина одмах удави и прогута.

Онда галијашу, ван себе од радости, а Богме и од страха, потраже одмах галије, па да беже на море, али, како се сневеселе, кад виде на обали

само комађе од галија. Сете се, да их је само цин могао тако сатрти и разлупати и крену се да беже унутра — у земљу.

Путовали су они тако петнаест дана, па онда, и незнајући, дођу у ону државу, коју је цин био покорио.

Ту одмах угледају по њивама и ливадама ратаре, који нису били већи од четири педља, а волови им — упрегнути у плугове — мали као јарчеви и сви црни.

Кад ови прцвуљци угледају људе, а они им повичу:

— Хеј, море! Куда ћете?

И зачуђено их одоше посматрати, јер су знали, да су то цинови заробљеници.

— Ми бежимо! рекоше им ови.

— Ха, ха, ха! А цин!? . . .

— Цин је мртав! Убили смо га!

— Ви сте полудели!, рекоше им прцвуљци. Бог с вама! какав мртав цин? како се још усуђујете да изустите тако што год страшно, и још да сте га убили?!

— Јес', јес'! ми вам опет кажемо: убили смо га! рекоше им на то галијашу.

Око њих се мало по мало искупи грдна множина ових малих људи, али им нико од њих није хтео веровати, него још рекоше галијашима, да то није истина и да ће они зло проћи, кад цин дозна шта су говорили. Па баш и да је све тако — рекоше им још — они никако не могу веровати, да су њих шака људи — галијаша — могли дохакати цину, кад је њихов цео народ девет дугих година ратовао са цином и ништа му нису могли учинити.

Онда им галијашу испричају све редом, шта су и како су радили, како се цин у највећим мукама откотрљао у море, а ако им они не верују, нека иду и сами се о томе увере.

Прцвуљци се збију у гомили и почну договарати, па изберу двојицу да оду на морску обалу и својим очима виде, да ли је све онако, као што галијашу рекоше.

Та двојица одмах оду, али не прође ни два сахата, а они се врате с пута весели, на коме су галијашу провели читавих петнаест дана и кажу, да је све оно истина што су галијашу испричали и још да су видели мртва цина, где, као нека грдна галија плива на води крај обале.

Онда се прцвуљци развеселе као никад дотле, и захвале људма, што су и не знајући и њих избавили напасти и убили цина, па их запитају, шта желе да им зато даду или учине.

А галијашу им одговоре:

— Ми не тражимо ништа друго, него да нас одавде одведете у место, одакле смо и пошли.

Прцвуљци им рекоше, да ће им одмах, с драге воље, учинити, па дотерају многа мала воловска кола у која је једва силом стао по један човек, а вукли су их они мали вочићи, што галијашима изгледаху као јарчеви. Тако се крене та велика поворка кола, поред које су пешачили кочијашу — прцвуљци, и једва догамиже до морске обале.

Ту прцвуљци зауставе волове и рекну галијашима, да сад зажмуре и ни по што не отварају

очију, догод им они то сами не кажу, јер ако тако не учине већ прогледају, о'ма ће им оба ока исцурити.

Онда сви људи зажмуре, а у тај мах почне оксних неко страшно пуцање, севање, грмљавина и тутњава, а они сами осете, да лете, онако седећи на колима, по овој грозној олујини, и тек би по који пут чули, како прцвуљци вичу на волове:

— Ајс, мрко, ајс!

У тој страшној хуци, буци и јурњави спадне једном од галијаша капа и он — све једнако жмурећи — повиче, колико га грло носи:

— Хеееј! Малићи! спаде ми капа с главе, домашите ми је!

— Ћути! пришапне му неко на ухо, и не отварај очију; твоја је капа остала на четрдесет конака одавде!

Онај ућута и више ни речи не проговори, а путовање се настави. Најпосле мало по мало, поче се тутњава стишавати, док сасвим не стаде, а у исти мах галијаша чуше, како прцвуљци вичу на волове:

— Ооо... хаа!

И сва кола стадоше.

— Ту смо! повикаше прцвуљци; отворите очи!

Галијаша прогледају, а имају шта и видети. Седе у воловским колима на обали у ономе истом месту одакле су се и навезли на море.

Они се томе јако зачуде и салете прцвуљке, не знајући ни сами, шта говоре од радости, да им кажу, како је то било и како су их могли на колима пренети преко мора.

А они им одговоре, да они (галијаша) то сами знају, јер су осећали ваљда, да лете кроз ваздух, али, да то још није ништа и да они могу још много што шта, али да само нису могли да досаде своје љутом непријатељу цину, којег су галијаша убили и зашта ће им они бити вечито дужни.

Онда их галијаша још запитају:

— Драги наши пријатељи, кад сте и ви нама већ оволику доброту учинили и избавили нас оданде, откуд ми не бисмо никад сами изашли, реците нам још, да вас можемо споменути, како се зове ваша држава?

А прцвуљци им одговоре:

— Наша држава има гадан назив! Али кад сте ради знати, ево да вам кажемо. Она се зове: *Чумин вилајет*! А ми сви — ми смо њен народ, њезина послушна деца и слуге њезине. Али ми нисмо тако неправедни и зли, као ви људи. Јер, кад наша мати — Чума — пошље нас у свет, да моримо, ми само идемо на нечисту, прљаву кућу и на сваког оног ко од лености у прљавштини живи; а на чиста човека никад нећемо. Још идемо и на непоштене људе, на грамзљивце, на немилостиве богаташе, незахвалну сиротињу, на народне угњетаче, на оне који против Бога вичу, на неправедне великаше и подмитљиве судије, и најпосле и на оне који одузму част девојци!...

— Па ви сте онда поштен и праведан народ! рекну им на то галијаша.

А прцвуљци им одговоре и наставе:

— Али ви људи и поред тога на нас (чуму)

вичете, мрзите нас и бојите нас се; а ми зато и живимо одвојено и не показујемо се људма да нас могу видети, а вама смо ово казали, што сте цео *Чумин вилајет* спасли оне напасти; да и ваш живот није био у опасности, ви то никако не бисте ни учинили, већ бисмо ми и даље робовали цину и не бисмо могли више морити неваљалих људи у вас, па не знамо, коме би само онда горе било!

Још рекоше:

— Кад год вам буде за невоље, а ви само изреците реч: *Чумин вилајет*, па ће се један од нас одмах пред вама створити и помоћи вам!

То рекавши, нестаде их заједно с колима и воловима, а запрепашћени галијаша упуте се у свој град.

IV

Три невољника.

Једном неки цар опази тројицу људи пред својим двором, где седе и разговарају. Један од њих беше слеп, други без руку, а трећи није имао обе ноге до колена. Цару се ово друштво учини чудно и ретко за виђење, па пошто их је дуго гледао, нареди слугама да их уведу у двор и даду им до миле воље јести и пити.

Кад се ови невољници добро наједу, а још боље напију, онда ће тек, у највећем расположењу, рећи слепац:

— Боже, Боже, ја лепе дворане, да јој се не можеш од лепоте нагледати! и гледаше на све стране по соби, као да види.

На то ће сакати без ногу.

— Их, да су ми сад још свирачи, па да мало поиграм, не бих ништа више волео!

А сакати без руку, повикаће на њега:

— Будало једна, једи и пиј па ћути, кад не умеш ништа паметније, јер видиш, ако те ударим песницом, оде ти луда глава на двоје.

V

Коме Бог, ономе и људи

Била два сиромаша, па један био слеп, а други сакат у обе руке. Сакати је долазио пред царев двор и ту шапутао и молио милости у цара, да му што удели. Слепи је морао за њим ићи, као за вођом, јер другога никог није имао, па је и он стајао пред царевим двором, али не да моли у цара, већ у Бога милости. Цар их је сваког дана видео с прозора, где стоје под двором, и једанпут нареди слугама да их обојицу доведу преда њ.

Кад они дођу — цар их запита:

— Што ви увек стојите пред мојим двором?

— Ја просим милости у цара! одговори сакати.

— Ја просим милости у Бога! рече слепи.

Онда цар заповеди, да сакатоме умесе једну погачу, али кришом нареди, да се у тесто умеси двадесет дуката. Па кад погача буде печена, онда је цар пружи сакатоме и рекне:

— Ево теби, што просиш у цара! А ти, што просиш у Бога, чекај док ти Бог да!

Сакати се захвали цару, а слепи рече: »Даће Бог!« па обојица изуђу из двора, а кад буду на улици, рекне сакати слепоме:

— И то ми је неки цар! Код толика блага свога, дао ми само једну погачу. Шта ми и она треба?!

— Па дај је, брате, мени! рекне му слепац.

— А колико да даш за њу? питао га је сакати.

— Па да дам, брате, два новчића! Више немам; толико ми је Бог дао!

— Е добро! дај!

Слепац му даде два новчића, узме погачу и оде кући. Кад дође кући, преломи погачу и почне јести. Кад тамо, а он осети под зубма нешто тврдо, што није могао да прегризе; испљује на длан и опица прстима, па позна да је дукат. Онда настави и даље жватати залогај по залогај и из свакога валити по дукат, док не извади свих двадесет.

Слепац се овоме веома зарадује и сети се шта му цар рече, па се прекрсти и рекне:

— Хвала ти, Боже, кад си се сетио мене невољнога!

Сутра дан дође опет пред двор и нађе сакатога.

Цар их и сад спази с прозора и нареди да их доведу, мислећи, да се сакати није задовољио са погачом, већ да проси још, па нареди да му се спреми један ђуран и кришом метне у њега двадесет дуката. Кад ђуран буде печен, цар га пружи сакатоме и рекне:

— Ево теби, што просиш у цара! А ти, што просиш у Бога, чекај док ти Бог да!

— И дочекаћу! рекне слепац, па изађе са својим сакатим другом из двора.

— И то ми је неки цар! рекне и сад сакати слепоме; код толиког блага дао ми печена ђурана. Шта ће ми и то? Ево ти га, па колико даш!

— Да дам десет новчића! рекне слепи.

— Дај! Боље је и то! полакоми се сакати за новац и узме десет новчића.

— Кад слепац дође кући и почне сећи печена ђурана, а оно из њега посукљају дукати.

— Хвала ти, Боже! рекне слепац, па вечера и задовољан легне спавати.

Сутра дан дођу опет обојица пред двор. Цар и сад помисли, да сакати није задовољан ни са дукатима у ђурану и звоне их к себи. Њему даде само два новчића, па му рекне да иде, а слепога задржи код себе. Али, цар је био наредио слугама, да на двореком мосту метну пуну зобницу дуката, како би је сакати нашао, кад се буде туда вратио.

Сакати се и сад био јако расрдио на цара, па дошав на мост, баци новчиће и окрене се двору, па рекне:

— Е, мој царе! На тебе унади, ја бих скапо од глади!

Па зажмури и помисли у себи: »Више му нећу ни погледати двора, пунст му остао!«, па тако затворених очију преброди преко моста и обиђе зобницу.

А кад цар остане сам са слепцем, он га запита:

— А ти? јеси ли се спомогао, што просиш милости у Бога?

— Богме, царе, јесам! одговори му слепац. Него, кад ме питаш, право да ти кажем:

— Ти си сакатоме дао први пут погачу, а други пут ђурана и у њих скривене дукате, па је добри Бог, од кога ја просим милости, наредио да то све мени припадне!

— Како то?! запита у чуду цар.

— Ето како! рекне му слепи; слушај, па ћеш и сам расудити, да је ту воља Божја била умешана! И исприча цару редом, како је било.

Онда се и цар увери, да је заиста сам Бог уделио овоме сиромашу слепцу, и да се против његове велике милости не може роптати, па се замисли и дуго је о томе размишљао.

А тада и слуге донесу зобницу с дукатима, коју је сакати жмурећи обишао и испричају све цару.

— Несрећнику се не може помоћи! рекне на то цар, па нареди да зобницу с дукатима даду слепцу и, на расстанку, рекне му:

— Ево, и ово је твоје по Божјој вољи! Проси и даље милости у Бога, јер коме Бог, ономе и људи!

РАЗНИ ЗАПИСИ

Опијум у Индији. — Услед старих жалаба, да употреба опијума људе слаби и живот им скраћује, да је опијум узрок пропасти турских земаља и да ће и Китај бити исте судбине, основано је у Енглеској филантропско удружење под именом „Anti-Opium-League“ (друштво против опијума), које наваљује на енглеску владу да у име човечности напусти користи, које она вуче од гајења тога „за тело и душу убитачног отрова“, и од трговине са опијумом у Китају. Заузимањем тога друштва, енглески је парламенат одредио комисију и ставио јој у задатак, да поново испита штетност опијума. Комисија је извршила тај посао и недавно објавила свој извештај, који је испао сасвим неповољно по присталице поменутих лиге. По томе извештају индијски лекари (њих 161), који су упитани за мишљење о овом предмету, изјавише, да опијум, као предмет потрошње, треба ценити са истога гледишта као и алкохол у Енглеској. Употреба опијума може да буде опасна, неопасна, па чак и пробитачна, како се кад у томе претерује или се иде само до граница које прописује умереност. У осталом и сами урођеници су истога мњења као и лекари. И они признају да је прекомерна употреба опијума велико зло; али је и то извесно, да се претеривало у оцени његових последица. У извештају се додаје још, да је употреба опијума за одрасла лица већином од најбољега утицаја. Комисији су представљена лица, која се већ 15—20 година наслађују пушењем опијума, па је комисија наша да су она снажна и да добро изгледају. Шта више, војени лекари прописују војницима, када су на заморним експедицијама, опијум као најбоље средство за окрепљење. Тако исто се служе опијумом и камилари (воће камила) по пустињи Рацпутани, да би боље одолели наглој промени између хлад-

ноће и топлоте. У Пенцабу се опијум троши поглавито зими. Краљевска комисија завршује свој — врло ружичасто обојени — извештај уверавањем, да опијум у Индији не показује ни једно од штетних дејстава каква му се приписују, и да се, шта више, његова умерена употреба свакоме може препоручити.

(Prom.)

С. П.

Највећа до сада мерена морска дубина. — У најновије време мерила је морска лађа „Pinguin“¹⁾ између 175° и 177° зап. дужине од Гринича три морске дубине, удаљене за 450 енгл. миља једна од друге, које су износиле: 5022, 5147 и 5155 фад., или: 9290, 9522 и 9536 метара. Ова последња дубина (9536 мет.) надмаша дакле за читавих 500 фад. (= 925 мет.) највећу дубину, коју је год 1864. нашао брод „Tuscarora“ у близини јапанске обале. Ова до сада највећа дубина лежи под 30°5' ј. ш. и 176°5' зап. дуж., близу острва „Kermadec.“ Чудновато је то, што се све ове огромне дубине налазе близу острва и плићих места. Цевљу на справи за мерење извађен је муљ од неке црвене глине, у којој по истраживању г. V. Thorpe-а, лекара на „Pinguin“-у, нема готово ни мало силикатних организама. Минерални састојци тога муља врло су сићушни и садрже у себи морску пену (Bimstein), као и друге углачане вулканске производе, зелене кристале од аугита и црвенкасте од пелагонита.

(Prom.)

С. П.

¹⁾ в. белешку у „разним записима“ св. „Просв. Гласника“ за јан.-фебр. о. г., стр. 60.

Уредн.

ПРОСВЕТНИ ДОБРОТВОРИ

Његово Величанство Краљ Александар I благоволео је 15. марта о. год са Својом узвишеном Мајком, **Краљицом Наталијом**, походити *Црвену Реку* и том приликом приложити школи *шпајској 150 динара*, а ђацима те школе учинити разне поклоне.

Г. Филип Ла Ренотијер од Ферари, познати српски добротвор, поклонио је 500 динара да се купи одело сиромашним ђацима основне школе у *Кладову*.

Госпођа **Тана (Настасија)**, жена г. Живка **Давидовића** држ. саветника у пензији, по одобрењу свога мужа поклонила је *имање* (10 комада земље) које се налази у хатару села *М. Мокрог Луга*, испод „Пашине Чесме“, а које је наследила од оца, пок. **Стевана Стојановића**, бив. држ. саветника, школи села *Малог Мокрог Луга* у својину, с тим, „да се школа помаже од те земље.“

Г. Михаило Милосављевић, порезник из Крагујевца, поклонио је фонду сиромашних ученица *Више Женске Школе у Крагујевцу*, једну *шивачку машину у вредности 180 динара*, и постао је тиме добротвор поменутога фонда.

Г. Д-р Ферд. Хауеман, вар. лекар у *Алексићу*, поклонио је за овогод. ускршње празнике *осам пари ошанака* за сиромашне а добре ученике там. ниже гимназије.